

Anyagbeszerzők boltja

Üzletek vagy nagykereskedelmi raktárak? — Emeli az árszínvonalat

Már jó ideje nem haladt előre a sor, az eladók egy idősebb férfival foglalkoztak, aki hosszú listát tartott a kezében. Készségesen bementek a raktárba, óráknak tűnő percekre adminisztráltak, majd kikísérték az ajtóig, mint jó ismerőst kezdős. Még az autóra is felsegítették a csomagokat. A rejtély nyitja: a megkülönböztetett vevő közületi számlát kért.

Hogy mikor és melyik boltban történt az eset — lényegtelen, bármelyikben megtörténhetne. Az utóbbi időben mintha a szokottól is nagyobb kedvességgel fogadnák boltjainkban az anyagbeszerzőket. Vajon miért? Egyáltalán: helyénvaló ez?

Mindegy mibe kerül...

Amint Borsickyné Tábori Katalin (Belkereskedelmi Kutató Intézet) tanulmányából kiderül: 1968-tól 1979-ig a kiskereskedelem közületi eladása több mint négyszeresére nőtt, és ez az ütem jóval meghaladta a lakossági forgalom alakulását, 1979-ben bizonyos jogos takarékosági intézkedések hatására az értékesítés némileg visszaesett, de a tendencia továbbra is az emelkedés. Számos intézmény, vállalat, szövetkezet szinte kizárólag az üzletekben vásárol a nagykereskedelmi raktárak helyett.

Senki sem tagadja: megvan rá az okuk. A nagykereskedelmi raktárak többségében (kivéve néhány önkiszolgáló típusút) két hét, de inkább 30—90 nap a megrendelés átfutási ideje, míg a boltból azonnal elvihetik az árut. Márpedig a kisebb üzemek, térszemléküzemek felvirágzásának idején a rugalmasság, az „adj uram, de mindjárt” határidős munkák korszakában, ezen nincs esély a rugalmasságra. A nagy raktárakban a választék többnyire nem olyan széles, mint a kisebb üzletben, amely több partnertől szerzi be készletét, sőt közvetlenül az ipartól is rendel. Az sem mellékes, hogy a boltból helyben elszállítható az áru, míg a nagykereskedelmi többnyire kivül-esik a városközpont, és oda kell menni érte. Ugyanakkor a bolt kisebb tételnyi kérést is teljesít.

Igaz, hogy itt a nagykereskedelménél magasabb — fogyasztói — áron vásárolhatnak az anyagbeszerzők, titkárságvezetők, de a fenti előnyök — a gyakorlat ezt mutatja — a hátrányt ellensúlyozzák. Egyébként is: egy anyagbeszerzőtől azt várják el, hogy mindegy, milyen áron, de kerítse elő azt a bizonyos kelléket, anyagot — akkor kap prémiumot. Amíg hiánycikkek lesznek, ez lesz az elsődleges szempont.

„Ha egy árucikkre a közületnek szüksége van, és azt kapni is lehet, akkor megveszi, akár mennyi is az ára” — olvassom a tanulmányban. Még mindig itt tartanánk? Lényegtelen tényező az ár? Mindegy, mennyiért állítanak elő egy terméket? Elgondolkoztató.

Hogy a kiskereskedőnek jó üzlet a közületi vásárlás, azt nem kell bizonygatni. Egyszerűen kikövetkeztethetjük a jövedelmezőségét. Ha én bemegyek az

ÁPISZ-boltba, aligha veszek öt irkánál, két golyóstollnál, meg egy iskolatáskánál többet. Nem így az iskola vagy egy gyermeknevelő otthon: százszáz, ezres tételekben vásárol. Mindkettővel ugyanannyit kell bajmólni az eladónak, de a másik vevővel százszor akkora forgalmat csinál, ő is jutalékból él. Vállalatának sem mellékes, hogy egységnyi forgalmat másfélszer annyi nyereséghányad követ — így aztán a közületi forgalom lényegesen gazdaságosabb, mint a lakossági. Gyorsan forognak a készletek. Ezenkívül a közületi beszerzések biztos pontot jelentenek, amelyre a „privát” vevő érzékeny. Némelyik kiskereskedő éhen halna a közületi forgalom nélkül.

Eddig világos a fejtegetés. Azal már aligha érthetünk egyet, hogy „a közületi forgalom általánosan kétszer-háromszor hatékonyabb mutatói bizonyítják, ennélkül nem lenne elérhető a gazdaságosság adott szintje”. Az pedig különösen vitatható, hogy amelyik cégnél jelentős a közületi forgalom, azoknak korszerűbbek hálózati egységei is. Magyarul: az újabb, szebb boltok nyitása a nem lakossági forgalomnak köszönhető.

Vannak ellenpéldák

Találni erre több ellenpéldát. — Nálunk az utóbbi években jelentősen csökkent a közületi eladás, ugyanakkor nőtt a vállalati nyereség — mondja dr. Erdős András, a Keravill vezérigazgatója. — Hozzáteszem, szándékosan csökkentettük ezt az arányt. A jövedelmezőséget másképpen is lehet növelni. Mi árucikkeink többségét, bár kiskereskedők vagyunk, közvetlenül az ipartól szerezzük be, az így megnövekedett árrésből futja a fejlesztésre is.

— A híradástechnikai cikkek és háztartási gépek piacát korántsem a kínálat jellemzi... — Ertem, mire céloz. Nos, amikor valamilyen portékából kicsi a készlet, akkor kiadunk egy körlevelet a boltoknak, hogy azokból nem szolgálhatnak ki közületeket. Mi a lakossági ellátást tartjuk az elsődlegesnek.

Hallgassuk meg a pártatlan kívülállót — egy nagykereskedőt. Igen, pártatlant, hiszen számunkra lényegtelen, hogy a kiskereskedő később kinek adja tovább az árut — azt a Keravill esetében említett közvetlen ipari beszerzéstől eltekintve — úgys tölük szerzik be.

A Piért kereskedelmi főosztály-vezetőjét, dr. Vermes Lászlót — azért kerestem fel, mert a fővárosi intézmények, irodák papír- és írószeregyük jelentős részét — a Piért helyett — az ÁPISZ kiskereskedelmi vállalat boltjaiban szerzik be.

— Mi lenne, ha mindnyájan önközkhöz fordulnának?

— Őszintén megmondom; nem vagyunk rá felkészülve, hogy az ÁPISZ összes közületi forgalmát átvegyük. Nem is akarjuk, hiszen egy nagykereskedelmi vállalat-

nak nem feladata az elaprózott tételek teljesítése. De korántsem hiszem, hogy ne lehetne tervszerűbbé tenni — esetünkben — a papír és irodaszerek beszerzését. Nagyvállalatokkal, például a Csepel Vas- és Fémművekkel, vagy jó néhány tervezőirodával, több éves szerződésünk van, előre egyeztetjük a kívánalmakat, ami fontos jelző számunkra a piacutatásban is. Ami a kisebb tételeket illeti, a Mauthner Sándor utcai gyorskiszolgáló lerakatkomban azonnali a kiszolgálás. Vállalatunk azt a feladatot kapta a minisztériumtól, hogy növelje a közvetlen közületi kiszolgálást.

— Felhívnam figyelmét egy másik összetevőre: a teherautó a mi, vagy bármelyik nagykereskedő raktárából elviszi a boltba az árut. Ez idő és benzin. Parkolóhelyet kell keresni, rakodni, árut átvinni. Majd az anyagbeszerző elmegy a boltba, és ez megismétlődik. Egy utat mindenképpen meg lehetne spórolni, ha a nagykereskedőkhöz fordulnánk. Még egyszer hangsúlyozom: nekünk az a kellemesebb, ha nagyobb tételben, az ÁPISZ-nak szállítunk, és ő aprózza. De tudom, hogy népgazdasági szinten a fuvarmegtakarítás volna az ésszerűbb. És akkor még nem is szóltam arról, hogy a fogyasztói ár magasabb — így drágán vásárolnak a közületek. Ötven-, hatvanmillió forintból van szó évente, egy-egy kiskereskedőre lebontva, ami emeli az árszínvonalat.

A belkereskedelmi kutatók szerint — egyszerűen nincs más megoldás a közületi forgalom lebonyolítására. Ahhoz, hogy a nagykereskedelmi vagy a TEK-vállalatok átvegyék ezt a feladatkört, tetemes beruházások kelletnének — többre kerülne a leves, mint a hús. A kiskereskedők forgalma, tehát nyeresége — dolgozók részese, hálózatfejlesztési alapja csökkenne, néhányan talán csődbe is jutnának.

Utóljára, de nem utolsósorban, ami a vásárlókat illeti. A tanulmány szerzője állítja: a közületi forgalom nem előidézze, csupán erősítője némely áru hiányának. (Eppen elég az...) Arról nem tesz említést, hogy az állandóan helyszükéről panaszkodó és az üzletet járhatatlanul feltornyzó kereskedők miért raktároznak — a közületek számára? Az eladókat sem arra szerződtették, hogy egy-egy vállalat vagy intézmény áruanyag-ellátásáról gondoskodjanak...

Kényelmes álláspont

Elhisszük: jó néhány cég tönkremenne, ha hirtelen nem szolgálhatná ki közületi vevőit. Hogy megnyugodjanak: semmiféle korlátozás nincs kilátásban — de engedjétek meg egy gondolat: mégiscsak furcsa, hogy a lakosság ellátására létrehozott vállalatok állítólag nem tudnak megélni alapvető feladatukból. Vagy csak nem akarnak? A közületi forgalomra — mint biztos pontra, arra és esőre nem érzékeny vevőre — támaszkodni vitathatatlanul kényelmes álláspont. Az újságíró nem tehet mást, mint figyelmézet és kérdez: valóban jó ez így?

Elek Lenke

Egy hét a világgazdaságban

Mi lesz veled olajár?

Hosszas huzavona után a múlt héten bejelentették, hogy az OPEC-tag-országok olajminiszterei augusztus 19-én rendkívüli konzultatív tanácskozásra ülnek össze a szervezetben belül keletkezett feszültségek megvitására. A genfi megbeszélés hírének közlése óta a hét egyik legfontosabb világgazdasági kérdése: az OPEC történelmében először, sor kerül-e a hivatalos olajár csökkentésére?

Sokatmondó statisztikák a fejlett tőkés államok olajbehozatalának csökkenéséről, csordultig felt olajtartályok, meredeken zuhanó kőolajárak a szabadpiacon, élelődő küzdelem a vevők kegyeiért, további polarizálódás az OPEC-en belül — így jellemezhetőek az elmúlt 3—4 hónap tőkés olajpiacának eseményei. Május végén a Kőolajexportáló Országok Szervezete a „fekete arany” árának befagyasztásáról hozott döntést, arra azonban nem számítottak, hogy ilyen jelentős piaci változás következik be. Arról van ugyanis szó, hogy az olajpiac egyre inkább a vevők piaca, s a tagországok egyre nagyobb eladási nehézségekbe ütköznek, növekszik eladatlan olajkészletük, s ezzel párhuzamosan csökkennek bevételük. A nemrégiben még hírhedt szabadpiacon békésen ringatóznak az olajjal teli tankhajók, a hivatalos olajárnál 4—5 dollárral alacsonyabban kínál portéka nehezen talál vevőre.

Az árhéjak ellenére

Az olaj iránti kereslet megcsappanása már az év eleje óta tapasztalható. A megbomlott kereslet-kínálati viszonyok helyreállítása érdekében a legutóbbi OPEC-csúcs határozatot hozott a termelés visszafogásáról. A tagországok többsége számottevően csökkentette is olajbányászatait, Szaúd-Arábia azonban továbbra is fenntartotta napi 10,3 millió hordós termelését — s ezzel a túlkínálatot. (A „rendbontás” célja az volt, hogy a világnagyon nagyobb kőolaj-exportőre így kényszerítse a többi tagországot az olajár csökkentésére. Több állam ugyanis a hivatalos 36 dolláros OPEC-ár helyett 40 dollár körülűl áron adta el olaját. Szaúd-Arábia egyébként 32 dollárt számol hordónként olajjáért. Rijád nem titkolt célja, hogy összebb húzza az „ármezőnyt” és — Washingtonnak tett ígérete szerint — még megemészthető áron biztosítsa a tőkés országok olajellátását. Csak hogy az árcsökkentési törekvésekben nem talál partnerekre az afrikai OPEC-országok — Nigéria, Líbia, Algéria, Gabon — körében. Ezek az államok az árcsökkentés helyett további termeléskorlátozást javasoltak, s többször felszólították Szaúd-Arábiát, hogy ne járjon külön utakon. (Erdemes megjegyezni, hogy Szaúd-Arábia olajtermelése annyira meghatározó az OPEC-en belül, és a tőkés olajpiacon, hogy a többi tagország termelésének csökkentése Rijád csatlakozása nélkül gyakorlatilag hatástalan marad.)

Az olajtermelés visszafogása különösen Nigériában nagymértvű. A szokásos napi 2,1 millió barrel helyett 800 ezer hordónyt hoznak a felszínre, s ma már ez a mennyiség is nehezen talál vevőre. A bevételek megcsappanása komoly gondokat okozhat a költségvetésnek, s zavarok támadhatnak a gazdasági tevékenységben is. Több ország — különböző kedvezmények nyújtásával — nem hivatalosan 8—10 százalékkal csökkentette olajárát, de a vevők így sem tolonganak, s egyelőre nem teljesen biztosítottak a második félévi eladások sem.

Több OPEC-ország szerint Szaúd-Arábia nagyon is tudatosan okozza a túlkínálatot, s ezzel komolyan fenyegeti a szervezet egységét. Az „árhéjak” — tehát a termelés csökkentés és nem az ármérséklés hívei — nyomására végül is rendkívüli értekezletet tartanak a szervezet olajminiszterei a jövő héten, de ez nem árkonferencia, hanem „kötetlen napirendű” konzultatív tanácskozás lesz. Az értekezletnek egyébként joga van — egyetértés esetén — magát árkonferenciává „átalakítani”. A hét folyamán többek között kialakultak a várható frontvonalak, de nem kizárt, hogy a tanácskozáson nem sikerül megállapodásra jutni.

Választ előtt

Úgy tűnik, Szaúd-Arábia hajlik a kompromisszumra: értésre adta, hogy hajlandó csökkenteni olajbányászatait (s ezzel mérsékelni a lanyha keresletet kiváltó túlkínálatot), ha az afrikai olajtermelők 36 dollár körülűl árra viszik le olajukat hordónként. A Nigéria vezette csoport ennek fejében viszont szeretné Rijádot arra rávenni, hogy olajárát 32 helyett 34 dollárban állapítsa meg. Így valamelyest megárgul a nemzetközi ármércéül szolgáló szaúdi olaj, s a túlkínálat is mérséklődik, tehát van esély a kereslet és az eladások növekedésére. Ez a kompromisszum a szaúdi nyilatkozatok szerint azért tűnik elfogadhatónak, mert az OPEC vezető hatalma így biztosítottnak látja a kalendát az egységés olajár irányába.

A magas afrikai olajárak letérese kifejezett célja a szaúdi olajdiplomáciának, ugyanakkor nem szeretné előidézni az OPEC további repedését, netán az árkartell esetleges széthullását. A megoldás kulcsa tehát Jamani sejk és munkatársai kezében van. Nem szabad elfeledni azonban, hogy a kompromisszum elfogadása ellen számos — elsősorban politikai — érv szól Szaúd-Arábia számára.

A rendkívüli tanácskozás kimenetele pontosan a sok bizonytalansági tényező miatt kétséges, sőt háromesélyes. Tény azonban, hogy az olajpiacon egyelőre nem lehet gyors és gyökeres fordulatra számítani kereslet-kínálati kérdésekben, még egy esetleges szaúdi termelésvisszafogás esetén sem. Jövőre sem várható az olajkereslet élénkítése, s a világ kezdi megszokni az alkalmazkodást az olajtakarékos korszakhoz.

Érdekes módon a dollár folyamatos erősödése kedvez az olajtermelőnek, hiszen a vásárlók az amerikai valutával fizetnek az olajért. Így az OPEC-államok csökkenő olajkivitelükért kapott bevételek nem morzsolódnak le, értékük — legalábbis egyelőre — növekszik. Mindez persze sovánnyigaz a 13 tagországnak, amely érzi, hogy az ideai esztendő választói elé állította a szervezetet. Nem kétséges, hogy „olajjegyben” — ha nem is éppen az augusztus 19-i értekezleten — belátható időn belül valamilyen lépésnek be kell következnie.

Gonda György—Szentgáli Péter

A gazdag Kuvait

A Világbank szerint a világ leggazdagabb országainak rangsorában 1980-ban, a megelőző évhez képest, az Egyesült Államok két hellyel került lejjebb és az egy főre jutó bruttó nemzeti termék (GNP) alapján a nyolcadik helyet foglalta el. (Az USA 1978-ban még a negyedik helyen állt.) Akárcsak előző jelentésében, Kuvait a világ leggazdagabb országa, ahol a GNP egy főre meghaladta a 17 ezer dollárt. Majd Svájc, Svédország, Dánia és az NSZK következik. Utánuk Norvégia, Belgium, az USA, Hollandia és Franciaország található. Az utolsó helyet Bhutan foglalja

HORIZONT

el, itt az egy főre jutó GNP 80 dollár volt, nem sokkal volt több Bangladesben (90 dollár), továbbá Csádban, Etiópiában, Nepálban és Maliban sem.

Spanyol építők Szófiában

Spanyol közreműködéssel épül Szófiában az az épület, ahol majd a külföldi cégek képviselői kapnak helyet. A modern, konferencia-, mozi- és kiállítótermeket, tárgyalókat magában foglaló létesítmény közös építésére vonatkozó szerződést a napokban írta

alá a bolgár Interpred egyesülés két spanyol céggel. A kivitelezést a Szofsztrój vállalat a két spanyol céggel együtt végzi.

Áremelések Izraelben

Izraelben 18 százalékkal emelkedt az úgynevezett nehéz fűtőanyagok, a petroleum, a Diesel-olaj és más — az elektromos erőművekben használt — olajszármazékok árát, mert 50 százalékkal csökkentették az importból származó olajtermékek állami ártámogatását. Az áremelések következtében várhatóan mintegy 14 százalékkal megrágnál az elektromos áram.

Importkiváltó beruházás

A hazai pvc-gyártás kiteljesedésével egy időben kezdtek fejleszteni a Hungária Műanyagfeldolgozó Vállalat debreceni gyárat. A 400 millió forintos importkiváltó beruházás második üteme a napokban fejeződött be. Az esztendő első felében 5000 kilométernyi vízvezeték-, vízfelfolyó- és csatornacsovet gyártottak. Ezen kívül 80-fajta csöktető idom készült el, összesen 1,6 millió

darab. Az új termékek feleslegessé teszik az azbesztcement csövek behozatalát, amelyért korábban évente 5 millió dollárt kellett kifizetni.

A kapacitást bővítő beruházás a tőkés export növelését is lehetővé teszi. A közismert 110 literes műanyag kukákból eddig 40 százalékkal többet adtak el az NSZK-nak, mint a tavalyi év első felében.

Postánkból

Egészségügyi integráció Bácsalmáson és körzetében

Bácsalmás nagyközség központi társközpont Bács-Kiskun megye déli részén, 9 ezer lakossal, s még 7 község tartozik vonzáskörzetébe, további 22 ezer fővel. Ezeknek a községeknek Bácsalmás már régóta kulturális, kereskedelmi szolgáltatási, s nem utolsósorban egészségügyi központja. Ezzel a híradással azért jelentkezem a Fórum hasábjain, mert a közelmúltban kezdte meg működését az új, 8 szakmájú járóbeteg-rendelőintézetünk, a mentőállomás, és a 30 személyes szociális otthon.

Korábban nálunk 5 körzeti orvos látta el az alapfeladatokat, s 4 szakmájú rendelőintézet, 86 ágyas belgyógyászati osztály, 16 ágyas szülőotthon, a tudógondozó-intézet, az öregek napközi otthona, a bölcsőde, valamint az anya- és gyermekvédelem, a szociális gondozás és segélyek szolgáltatás az egészségügy céljait. Korábban is jó volt a kapcsolatunk a területi feladatokat ellátó bajai kórházzal, illetve annak rendelőintézetével is, ugyanis az intézmények egy részét — a rendelőintézetet, a belgyógyászati osztályt és a szülőotthont — ők üzemeltették. Az együttműködés tehát — mint az integráció alapja — már régebben kialakult közöttünk.

A fejlődés később válaszút elé állított bennünket: átszervezéssel, vagy az intézmények bővítésével oldjuk-e meg gondjainkat? Az illetékes megyei és járási szervek, valamint a kórház — a tanács egyetértésével — a látszólag népszerűlenebb, ám a lakosság érdekeit mégis jobban szolgáló átszervezés mellett döntöttek, figyelembe véve, hogy Bácsalmástól mintegy 40 kilométerre, Baján és Kiskunhalason korszerű kórházak vannak. Így szűnt meg a belgyógyászati osztály

és a szülőotthon 1979-ben, azaz a távlati elképzeléssel, hogy a belgyógyászati osztály helyén rendelőintézetet, illetve a másik épületben szociális otthoni részleget kell kialakítani.

Másfél év alatt sikerült létrehozni az új rendelőintézetet, benne a 8 szakmájú kívül a tudógondozó-gondozó intézettel, s ennek közvetlen szomszédságában a több gépkocsival rendelkező mentőállomást, és a 30 személy elhelyezésére alkalmas szociális otthoni részleget.

A rendelőintézetben kapott helyet a körzeti orvosi szolgálat, így mind a betegek, mind pedig az orvosok közvetlen összeköttetésben állnak a magasabb szintű ellátást nyújtó rendelőintézeti szakemberekkel.

A gyermekszakrendelés azonban sajnos, még a nagy alapterületű rendelőintézetben sem kaphatott helyet. Ezért az a következő feladatunk, hogy a volt szülőotthonban egy olyan gyermek-csecsemő rendelőt alakítsunk ki, amelyben a most különálló anya- és csecsemővédelem, s a terhétanácsadás is elhelyezhető, ezzel teljeskörűvé téve a terhes-, a csecsemő- és a gyermekszakrendelést. Ezenkívül a szociális otthon bővítése is szerepel VI. ötéves tervünkben — száz személyes lesz —, mégpedig oly módon, hogy a szociális otthon és az öregek napközi otthona összevontan működhessek. A bölcsőde korszerűsítése szintén összefügg az átszervezéssel.

A leírtakból bizonyára érzékelhető, hogy a mostani jelentős intézménybővítés csak kezdete az átfogó egészségügyi intézményhálózat kiépítésének, amit számításaink szerint 1985 — 1986-ban fejezünk be.

Szigeti Mihály
tanácselnök

Visszhang

Muhi elégtételt kapott

A Magyar Hírlap július 21-i számában megjelent FELBESZÁRADT FALUGYÜLÉS című írásukra hivatkozva, tájékoztatom a szerkesztőséget arról, hogy a két helyi tanács állást foglalt Muhi község lakóinak kerése mellett. Ennek alapján a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága július 28-i ülésén hozott határozatával kezdeményezte, hogy a jövő év január elsejétől Muhi közigazgatásilag ONODHOZ tartozzon. Az eset számunkra mégis tanulsá-

gos, mert a megyei tanács vezetői már korábban is egyértelműen támogatták a helyi lakosság kérését, meg is megegyeztek a cikkben ismertetett eset. Ebből levontuk a szükséges következtetést: tovább kell javítani, még egyértelműbbé kell tenni a helyi elkészítő és tájékoztató munkát.

Köszönjük, hogy a szerkesztőség foglalkozott az ügyrel.

Dr. Pusztay Béla
a megyei tanács
általános elnökhelyettese

MUNKAMODSZER

A járási hivatalok számadása

A MEGYEI tanácsok végrehajtó bizottságai az irányítási hagyományos és alapvető formájaként számon tartják be tevékenységükről — ciklusonként legalább egy alkalommal — a járási hivatalokat. Ezek rendszeressége és tervszerűsége ma már szinte kifogástalan, nem ilyen megnyugtató azonban a beszámolóik és a beszámoltatás tartalma, színvonala, következettsége és hatása sem.

Az előterjesztésekben gyakran egybeesnek a járási hivatalok és a községi tanácsok szervek munkája; s ekközben nem ritka a többszámú első személy használata sem. E kritikái megjegyzéssel természetesen nem azt a tényét kívánjuk vitatni, hogy egy-egy tanács eredményben többnyire a járási hivatal és a községek erőfeszítései egyaránt fellelhetők, hiszen ez nem is lehet másként. A szoros kapcsolat és az egység azonban semmiképp sem jelentheti az önállóságot vagy feladatát.

Ez ugyanis csak akkor érvényesülhet, ha a megyei testület világos képet kap róla, hogy az egyes területeken elért fejlődéshez mivel és miként járult hozzá gyakorlatilag a járási apparátus. A beszámoló tehát tényszerűen utaljon arra, hogy a járási hivatal kezdeményezése, gazdasági koordinálása és szakmai segítése milyen eredménnyel járt a településeken.

NEM JELLEMZŐ ugyan, esetenként azonban még mindig előfordul, hogy a beszámolóban „az eredmények közések, a hibákat a községek követték el” szemlélet tükröződik. Hadd mondjunk egy példát: az előterjesztések többször említik, hogy „egyes községi tisztségviselők még nem foglalkoznak jelentőségének megfelelően a bizottságok segítségével”. Jóllehet, ezek a megjegyzések sokszor helytállóak, ugyanakkor adósok maradnak annak közlésével, hogy a járási hivatal vezetői mit tettek ennek megváltoztatá-

Beszéljünk a hivatali munkafegyelméről

Hozzáértés, emberség, szigor

Fórumunk augusztus 1-i számában sorozatot indítottunk. Témája: a tanácsok hivatali munkafegyelme. A főváros VIII. kerülete után ezúttal Komárom megyébe látogatunk, az Esztergomi városi Tanácsnál tájékozódunk.

Jóleső a fogadtatás:

— Olvastuk a cikkét, megvitattuk — kínál helyet Homor Imréné tanácselnök-helyettes. — Valóban, ideje végre erről is beszélni; a fegyelem az államapparátus munkájában ugyanúgy megkövetelhető, mint a természetben, betartása pedig politikailag talán még fontosabb. Ebben a házban közszolgálatot teljesítünk, amivel a közhangulatot befolyásoljuk, s ezért nem is tűrhetünk meg semmiféle lazaságot, „hivatali packázást” az állampolgárok ügyeinek intézésében...

Szembesítés az ügyféllel

— Ami, ha jól belegondolunk, nem csekély követelmény. Alkalmassnak tartja erre a jelenlegi hivatali kollektívát?

— Nyugodt lélekkel mondhatom: igen. Segítettek ehhez az évek során hozott központi, egy-egy szigorúbb szakmai és politikai képzési előírások: 78 dolgozónk közül 30-nak van egyetemi vagy főiskolai, 31-nek pedig középiskolai végzettsége. Egyetlen osztályvezetőnk vagy érdemi ügyintézőnk sincs, aki ne rendelkezne a munkakörének ellátásához szükséges tudással, s ennek alapján követeljük meg tőlük a felelősséget is. A tanácsakadémiát végzettéknél folyamatosan lehetővé tesszük, hogy kiegészítő képzést szerezzenek az Államigazgatási Főiskolán.

— Munkafegyelem és képzés tehát összefügg?

— Szerintem szorosan. S állíthatom: ezen a téren sincsenek különösebb gondjaink. Végrehajtó bizottságunk nemrég vonta meg az utóbbi öt év mérlegét: négy megrovás, két szigorú megrovás, két fegyelmi elbocsátás — talán nem rossz ez az arány. Az okok? Általában a „csúszás” a törvényesen előírt határidőkkel, a nem eléggé körültekintő, s ezért az állampolgár érdekeit sértő ügyintézés. Az ilyesmben kerlelhetetlenek vagyunk. Ha kell, különösebb szívfájdalom nélkül

megváltunk a legjobb szakembertől is, akinek hivatali mulasztása a tanács tekintélyét csorbította.

— És a kevésbé súlyos esetekben? Amikor az eladói esetleg csak ideges, türelmetlen, vagyis nem megfelelő hangnemet üt meg?

— Erre is érzékenyek vagyunk. S mondhatom, azon frissiben jön

is a visszajelzés: a méltatlankodó ügyfelek többsége — ismerve demokratikus jogait — a tanács vezető tisztségviselőihez fordul. Ilyenkor következik a szembesítés. Az ügyintézőt azonnal hívjuk, és együttesen próbáljuk tisztázni: mi, hogyan is hangzott el; felülvizsgáljuk egyúttal, természetesen — törvényességi szempontból —, a kérelem jogosságát is. Ha kiderül, hogy a mi dolgozónk járt el megengedhetetlen módon, az ő jelenlétében kérünk elnézést az ügyféltől — s a következmény figyelmeztetés, esetleg jutalommegvonás. De az sem ritka eset, hogy az állampolgárt sikerül meggyőznünk: nem neki volt igaz, avagy ő lépett fel túlságosan is hangoskodóan. S ennek nyomán — tapasztalatunk szerint — legtöbbször ha nem is elégedetten, de megbékélve távozik.

Az ívet eldobták

Helyes, hogy Esztergomban a tanács dolgozók munkafegyelmét elsősorban olyan szempontból értelmezzük: mennyire gyors és törvényes az ügyintézés, ki hogyan tárgyal a hozzá benyitó ügyféllel. De a hivatali munkának van még több egyéb, kevésbé „látványos” tényezője is, ami mind-mind

szükséges az előbb említettekhez. Ezekről is szó esik.

— A munkaidő pontos betartásának ellenőrzésénél rugalmasan figyelembe vesszük mindenkinek az egyéni körülményeit, beosztását, feladatát, tudva azt, hogy a szellemi alkotó munka nem mindig kötődhet órához, perchez — jelenti ki az elnökhelyettes. — Ezért is tekintünk el a formáságtól; például már több mint tíz éve megszüntettük a portán aláírandó jelenléti ívet. A tanács dolgozók nagy része ugyanis — hivatali kötelezettségénél fogva — a területet járja. De egyáltalán nem ütközünk meg azon, ha útközben netán vásárol valamit. Minden az őszinte bizalom múlik — s ebben általában ritkán csalódunk. A fontos az, hogy nagyjából mindenkiről tudjuk, miért is meddig van távol; az osztályvezetők a titkárságnak, a beosztottak pedig közvetlen felettesüknek kötelesek ezt jelenteni. Indokolt esetben engedélyezünk kilépést magánygyben is, ha az nem megy valamely határidős hivatali ügy intézésének rovására.

Reflektorfényben

Ezek után búcsúzhatnánk is, de az elnökhelyettes még nem fejezte be:

— Annak betartására, amit elmondottam, különösen kötelez, sőt kényszerít az a különbség, ami köztünk és bármely, akár a legkisebb lélekszámú fővárosi kerület között van. Iparosodásunk és egyéb vonatkozású, rohamos fejlődésünk sem változtatott ugyanis azon a tényen, hogy végső soron kisváros vagyunk, ahol szinte mindenki ismer minden helybelit. S ez nem is rossz dolog, sőt. Annál inkább reflektorfény vetődik a tanácsra, annak vezetőire, minden dolgozójára. Az után nem tehetünk egy lépést sem anélkül, hogy meg ne szólítsanak. És ez is megszabja felelősségünket, amelynek megfeszített erővel igyekszünk megfelelni. Talán ennek is köszönhető, hogy az utóbbi időben a „hivatal” iránti közhangulat kedvezően megváltozott; érezhetően nőtt a tanács — mind az apparátus, mind a testület — tekintélye.

G. Szabó László

saért, s ha tettek valamit, miért nem járt az kellő eredménnyel.

Önmagában nem róható fel hibának, ha a beszámoló összegzi a községi tanács munkája főbb tapasztalatait, ügyelni kell azonban az arányokra és a tömörségre. Indokolt azt is figyelembe venni, hogy időközben gyakorlattá vált a nagyközségi végrehajtó bizottságok közvetlen megyei beszámoltatása, sőt egy-két megyében a községek is egyre többször kapnak rá lehetőséget.

AZ ELMÚLT ÉVEKBEN került sor a járási hivatalok belső szervezésének korszerűsítésére, az osztályok számának csökkentésére, s különböző összevonásokra. E változásoknak természetesen tükröződniük kell a beszámoltásoknál is. A főleg Baranya, Bács-Kiskun és Hajdú-Bihar megyében szerzett tapasztalatok alapján a beszámoló összeállításához a következő, inkább csak röviden jelzett szempontokat javasoljuk.

A járási hivatal tényleges szerepe és hatása a községi tanács tevékenység, önállóság, testületi munka segítésében, fejlesztésében. A testületi tevékenység törvényességi felügyeletének,

a községek ellenőrzésének minősítése.

2. A helyi szakigazgatási munka megyei irányításában való közreműködés módja és eredményessége. A községi területrendezési és -fejlesztési feladatok irányítása és ellenőrzése. A testnevelési és sportfeladatok ellátása. Hogyan módosította a hivatalnak és elnökének szerepkörét, munkastílusát a mezőgazdaság állami irányításának megyei szintre helyezése. A háztáji és kiegészítő gazdaságok segítése. A hivatal elnökének és a belső szervezeti egységek vezetőinek munkakapcsolata a megyei osztályvezetőkkel.

3. Az igazgatási-hatósági feladatok ellátásának színvonala és a hatóság ellenőrzések értékelése.

4. A belső struktúra megváltoztatásának hatása a hivatali egységre, stabilitásának fokozására, kapcsolati rendszerére. A hivatalon belüli koordináció alakulása, az ügyintézés és az ügyvitel egyszerűsítése. Az újszerű és megsokasodott feladatok igények, valamint a személyi feltételek összhangja.

Ahol a járási szakfeladatok egy részét városi szakigazgatási szerv

látja el, ott különösen hasznos a járási hivatal és a városi végrehajtó bizottságok egyidejű és egy napirend keretében történő megyei beszámoltatása. A városi helyi járási hivatal elnökének előterjesztésében egyébként is nagyobb teret kell kapnia, a városi vezetőkkel való együttműködés „udvarias fordulatoktól” mentes, tárgyszerű értékelésének. Az ilyen jellegű kapcsolatoknak ugyanis nagy jelentősége van a városok vonzáskörzetében élő községi lakosság ellátásában.

JÓ MEGOLDÁS, ha a járási hivatalok beszámoltatásakor egy-egy megyei tisztségviselő kiegészítő jelentést ad a testület számára. Fontos azonban, hogy egyrészt a jelentés mindenkor valóban kiegészítő legyen, s ne ismétlje a beszámolóban foglaltakat, másrészt pedig fordítson nagyobb figyelmet arra, hogy a beszámoló hivatal hogyan hajtotta végre a korábbi számvetés alkalmával hozott testületi határozatot. Végül javasoljuk, hogy a beszámolót megvitató testületi ülésre a megyei tanácselnök minden esetben hívja meg a járási tanácsot vezető elnököt is.

Dr. Uttó György,
a Tanács Hivatali
munkatársa

Észak-Dél párbeszéd

Kialtások és kilátások

Sovány eredménnyel zárult augusztus elején az októberre tervezett úgynevezett Észak-Dél-konferencia Mexikóban tartott, előkészítő megbeszélése. Tizen-negy fejlődő és nyolc fejlett tőkés állam külügyminisztere csak abban tudott megegyezni, hogy az októberi magas szintű tanácskozáson nem lesznek konkrét napirendi pontok, nem lesznek megbeszélések, csak beszélgetések, nem lesznek határozatok, csak „nézetegyeztetések”. A fejlődő világ képviselői csalódottan hagyták el Cancun üdülőhelyét, amely októberben is ottthont ad a fejlődők és a fejlettek párbeszédének.

Az Észak-Dél párbeszéd szükségességének gondolata még 1975-ben vetődött fel. A francia diplomácia javaslatára egy olyan fórumot hoztak létre, amelyen meg tárgyalhatók a „fejlett Észak” és a „fejlődő Dél” együttműködésének kérdései, a jövő kilátásai, valamint a harmadik világ segélykialtásaira teendő nemzetközi intézkedések. Elsősorban Washingtonnak „köszönhető”, hogy a párbeszéd ezidáig nem hozott lényeges eredményt, az USA ugyanis csak azokat a fejlődő országokat hajlandó segílyezni, amelyek politikájával egyetértenek.

Többszöri halasztás után ez év októberére sikerült kitűzni a párbeszéd újabb fordulóját.

A harmadik világ államainak többsége talán még sohasem volt olyan kedvezőtlen gazdasági helyzetben, mint idén. Adósságaik összege tavaly elérte a 456 milliárd dollárt, s ez az összeg idén várhatóan 500 milliárdra emelkedik. Szinte megoldhatatlan problémát jelent számukra az egyre duzzadó olajszámla kiegyenlítése, amelyre csak újabb kölcsönök felvételével nyílik ideig-óráig lehetőségük. Számos ország már nem is fordulhat újabb hitelért a nemzetközi pénzpiachoz, mert elérte hitelképessége határát. Ugyanakkor csökkennek a fejlődők segélyezésére fordított összegek is.

Tavaly mindössze 26,7 milliárd dollárt kaptak az OECD-országoktól, s ez az összeg jóformán a legégetőbb gondok enyhítésére sem volt elegendő. 1981-ben pedig tovább csökken a segélyfolyósítás: a fejlett tőkés államok kedvezőtlen gazdasági helyzete nem teszi lehetővé a segélyek eddigi növekedési ütemének a fenntartását. Az Egyesült Államok például idén 1,2 milliárd dollárral csökkentette segélyalapját, s hasonló intézkedést született Nagy-Britanniában is.

A romló cseréarányok, a visszaeső export, a növekvő inflá-

ció, a fizetési mérlegek halmozódó deficitje mellett égető gondot jelent az élelmiszer-ellátás. A fejlődő világban jelenleg csaknem félmilliárd ember éheznek. Az élelmiszer-termelés nem tart lépést a szükséglettel, a népszaporulat jóval magasabb, mint a mezőgazdaság és az állattenyésztés növekedése. Jól jellemzi a helyzetet a gabonaimport: 1980-81-ben a fejlődő országok 98 millió tonna gabonát importáltak, 9 százalékkal többet, mint egy évvel korábban.

A nemzetközi pénzvilág magas kamatterhei szinte kilátástalaná teszik a gondokból való kilábalást a harmadik világban. De a fejlett tőkés államoknak is érdekük lenne hosszabb távon a fejlődők megsegítése, hiszen egyre szűkülnek értékesítési lehetőségeik, márpedig a harmadik világ fontos piac. A fejlett és a fejlődő országok jövőbeli együttműködésére tett javaslatot az úgynevezett Brandt-bizottság, amelynek jelentése nem talált egyértelmű helyeslést „Északon”.

A fejlődő országok megsegítése és nagyobb nemzetközi szerepe érdekében a Brandt-bizottság javasolja a nemzetközi pénzügyi rendszer megreformálását, egy új nemzetközi segélyezési alap felállítását, valamint egy olyan nemzetközi gabonaegyezmény létrehozását, amely minden ország számára biztosítja az élelmiszer-ellátást. A bizottság véleménye szerint világméretű stratégiát kell azonnal kidolgozni az élelmiszer- és energiaproblémák megoldására. Noha az októberi csúcstervezetnek kötetlen lesz a napirendje, várható, hogy a „beszélgetések” három lényegesebb témakör köré csoportosulnak majd. Az energiaellátás mellett minden bizonnyal szó lesz vámkérdésekről: a fejlődők szeretnék vámkedvezményeket kapni a fejlett tőkés országoktól késztermékeikre is, nemcsak a nyers- és alapanyag-szállítmányokra. Központi helyet foglal majd el az éhség felszámolására teendő intézkedéssorozat.

A harmadik világ borús gazdasági kilátásait csak tetézi, hogy az országok sok kérdésben megosztottak, közöttük sem teljes az egyetértés.

Az Észak-Dél párbeszéd következő fordulójára az előjelek szerint ismét csak az általánosságok síkján fog mozogni. Reagan elnök részvétele minden bizonnyal rányomja majd bélyegét a tanácskozásra, amelynek legközelebbi sorozata valószínűleg már szélesebb körben, az ENSZ keretében kerül majd megrendezésre.

G. Gy. — Sz. P.

Energiafalók

Közlekedés és takarékoság — A vállalatok nem törődnek vele (2.)

A közlekedés és az energetika kapcsolatának általános kérdéseiről kezdtünk tegnap beszélgetést dr. Bajusz Rezső kandidátussal, a Közüti Közlekedési Tudományos Kutató Intézet igazgatójával. A beszélgetést mai számunkban folytatjuk.

Korábban energetikai, takarékosági szempontokból is nagy eredményeket fűztek a konténerizációhoz, s az áruszállítás más korszerű formáihoz. A továbbfejlesztett közlekedési koncepcióba jelentős felismerés került be: az összehangolt áruszállítási folyamatok megteremtésének szükségessége volt. Amilyen hihetetlenül egyszerű maga a gondolat, olyan nehéz ezt az összhangot megteremteni — mert az érdekek különbözőek. Ennek áthidalására az volt az elképzelés, hogy az 1980-as árrendezés során a közlekedés differenciáltan megemelteti a szállítási tarifákat, s ebből egy olyan alap képezhető, amelyből átmenetileg segítik azokat a vállalatokat, amelyek hajlandók áldozni a szállítási megreformálására. Az eredetileg elképzeltnek azonban ma csak 15—20 százaléka áll rendelkezésre, s emiatt a korszerű áruszállítás a vártnál sokkal lassabban fog megvalósulni.

Nincs rangja

— Felmerülhet: aki be akarja vezetni a gépi rakodást, az egyszerűsége miatt, avagy a konténer, az forduljon a bankhoz hitelért.

— Csak hogy ma még — például egy téglagyárnak — az élőmunka, vagyis a kétkézi rakodás a legolcsóbb. Jó, tegyük fel, ennek ellenére hajlandó fejleszteni. Am a gyárból vagy 250 vevő cég szállít, illetve szállítat. Akkor menjenek együtt bankhitelért? Az alap gondolat az volt: segítsük a fejlesztést központi alappal. Nem új gondolat ez. Angliában a konténerüzlet az elején halálra állami kedvezményekkel indult, majd fokozatosan megszüntették azokat — ám a folyamat nem tovább. Az állam Nyugat-Európában is beszáll a „játékba”, még inkább ezt kellene tennie nálunk. Ez nem mond elent a normativitás elvének.

— Végül is mibe kerül ma a szállítás?

— A nem ebből élő, tehát nem közlekedési vállalatoknak, mondhatom, nem sokba. A gazdasági számítások azt mutatják, hogy a vállalati egyéb költségek mellett nagyon alacsonyak a közlekedés költségei, így aztán annak alakulására bizony alig-alig figyelnek oda. Pedig mintegy százezer közlekedési járműről van szó! Nálunk a közlekedés árai nem tartoznak a kompetitív szfé-

rába, ezért a közlekedés nem tud önfinanszírozóvá válni. Másrészt: van a gazdaságban 85 olyan szektor, ahol a teljes költségeknek mindössze 0,5—1 százalékát fordítják közlekedésre. De, túl ezen, az átlag sem több 3—4 százalé-

nál. Így aztán állíthatom: a közlekedés révén nyerhető energia-megtakarítás még a papírtakarékosság rangját sem tudta kivívni. Mert ha a fuvarozatóknak a közlekedés költségei gyakorlatilag alig jelentenek valamit — akkor a közlekedési ágazat önmagában vajmi keveset tehet. Az árak mesterségesen alacsonyan tartott színvonalra pedig nem ösztönöz arra, hogy közút helyett vasúton vagy vízen szállíttassanak. A közlekedéssel való gazdálkodás tehát nem konform a piacorientált gazdasággal.

Pecsenye vagy lecsókolbász

— Az árak megváltoztatása a megoldás?

— Nézze. Ha nekem a fehérpecsenyét ugyanannyiért adják, mint a lecsókolbászt, akkor meglehetősen nagy a valószínűsége, hogy a pecsenyét veszem meg. A közlekedési tarifák ma nem fejezik ki a ráfordítást. Ezekkel az árakkal nehezen lehet hatni a szállítás igénybevevőire. Am nemcsak az árral lehetne befolyásolni. Ma a gazdaság más területein már rendkívül sok közgazdasági jellegű befolyásoló tényező működik. A közlekedésben viszont e hatáskörök még nagyon kezdetlegesek. Egyebek mellett például az adórendszerben is meg kellene jelennie a közlekedésnek.

— Önfinanszírozásra gondol?

— Arra is, hiszen akkor ma-

ga a közlekedés is érdekelt lenne gazdasági eredmények létrehozásában. Annyi bizonyos, mindenképpen az érdekvizonyokat kell elemezni, amibe természetesen, mind a költségérdekliséget, mind a személyi érdekeltiséget beleérttem.

— Amit eddig elsorolt, valamilyen úton-módon mind össze-függ a ki nem használt energia-megtakarítási lehetőségekkel...

— ...és semmi új nincs benne! Tartok is tőle, a szakemberek azt fogják mondani: hisz' ez már mind lerágott csont. En viszont azt mondom: hiába az. Nekem, mint a közlekedés területén dolgozó közgazdásznak, kötelességem ezeket újra meg újra elsorolni, ha meggyőződésem: a népgazdaságnak származhat haszna belőle. Ugyanakkor egy sor kormányhatározat írja elő, hogy a megváltozott, s folyamatosan változó gazdasági viszonyok közepette komplex módon, újra és újra vizsgáljuk meg, mit tehetnek a hatékonyabb munka, ezen belül a takarékosabb energiafelhasználás érdekében. Nekem tehát kutyakötelességem, hogy elmondjam, mi az, amit jobban lehetne csinálni — még akkor is, ha az esetleg ellenérdekkel találkozik.

Telik az idő

— Tart ettől?

— Elfordulhat. Ellene vehetik például, hogy szinte most, 1980. január 1-én, volt tarifarendezés. Miért jövök újra ezzel? Nos, az természetes, hogy akkor bizonyos kompromisszumokat tudomásul kellett vennünk. De vajon most már 2000-ig elő sem kell venni e kérdéseket?

— Ha ilyen kritikusnak látja a helyzetet, mit tesz ön és az ön vezette kutatóintézet?

— Mindenekelőtt: a most felvetett kérdésekben bizonyító érvényű tanulmányokat igyekszünk készíteni. Szerintem mások mellett a mi feladatunk a rossz beidéződések megváltoztatása. Hiszem, hogy a megítélés is változik, ha a közlekedést nem önmagában, hanem háttérrel együtt mutatjuk meg, s nem hagyunk figyelmen kívül egyetlen olyan pontot sem, ahol a közlekedés a gazdaság más szféráival érintkezik. Ez egyebek között a mi intézetünk feladata. Am amíg egy-egy kutatás befejeződik, az idő is telik, s vannak dolgok, amelyekkel nem várhatunk. Ezért, mint már mondtam, igyekszünk a leginkább szorító gondokat hangoztatni, felszínen tartani.

Trömböczky Péter
(Vége)

Napi kommentár

Bicikliverseny?

Többször kölcsönöztem már kerékpárt. Ötletszerűen, hol egyik, hol másik boltból. Kezdetben semmit sem vettem észre. Csupán az utolsó két kölcsönzést fogtam gyanút. S a számlákat összehasonlítva kiderült, nem alaptalanul. Az egyik bolt árai lényegesen magasabbak voltak a másikénál. Nagyon helyes — jött a gondolat —, legalább van egy kis verseny.

Igen ám, de kinek a rovására?! Mert ebben az esetben, legalábbis a jelenlegi „felállításban”, nem feltétlenül üdvözlendő a meglévő árkülönbség. Az Ezeremter és Üttörő Bolt Vállalat ifjúsági és turisztikai szolgálata 150 forintért adja bérbe egy hétre az áhított kétkerékűt, s ha netalántán késve vinnék vissza, naponta 30 forint büntetést számol fel. Ezzel szemben az Iparcikk Kölcsönző Vállalat, melynek neve előtt semmiféle „ifjúsági” vagy más jelző nem díszel, 90 forintot kér ugyanerre az időtartamra,

s késedelmi díjként is csak napi 20 forintot számol fel.

Elismerem, egy vállalatnak joga van saját árpólitikát kialakítani, csak hát akkor ezt vállalja is feketén-fehéren. Az ezeremterbolt nevében szereplő „üttörő” szó, na, és az „ifjúsági” jelző ugyanis megtevesztő: éppen a kispénzű, gyanútlan fiatalok esnek a csapdába. A név ugyanis juttatja az árakat sejtet, esetleg árkedvezményt, kifejezetten a fiataloknak nyújtandó szolgáltatást. S mindezt — legalábbis kerékpár esetében — a konkurencianál aránytalanul drágábban.

Nem kellene talán árpolitikát változtatni? Vagy ha már ez nem megy, új reklámozást kitalálni? Még jobb lenne ilyet kölcsönözni. Mondjuk, az S-modell boltoktól, akik bátran hirdetik: Mi drágák vagyunk! De ha egyik sem jó megoldás, a cégtábla átfestése se tűnik rossz ötletnek...

— ki —

Eladósodott az EUMIG cég

Ausztria egyik leghíresebb nagyvállalata végérvényesen a tönk szélére jutott. A fotószekőket és fotópapírokat gyártó EUMIG cég gondjainak súlyosságát jelzi, hogy a Dél-Bajorországban vakációzó Kreisky kancellár pénteken megszakitja szabadságát, és jelen lesz a vállalat szanálásáról — vagy esetleges újabb megmentéséről — folyó tárgyalásokon. A Leanderbank vezérigazgatója kedden bejelentette: a bankhoz nem hajlandó tovább fedezni és pénzügyileg támogatni a veszteséges vállalat működését. A döntés nem kevesebb, mint 3000 ember egzisztenciáját tette egy csapásra kérdésessé. Az Ausztria több tartományában is üzemeiket fenntartó EUMIG cég csaknem 2,5 milliárd schilling hazai — és tetemes mértékű külföldi adóssággal néz szembe.

Tértímentes támogatás

A Közös Piac regionális fejlesztési alapja ebben az évben térítímentesen 11,5 milliárd dráhmát ad Görögországnak. Egidéjüleg a jövő évben felépítendő több létesítmény teremtéséért is jóváhagyták. Ezekre, ugyan-csak térítímentesen, 12,5 milliárd dráhmát kap Görögország

HORIZONT

A létesítmények között szerepel autótűz és öntözőberendezés, továbbá néhány kikötő és repülőtér felújítása.

Amerikai-japán kiskocsi

A legnagyobb amerikai autógyár, a General Motors japán cégek segítségével kívánja fejleszteni kiskocsigyártását. Mint Tokióban bejelentették, a GM, az Isuzu és a Suzuki autókonzern elnöke megállapodott, hogy az amerikai vállalat japán modellek alapján lát hozzá a kis hengerűrtartalmú gépkocsik, az úgynevezett S-szeria gyártásához. Japán autógyárak már számos hasonló jellegű megállapodást kötöttek nyugat-európai, illetve amerikai vállalatokkal. Jelenleg tárgyalások folynak a Volkswagen—Audi és a Nissan között. Ötvenmilliárd dolláros forgalmával rekordszintet ért el a japán gépjárműipar az év első felében. Az autók, képmagnók és számítógépek kivételét is magában foglaló gépjárműipar az összkivitelben képviselt aránya a tavalyi 62,7 százalékról 67,8 százalékra növekedett az idén.

Energiaipari válság

Az NSZK-ban az első félévben az elektromos energia iránti igény 2,6 százalékkal csökkent az elmúlt év azonos időszakához képest. Az elektromosenergiaipar válságának következtében az év első hat hónapjában az ágazat 17 ezer dolgozója veszítette el állását, s 34 ezren dolgoznak rész munkaidőben.

Csökken a tartályhajópark

A világ tartályhajóflottájának kapacitása a tavalyi év végén 325 millió tonna volt, ez egy százalékkal kevesebb, mint egy évvel korábban. A tartályhajóknak jelenleg csak mintegy kétharmadát használják ki. Ennek okát egy svájci társaság abban látja, hogy a hetvenes években megnőtt a nagy tartályhajók aránya, amelyek már az összkapacitás háromötödét adják.

Afrikai országok aggodalma

Az afrikai országok körében növekszik a Nemzetközi Valutaalap tevékenységével kapcsolatos aggodalom. A valutaalap olyan feltételekkel nyújt hiteleket ezeknek az országoknak, hogy ezzel gátolja nemzetgazdaságuk fejlődését, előidézi nemzeti valutájuk értékvesztését.

Budapesti tervek

Utak, hidak, aluljárók

A Fővárosi Mélyépítési és Tervezési Vállalat úttervezési osztályán készül Budapest úthálózatának fejlesztési és rekonstrukciós terve. Ebben az évben száz kilométer úthálózat átépítésére, illetve új utak létesítésére került sor — mondja Révi Tamás osztályvezető.

— Jelenleg a város mely pontjain végeznek nagyobb építkezéseket az önk tervei alapján?

— Az Árpád-híd környékén, a Flórián téren, ahol a kibővített hidhoz háromszintes közúti csomópont készül. Az Árpád-híd — a Flórián tér fölött — a Szentendrei úttal köti majd össze az az 500 méter hosszú vasbeton híd, amelyen a gépkocsik Obuda Római-fürdő és a Duna-kanyar felé haladhatnak. A gyalogosok részére pedig 15 ezer négyzetméteres aluljárórendszer épül, amelyben az építkezés során feltárt római kori emlékeket állítják ki.

— Az észak-déli metrónál, a Váci út és a Róbert Károly körút csomópontjának építése is rövidesen megkezdődik. A közlekedés ezen a helyen is többszintűen halad majd. A Róbert Károly körút és az Árpád-híd irányában egyszintes lesz a közlekedés, míg a Váci út felé háromszáz méter hosszú, kétszer kétsávos vasbeton híd épül. A gyalogos aluljárókon egyaránt ki lehet jutni a Váci útra és a Róbert Károly körútra.

— Kőbányán, a X. kerületi Kő-

rösi Csoma utat felújítják, 2-szer 3 sávos autópálya — középpont elhelyezett villamospályával, 1,2 kilométer hosszúságban — korszerűsítik az utat. A tervek szerint 1983-ban fejeződik be a munka.

— A Boráros téren — ahol naponta 30—40 ezer ember fordul meg — új aluljáró épül. Modernizálják a Közraktár utcai, Duna menti útvonalat is. Befejezéséhez közeledik az M3-as autópálya budapesti bevezető szakaszának építése, itt két közúti híd segíti majd a közlekedést.

— Az elkövetkezendő években tervek készülnek, a MELYBER-nél a Belgrád rakpart, a Szabadság-híd, az Erzsébet-híd közötti utak átépítésére, a III. kerületi Árpád fejedelem útja, Hámán Kabó út, Mester utca, a VIII. kerületi Baross utca, a Budafoki út és a XXI. kerületi Csepel, Rákóczi Ferenc utca, útburkolatának a korszerűsítéséről.

— Újszerű technológiát is alkalmaznak az utak építésénél?

— Igen. Pertyesalakat kevernek az agyagos területek földjébe, ahol a betonkeverékes talajstabilizáció nem alkalmazható. Kísérleti szakaszok épültek többek között a XVI. kerületben, a VI. kerületi Nógrádverőcei úton, másfél kilométer hosszúságban. A XI. kerületben pedig a Sáfány utcában textilszönyeget fektetnek az agyagra, s erre épül az útburkolat.

(t. m.)

Szőlőöntözés Tokaj-Hegyalján

Már a szőlőt is öntözik Borsod-Abaúj-Zemplénben; rendszeresen kap esőt pótló vizet a Tokaj-hegylajai Állami Gazdasági Borkombinát Tarcal körzetében levő szőlője és gyümölcsöse. Mintegy háromszáz hektáron csepegtető öntözéssel juttatják a vizet a tőkékhez, hogy a bogycépződést, ezzel a nagyobb termést segítsék elő. Az utóbbi napokban Észak-Magyarországon is végigvonuló záporok-zivatarok a csaknem két hete tartó kánikula okozta talajvízhiányt nem tudták

pótolni. Ezért a hét közepén újabb gazdaságok kezdtek meg az öntözést. A mesterséges csapadékkal ellátott terület nagysága a megyében már megközelíti a tízezer hektárt, az öntözhető terület felét. Elsősorban a kukoricatáblák kapják a mesterséges esőt, de jut az öntözővízből a nagyüzemi cukorrépatáblákra is. A korábbi öntözés hatása a répa cukortartalmában máris lemérhető: egyes helyeken eléri a tíz-három százalékot.

Vízimaraton

Kedden és szerdán először úszták át a La Manche csatornát háromszor egymás után. A bámulatos teljesítménnyel John Erikson 26 éves amerikai büszkélkedhet. Kedden reggel ereszkedett a La Manche csatorna vizébe Folkstone-nál, és 38 óra 27 percet úszott egyfolytában, míg nem szerdán, röviddel éjjel előtt, kimászott a vízből a Calais melletti Cap Griensnél. Az utat Franciaországba először 10 óra tíz perc alatt tette meg, 13 óra 14 perc alatt ért vissza Angliába, majd 15 óra 3 perc alatt tette meg ismét a 33,8 kilométeres távolságot a francia partokig. Erikson eddig 11-szer úszta át a csatornát, két alkalommal oda-vissza. A maratoni úszó a vízben körtepeppel, nagy proteintartalmú italokkal és tejszokoládéval pótolta energiavesztését. Csónakon apja kísérte, aki maga is kiváló úszó, 33 óra alatt úszta át oda-vissza a La Manche csatornát.

Szilikátfeton

Rendkívül megnövekedett az érdeklődés a Kazincbarcikai Könnyűbetongyár terméke, a hőerőműi pernyéből készült szilikátfeton iránt. A gyár dolgozói, rendre túlteljesítve termelési terveiket, az előírt mennyiségnél többet készítettek ebből az igen jó hőszigetelő tulajdonságú falazóanyagból, melynek súlya csak fele a hagyományos téglának, könnyen összerakható, alakítható és faragható. Korábban a kazincbarcikai üzem termékeit csak a borsodi és a szabolcsi kislakásépítők keresték, ma a Duna vonalától keletre eső országrész szinte minden településére szállítanak.

Közegészségügyi fiatalok találkozója

Békéscsabán csütörtökön megkezdődött a közegészségügyben dolgozó KISZ-vezetők első országos találkozója. A háromnapos összejövetel felszáz részvevője előadásokat hallgat a KISZ-kongresszus utáni feladatokról, ismerkedik a vendéglátó várossal és Gyulával.

Néma telefonok, elázott raktárak

Tájkép vihar után

A szerdai felhőszakadás ismét sok munkát adott a fővárosi közmű vállalatok dolgozóinak. A hirtelen lezúdult nagy mennyiségű csapadék aluljárókat, pincéket öntött el. Kőbánya környékén több mint ezer telefonálmás nemult el. Tegnap délután megkérdeztük az érintett hibák elhárításán dolgozó vállalatok és intézmények ügyeleteseit: hol tartanak a helyreállításokkal?

Az Elektromos Művektől Szilágyi Sándor diszpécser arról tájékoztatta lapunkat, hogy a sok villámcsapás a főváros déli és északkeleti peremén, valamint Gyál, Vecsés és Gyömrő térségében kisebb áramszünetet okozott. Az ELMŰ ügyeletesei azonban gyorsan kijavították a hibákat, s egy-másfél órán belül minden lakásban ismét volt áram.

A Posta Vezérgazgatóságon érdeklődésünkre elmondták: tizenkilenc munkacsoportjuk dolgozik tegnap óta a beázott kábelek szakaszcserején. A legfontosabb közintézmények — többek között a Bajcsy-Zsilinszky kórház, a Ferihegyi repülőtér — vonalai már tegnap délelőtt újból megszólaltak.

A Posta szakembereinek az 1200 elnemult távbeszélő-állomás közül estig 400-at sikerült helyreállítaniuk. A többi telefon „messzólaltatását” a hét végére ígérik.

A Fővárosi Tűzoltóság telefonjai tegnap szintén szakadatlan csörögtek. Délutánig csaknem két és félszáz bejelentés érkezett ügyeletükhöz, zömme Kőbányáról és Újpalotáról. Nagyobb beavatkozásra szerencsére csak negyvenhat esetben volt szükség, ahonnan mintegy hatezer köbméter vizet szivattyúztak ki. Riasztották a tűzoltókat a Kőbányai Centrum Áruházhoz is, melynek pinceraktárát árasztotta el a víz. Itt azonban nem egyedül az eső volt a bűnös, hanem belesegített az áruházzal szomszédságában eltört vízcső is.

A Fővárosi Közterület Fenntartó Vállalat szivattyúi ugyan csak szünet nélkül működnek a kőbányai Elessaroknál, továbbá Újpest határára, a Fóti úti aluljáróban. Mint azt a vállalat központi ügyelete, Németh Ferenc elmondta, a víz kiszivattyúzásával hiába próbálkoznak, mivel a befogadó Szilas patak szintén megtelt, s a kiszivott víz visszafolyik.

A BKV földszépésere — Berceki János — szerint tegnap délelőtt ugyancsak megindult a forgalom az esőzések miatt nem közlekedő 12-es villamos vonalán, így a főváros tömegközlekedése zavartalan.

— gráner —

Heves megyében

Az idősök helyzetéről tárgyaltak

Az öregek napközi otthonainak helyzetével foglalkozott csütörtökön Egerben tartott ülésén a Hazafias Népfőnt Heves megyei bizottsága. Mint többek között megállapították, az utóbbi tíz évben háromszorosára emelkedett a megyében a számuk, s jelenleg már a Heves megyei falvaknak körülbelül a felében van ilyen intézmény. Az is előrehaladás, hogy az otthonok lakói naponta háromszori étkezést kapnak, míg 1970-ben csak ebédet biztosítottak részükre. Az otthonok általános helyzete, színvonala, tartalmi munkája és vonzása egyaránt sokat fejlődött.

Az idős korúak foglalkoztatása rendszeres, elfoglaltságuk sokszínű. Különböző anyagokból sokféle hasznos tárgyat készítenek, azokat értékesítik, és az így befolyt összeget a gondozottak személyi szükségleteire fordítják.

Szóvá tettek az ülésen, hogy helyenként kihasználatlanok, másutt viszont túlszűfoltak az intézmények. A helyenkénti érdeklődéshiány okát a térítés elvételésében és a társadalmi előítéletben látják. A bizottság éppen ezért állást foglalt a térítés differenciálása mellett.

Magyar művészet 1830 és 1870 között

Új kiállítás a Galériában

A Magyar Nemzeti Galéria és a Magyar Tudományos Akadémia művészettörténeti kutatócsoportja közös rendezésében csütörtökön kiállítás nyílt Művészet Magyarországon 1830—1870 címmel a Galériában.

A Galéria és a kutatócsoport együttműködésének eredményeként másodszer kerül sor a magyarországi művészet egy összefüggő periódusának bemutatására. E kiállítás előzményeként rendezték meg 1980 nyarán és őszén — ugyancsak a Galériában — a Művészet Magyarországon 1780—1830. között című tárlatot, amely a felvilágosodás korának műtárgyaira hívta fel a nagyközönség és a szakma figyelmét.

A mostani kiállítást megelőző országos méretű gyűjtő- és feltekerkező munkát a Galéria és a

kutatócsoport munkatársai, fővárosi és vidéki múzeumoknak a XIX. századi művészettel foglalkozó kutatói végezték. Így a bemutatón olyan művek is láthatók, amelyek korábban kevesebbet szerepeltek.

A tárlaton mintegy 600 alkotás: festmény, szobor, grafika, építészeti terv, emlékműterv, makett, kispasztika, érem és textília idézi a kor művészetét. A művészettörténészek szerint ez a periódus a modern magyar festészet nyitányát jelenti. Építészeti tervek, rajzok és épületeket ábrázoló festmények felsorakoztatásával mutatja be a tárlat az 1830-as évektől felfelé ívelő, sokrétű építészeti fejlődést. Emlékművekkel és rajzokkal jelzi a monumentális szobrászatnak a korszak utolsó felében már fellelhető emlékeit.

Elítélték a főapolót

A betegekkel erőszakoskodott

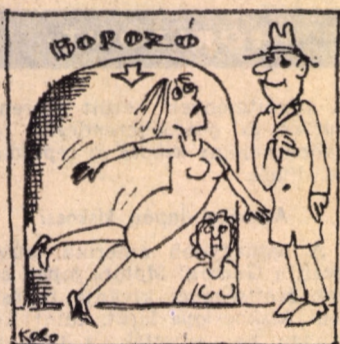
Tudósítónktól. A Győri Megyei Bíróság a napokban hirdetett ítéletet az 54 éves Tompos Kálmán téti lakos bűnyűjében. A férfi a győri kórház elmeosztályának téti munkaterápiás részlegében volt vezető ápoló, hosszú éveken át. Kihasználva az utángondozáson levő elmebeteg nők helyzetét, erőszakoskodott velük. A vizsgálat

során kiderült, hogy Tompos a hozzá beosztott ápolókkal is durván bánt. Gyakran hangoztatott mondása volt: „Ha nem tetteszik, elmehetnek az atyáristénhez is, az is én vagyok.”

A beosztásával súlyosan visszaélt főapolót a bíróság háromévi börtönrre ítélte, és ugyanennyi időre eltiltotta a közügyek gyakorlásától. Az ítélet jogerős.

Pesti pillanatok

ban mindössze egy zacskós tej és egy desodor van. Keze tele csomagokkal, azokat előbb lepakolja, hogy hozzájusson a pénztárcájához. A mögötte álló idősebb úr morog: „Igazán

előkészíthette volna a pénzt, két tételnél még a fizetendő összeget is kiszámíthatta volna”. — Nem is arról van szó — pironkodik az asszonyka —, de mindkét kezem tele van. — Nálam is van szatyor, mégis kikészítettem a pénzt — lobogtatja az úr mérgesen a szaszat, bevásárló kosarába ide-oda gurul egy üveg Ampelos. A fiatalasszonynak nincs több érve, megadja magát: „Uram, ön egy zsonglór.”

COMME IL FAUT. A ferenvárosi tsz-borozóról más kerületekben is híre járta: igencsak kellemetes nedűt

mérnek itt, elfogadható áron. Így azután a jó bort kedvelők szívesen jöttek ide „megbuktatni” a csatost. Mint történetünk szereplői is: két barát, kik a családot kívánták meglepni az igazi termelőivel. A választék háromféle borból állt. Ki tud dönteni? — Kóstold meg a rizlinget! — tanácsolta a fiatalabb. Egy decit kértek, a főköstölőmester csetintett: „Finom.”

— Na, maga is egy kortyot — kínálta a nem ivót a csaplórosné. — Nem kérek, köszönöm, én vezetek.

Es szemlélődött, míg barátja a kóstoló után megrendelte a nagyobb tételt is, és fizetett. Egy ósz hajú bajszos, pirospozsgás úr rákacsintott: — Ezt kár volt elmulasztani. Nagyon fájtos, ezt iszom én is. Ettől maradtam fiatal.

— Isten éltesse a bácsit, egészségére — mosolygott a megszólított. Barátnője fölfigyelt a bontakozó kis „kalandra”, és szigorúan szólt: — Nem ismerkedünk kocsmában. Indulj!

Es egy kicsit lóditott az álldogálón, majd maga is neki lendült a két-három lépcsőfoknak. Csakhogy a hirtelen mozdulattól a vállát beverte az ajtófélfába, s a szó szoros értelmében kipenderült az utcára. Az arra járók nem is gondolhattak másra: ezt a nőt kidobták a borozóból. Hiába, úri asszonynak lenni sem könnyű.

(borbas)

KÜZDELEM.

Társaságot várunk, készülődünk: könnyű kis nyári falatokkal és italokkal. Két-három üveg sör, egy palack abrahámhegyi bort, valami kis töményt veszünk. Es természetesen margitszigeti ásványvizet, üdítőket. Ezek nagyobb üvegben vannak, tovább hűlnek. A vendégek megérkeznek, kínáljuk őket, ki-ki kéri, amire vágyik. Indulok kifelé a szeszmentesekért. Három palackkal is próbálkozom, nem tudom lecsavarni a kupakot róluk. Az egyik félig már kinyílt, de csak a jobb hüvelykujjamat vágja meg, tovább nem enged. Mérges vagyok. Két üveget a hónom alá csapok: irány a szoba. Benn a legtöbb vendégnek már teli pohár van a kezében, a sörös, a boros, a vodkás üvegek kisebb ellenállást tanúsítottak. J. is sört iszik, pedig határozottan emlékszem, hogy Deitet kért. Persze, nem számítot rá, hogy a háziasszony hosszas küzdelem után is csak a véres tenyerét dugdossa az orra alá, s nem a hideg üdítő italt. Ja kérem, a szesz elleni harcban két csapat áll szemben. Nehány üdítő kupak is küzd. Az alkohol oldalán.

PRODUKCIÓÓÓ. Körüti ABC-áruház, negyed órával a zárás előtt. A boltban alig van már vásárló, a kasszáján is mindössze hárman, négyen állnak sorba. Egy fiatalasszony következik, bevásárló kosará-

Tőkekonzentráció az USA-ban

Du Pont—Conoco-frigy

Sportmérkőzéshez hasonlítható izgalom után létrejött a gazdaságtörténet eddigi legnagyobb vállalati egyesülése a Du Pont vegyipari óriás, és a Continental Oil Company (Conoco) olajkoncesszió között az Egyesült Államokban. A Du Pont 7,5 milliárd dollárért vásárolta meg a Conoco részvényeinek 55 százalékát.

Az elmúlt másfél évben az amerikai nagyvállalatok kitört a felvásárlási és fuzionális láz. A nagy olajtársaságok sorra szereztek jelentős érdekeltségeket szén- és rézbányacégekben, mintegy előre gondolva az olaj utáni korok profitbiztosítására. Idén már sor került egy csaknem 3 milliárd dolláros részvényvásárlásra — a bekebelezett egy szénbányászati társaság volt — a Conoco-frigy azonban minden merész elképzelésen túltett.

A Conoco az Egyesült Államok kilencedik legnagyobb olajvállalata. Tavalyi forgalma 18,3 milliárd, az adózás utáni profítja pedig 1 milliárd dollár volt. Az óriáskoncesszió mintegy 400 millió hordó kőolajkészlettel rendelkezik, ezen kívül nagy aktivitást fejt ki az északi-tengeri olajbányászatban. A tulajdonában levő földgázmezők napi 30 millió köbméter földgázt adnak, szénbányái pedig 14 millió tonna szénkincset őriznek a föld mélyén. Már ezek az adatok is nyilvánvalóvá teszik, hogy a Conoco nem akármilyen „falat”. Három óriáscég állt több hónapja versenyben a Conoco kegyelért, s a három kérést az ellenőrzési jog megkaparintásáért. A Du Pont mellett ringbe szállt a világ legnagyobb szeszipari vállalata, a kanadai Seagram, valamint az USA második legnagyobb olajcége, az 595 milliárd dolláros évi forgalmat lebonyolító Mobil is. Az ajánlatok közül a Conoco már kezdetből fogva a vegyipari konszernét tartotta számára előnyösnek, de a házasság nem jött létre simán, mert izgalmas licitálásba fogtak a vetélytársak. A 70 dolláros részvények árfolyama szinte óránként emelkedett, a versenytársak több milliárd dolláros költséget vettek fel a pénzpiacon a magasabb licit érdekében.

Egy esetleges Mobil—Conoco

házasságra minden bizonyosan nem adta volna áldását az amerikai törvénykezés. Ebben az esetben ugyanis a világ legnagyobb olajkoncessziója jött volna létre, s ez már a trösztellenes törvény paragrafusába ütközne. (A trösztellenes törvény afölött öröklik, hogy felvásárlások, fúziók révén ne juthassanak egyes ágazatok vállalatcsoportjai monopolhelyzetbe.) Az azonos ágazatba tartozó két óriás cég egyesülését az igazgatási szervek valószínűleg megakadályozták volna.

A tavaly 13 milliárd dolláros forgalmat lebonyolító, és mintegy 720 millió dollár nyereséget felmutató Du Pont tevékenysége a Conocóval sok ponton találkozik, mondhatni kiegészítik egymást. Az USA első számú vegyipari cége főleg olajtermékek, gyógyszerek, fóliák, festékek és műanyagok előállításával foglalkozik, tehát a Conoco-olaj jó háttér a petrokémia számára. A Conoco szénkészletei ugyancsak nem maradnak parlagon: a műanyagokat és a műszálakat egyharmad részben a Du Pont már ma is szénből állítja elő, s a jövőben tovább kívánja növelni a szén részesedését.

Mindkét cég igyekezett az egyesülés révén kibővíteni magát a jövőre. A Conoco hatalmas olajkészleteinek „házon belüli” felhasználása garantált, a Du Pont pedig az olaj mellett bizton számíthat a folyamatos szénellátásra. A fúzió révén — a tőkekonzentráció újabb jeleként — hatalmas ipari konglomerátum született. Az új cég együttes éves forgalma meghaladja a 31 milliárd dollárt, egyesített profitjuk pedig nem jár messze a 2 milliárdtól.

Nyugati gazdasági szakemberek a megindult egyesülési, felvásárlási rohamot összefüggésbe hozzák a tartós recesszióval, valamint az energia- és nyersanyagkészletek véges voltával. Természetesen, az a fontos tényező sem hagyható figyelmen kívül, hogy a multik az egyesülések révén is igyekeznek a tőkés világ nyersanyagtermelésének, -feldolgozásának és -forgalmazásának minél nagyobb hányadát ellenőrzésük alá vonni.

G. Gy.—Sz. P.

Mai kommentárunk

Ajándék ez a szolgáltatás!

Az előrelátó ember akkor veszi igénybe a szolgáltatást, amikor holtiszezonja van. Gondolom, erre is alapított a JAV-SZER, amikor díjmentes készülékbeállítás ígért a lapokban megjelent hirdetésekben. E szerint a megadott telefonszámok felhívása után a szerelőkhöz jönnek, és beállítanak.

Pompás lehetőség, megpróbáltam élni vele. Telefonáltam, a telefonos kisasszony udvariasan megígérte, hogy a szakemberek jönnek. És a szakemberek jöttek a bejelentett időben. Megmutattam a túlzottan lobogó lángú gáztűzhelyemet — ez a delikvens, a beállításra szoruló. Am a lobogó gázláng nem készítette beavatkozásra a szerelőt, aki mindössze egy pillantásra méltatta családi tűzhelyemet, majd röviden közölte: hozzá sem nyúl, legalább ezerhatszáz forintba kerül a javítása. És fölírta, mi minden kell hozzá. Nem volt mit tenni, elmentem az IKV-hoz, megtudakolni: mi az ügyben a célravezető eljárás. Közölték, előbb hívják szakértőt, aki bizonyítványt ad a hibák valódiságáról, majd ennek alapján írják kérvényt, hogy a gáztűzhelyet kijavíthatassam, illetve, hogy az IKV a javítás költségeihez — mint bérbeadó — hozzájárulhasson. A

kérvény megíródott, az ügyben megállapodtam az IKV készségével illetékesével, megtárgyalva a lebonyolítás további módját.

Szerencsére, a lebonyolításra már nincs szükség. A Fővárosi Gázművek szakértőként hívott embere megcsóvalta fejét a JAV-SZER diagnózisán, elővette csavarhúzóját, s körülbelül ötperces munkával beállította a renitens gázkészüléket. A kiszállási díj 15 forint, a javítás 82 forintba került. Mielőtt felocsúdhattam volna, udvariasan távoztak, és jó ebédőzést kívántak a most már csakugyan kiválóan működő gáztűzhelyen.

Az eset végül kellemes meglepetést okozott, én azonban elgondolkodtam a JAV-SZER ingyenes szolgáltatásán. Lehet, ajándék szolgáltatásnak ne nézd a fogát — jelszóval napirendre kellene térni a dolog felett. Mégsem teszem, és azért nem, mert a JAV-SZER az energiatakarékosság jegyében hirdeti. Kérdés, ha másnál is ilyen az energiatakarékos szolgáltatás, az kinek takarékos: a JAV-SZER-nek, aki ingyen vállalja? A hiszékeny megrendelőnek, aki esetleg komoly költségekbe veri magát? Vagy mindazoknak, akik hibába intézkednek, kérvényt írnak, jóváhagynak?

— 6 —

Pécsi rangsorok

Pincekérés és egyebek — Kevesebb lakás épül, de többet újítanak fel

Örökzöld baranyai témáról, a pincék helyzetéről kezdünk beszélgetésünket dr. Németh Lajossal, a pécsi városi tanács általános elnökhelyettesével.

— Folyamatosan feltárjuk a pinceket. A Geodéziai Vállalat és a Földtani Intézet mintegy 2000 pincét térképezett fel, főként a belvárosban. Tervszerűen folyik a pincék helyreállítása, illetve betemetése. A közvetlen életveszéllyel fenyegető pinceket a belvárosban már megszüntettük, a szűkebb pénzügyi keretből azonban erre a célra is kevesebb jut.

Keves a vállalkozó

— Miért nem hasznosítják a pinceket?

— Ezzel valóban nem dicsekedhetünk. A Pécsi Állami Pincegazdaság két nagy pincében gombát természet, másutt borozó létesült, a Széchenyi téren pedig galériát alakítottak ki. A Rákóczi úton több mint ezer négyzetméter alapterületű pincében ifjúsági pincészház, klub létesült. Csak hát nehezíti a hasznosítást, hogy a pincék többsége több szintű, van ahol, például a Pezsgőgyárnál, egymás fölött öt helyezkedik el. Csak a megerősítéshez tudunk hozzájárulni, a további hasznosításhoz azonban elengedhetetlen a légkondicionálás, szennyvízelvezetés megoldása, s ez sok költséget követel — ezért kevés erre a vállalkozó.

— Már a pincekérésnél kiderült, hogy ebben a tervidőszakban kevesebb pénz áll a tanácsok rendelkezésére. Hogyan rangsorolnak, miként gazdálkodnak a szűkebb keretből?

— Az ötödik ötéves tervidőszakban a város fennállása óta a legtöbbet fejlődött. Ugyanakkor az elmúlt két esztendőben már érezhető volt a fejlesztési alap csökkentése. Míg az elmúlt tervidőszakban 5,5 milliárd forinttal gazdálkodtunk, most 4,5 milliárd forint jut. Mit tehetünk? Fejlesztéseinket, terveinket a realitások-

hoz igazítjuk, és igyekszünk mindenütt megtalálni a leggazdaságosabb megoldásokat. Figyelembe vesszük a város sajátos helyzetét, a lakosság ellátásában tapasztalható régi és új keletű feszültségeket, a reálisan számításba vehető anyagi-műszaki kapacitásokat, a város változó demográfiai

távfitést. 1982 végétől Pécsset is megkezdjük a földgáz felhasználását. Az új lakótelepeken csak két energiaforrást, a távfűtést és a villamos energiát vezetjük be. Am gondot okoz, hogy a régi lakások korszerűsítéséhez nehéz kivitelezőt találni, nincsenek képzett emberek, a régi gipszöntvények helyreállítására.

— Hosszú esztendő óta napirenden van a pécsi vízellátás problémája!

— Mivel a pécsi kutak kimerülően vannak, felújítottuk a régi Duna-vezetékét, gyorsító szivattyúkat helyeztünk üzembe, s így máris több vizet kap a város, és épül, s a tervidőszak végére elkészül az új Duna-vezeték is. Ezzel az ezredfordulói megoldjuk Pécs ivóvízellátását. Régi gondunk a szennyvíz elvezetése, s a szennyvíztisztító körülvevő bűz megszüntetése. Ez utóbbit végre, ha késéssel is, de sikerült megoldani. Csaknem két évet késett a szennyvíztisztító-feldolgozó üzembe helyezése, ahol svájci granuláló berendezésekkel, szerves műtrágyát gyártanak. Ez azonban csak rövid időre szóló lehetőség, mivel kicsi a kapacitása. Ezért még a tervidőszakban megkezdődik az új szennyvíztelep építése.

Felelősökkel

A hatodik ötéves terv feladatainak végrehajtására tanács, ügynevezett cselekvési programot dolgoztak ki Pécsset, amely rangsorokat tartalmaz, egybehangolja a különböző kezdeményezéseket, utasításokat tartalmaz az erőforrások ésszerű felhasználására, a takarékoskodik érvényesítésével. Minden területen megkeresik a lehetőségeket, miként lehetne a költségeket mérsékelni anélkül, hogy a szolgáltatások színvonala csökkenjen. A cselekvési programban minden témakörben megneveztek a felelősöket, akiknek határidőre be kell számolniuk a kijelölt feladat végrehajtásáról.

B. Mezei Éva

A Világbank jelentése

Növekednek a különbségek a fejlődő országok csoportján belül — állapítja meg a Világbank fejlesztési problémákkal foglalkozó jelentése. A szervezet szerint a polarizáció fokozódni fog, mivel a legszegényebb országok nem tudták megteremteni azt a gazdasági alapot, amely lehetővé tenné, hogy külkereskedelmi kapcsolatokból profitáljanak.

Gondot okoz számukra a fizetőképességük fenntartása is, ami a bankok bizalmatlanságával találkozhat. A Világbank javasolja, hogy a közepes jövedelmű országok helyett a legszegényebbek kapjanak segítséget.

A jelentés végül megállapítja, hogy a fejlődő országok egyre nagyobb függésbe kerülnek a fejlett országoktól. Az Egyesült Államok, illetve az EKG országai kivételének körülbelül 40 százaléka irányul ebbe az országcsoportba. A jelentésből az is kitűnik, hogy az elmúlt évben három országnak sikerült a legszegényebb országok csoportjából a közepes jövedelműek csoportjába feljutnia: Angolának, Kenyának és Szenegálnak.

Borháború

Francia szőlősgazdák Sete kikötőjében elfoglaltak egy olasz borszállító hajót, hogy megakadályozzák a mintegy 8200 hektoliternyi bor kirakását. A mostani incidenst megelőzően a francia szőlőtermelők már több ízben tiltakoztak az olasz borbehozatal növekedése miatt.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Megállapodás Japán és India között

Japán 60 millió dollár segélyről szóló megállapodást írt alá Indiával. Az összeg legnagyobb részét India telekommunikációs berendezéseinek tökéletesítésére és vízi erőművek létesítésére használja fel. A fennmaradó részből műtrágyát importál Japánból, s ugyancsak ebből fedezi a jövő évben tartandó ázsiai játékokhoz szükséges sportfelszerelések vásárlásának költségeit is.

Norvégiában nő a fogyasztói árindex

Norvégiában a fogyasztói árindex június közepé és július közepé között 1,4 százalékkal növekedett — közölte a norvég központi statisztikai hivatal. Ugyanez a mutató az elmúlt év július 15. óta 14,2 százalékkal nőtt.

Fülöp-szigeteki javaslat a harmadik világnak

Ferdinand Marcos Fülöp-szigeteki államfő azt javasolta a fejlődő országoknak, hogy gazdasági gondjaik megoldását ne a fejlett országoktól — az Egyesült Államoktól és Japántól — várják, hanem próbáljanak egymásra támaszkodni. „Itt az ideje a gazdasági fejlődés problémája új megközelítésének — mondotta —, s annak, hogy a harmadik világ államai maguk dolgozzák ki fejlesztési terveiket.” Marcos elnök szerint ezeket a fejlesztési programokat az OPEC-tagállamok finanszírozhatják. Gyakorlati megvalósításukhoz pedig — az adott ország kormánya által szigorúan ellenőrzött — a multinacionális nagyvállalatok nyújtanak a szükséges technológiát.

A Kanári-szigeteken több a turista

Rendkívül kedvező éve lesz az idei a spanyol idegenforgalomnak, az eddigi statisztikák alapján. Az ország déli partvidékén több üdülőhely szálladott 100 százalékos foglaltságot jelentettek. A Kanári-szigeteken az elmúlt évhez viszonyítva 9 százalékkal nőtt az érkezők száma. Az idei repülőgépes érkezések száma Spanyolországba ez év júliusában 5 százalékkal haladta meg a tavalyi azonos hónapét.

Közös piaci segélyt kap Irán

A közös piaci tagállamok 100 ezer dollárnyi segélyt nyújtanak Irán földrendés sújtotta Kerman tartományának. A segélyt a Vöröskereszten keresztül — sátrak, takarók, ruhaneműk és élelmiszerek vásárlására — folyósítják.

Új olajlelőhely Dominikában

Olajlelőhelyre bukkantak a Dominikai Köztársaság délkeleti részén — jelentette be televízióbeszédében Antonio Guzman dominikai köztársasági elnök. Az elnök utalt rá, hogy folytatják a feltárási munkálatokat Dominika északi-keleti területein is, ahol biogázt találtak.

Energiatermelés és -fogyasztás Spanyolországban

Spanyolország elektromosenergia-termelése 0,83 százalékkal — 44,592 millió kilowattórától — 44,961 millió kilowattórára nőtt az év első öt hónapjában. A fogyasztás az előző év azonos időszakához képest 0,16 százalékkal növekedett.

Modern

A megújuló pesti Marx tér közelében, a Szent István körút és a Visegrádi utca sarkán, „profilált vált” egy vendéglátóipari üzemegegyeség. Az egykori, kétes tisztaságú népbüfé, majd önkiszolgáló étterem helyén rövidesen megnyílik a Modern cukrászda és fagyfalozó. A céger- és jellegcseré aligha érdemelne említést, ha az elmúlt évtizedekben nem azt szoktuk volna meg, hogy sorra bezárnak a meghitt cukrászdák, s modernnek vélt presszók, bisztrók nyílnak a helyükön.

A megújulást hirdető vendéglátás jó hagyományhoz kanyarodik tehát vissza: az edesszájúak, a kisgyermek kedvében jár. S ha a nagy forgalmú útvonalon a kicsiny üzletében mindenkor friss lesz a sütemény, a mostanihoz hasonló meleg napokban sötétedés után is kínálnak majd fagyaltot, akkor az új cukrászda nemcsak a neve lesz — modern.

(ft.)

Tojástörő üzem Zalában

Megkezdte működését a zalabéri termelőszövetkezet, a Budapesti Baromfiipari Vállalat és a Zala megyei Tejipari Vállalat által létrehozott tojásfelvásárló és -feldolgozó egyesülés. Miután megteremtették az alapanyag folyamatos szállításának feltételeit, megkezdődött a munka a zalabéri tojástörő üzemében.

Az itt készített tojást a Zala-tej porító részlegében dolgozzák fel. Ebben az évben 8—10 millió tojás felvásárlásával, illetve 400 tonna tojásle porítással számolnak. Jövő évi tervük: por 120 millió tojásból.

Az északi-sarki olaj

Öt-hat éven belül megkezdődhet az Északi-sarkvidék kőolaj-és földgázterületeinek kiaknázása — jelentették ki az Arktisz szénhidrogénkincseinek kutatásával foglalkozó kanadai szakemberek.

Az elmúlt évtizedben jelentős olajmezőkre bukkantak a Beaufort-tengeren, és földgázmezőkre a közvetlenül az Északi-sark alatt elterülő szigeteken környékén.

A DOME, az ESSO és az Gulf Oil olajtársaság — ezek érdekeltek az Arktisz kőolajában — úgy vélik, hogy 1987-től kezdődően műszakilag lehetséges lesz az olajtermelés megkezdése a Beaufort-tengeren, amelynek hasznosítható olajkészleteit 36 milliárd hordóra becsülik. (Ez azonos az Északi-tenger készleteivel.) Itt az olaj termelése az évtized végére elérheti a napi 300—400 ezer, az évszázad végére pedig az egymillió hordót is.

A földgázvezeték kiaknázására a Panarctic Oils társaság kísérleti földgáz-cseppfolyósító építését tervezi a Melville-szigeten, ahonnan — a világon elsőként — jég-törő tartályhajók szállítják majd a nyersanyagot Kanada déli kikötőibe. A jég-törő tartályhajókat a későbbiekben esetleg tengeraltató tartályhajókkal helyettesítenék, ami lehetővé tenné egész évben a szállítást.

A számos nehézség ellenére az olajtársaságok nagy lelkesedéssel látnak hozzá az Északi-sark olajkincseinek kiaknázásához. A sarkvidéki olajbányászatot a szakma nagy kihívásának és az energiaellátás utolsó nagy tartalékának tekintik.

Füledt idő

A várható időjárás ma estig: időnként erősen megnövekszik a gomolyfelhőzet, és helyi záporok, zivatarok várhatók. Az általában mérsékelt szél zivatarok idején megerősödik. Meleg marad az idő. A hőmérsékleti csúcsok délután 24 és 29 fok között alakulnak.

A Duna vizállása Budapestén tegnap 294 centiméter volt.

Ki tud többet a Szovjetunióról?

Politikai vetélkedősorozat indul

A következő tanévre is meghirdetik a *Ki tud többet a Szovjetunióról?* című politikai vetélkedősorozatot. A Művelődési Minisztérium, a KISZ központi bizottsága, a Magyar-Szovjet Baráti Társaság, a Lapkiadó Vállalat és a Szovjetunió című folyóirat szerkesztősége e rendezvénysorozatával arra ösztönzi a közép-fokú tanintézetek diákjait, hogy jobban ismerjék meg a Szovjetunió életét, erősítsék tovább a magyar és a szovjet fiatalok kapcsolatát, barátságát. A vetélkedősorozattal a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 65. és a Szovjetunió megalakulásának 60. évfordulóját köszöntik.

A vetélkedő résztvevőinek ismerniük kell a Szovjetunióra vonatkozó iskolai tananyagot, a Szovjetunió című folyóirat az évi 1—8. számaiban megjelent cikkeket, valamint a 9—12. számaiban és az 1982. évi 1—3. számaiban közölt cikkeket és fényképeket. A Tájékoztató című füzetet — amely a vetélkedőre vonatkozó tudnivalókat és a jelentkezési lapokat tartalmazza —, ez év szeptember 1-ig juttatja el a közép-fokú oktatási intézményekhez az országos szervező bizottság. A vetélkedőben a gimnáziumok, a szakközépiskolák, az egészségügyi szakiskolák, a szakmunkásképző intézetek, a gép-

és gyorsíróiskolák, az önálló kollégiumok négy-négy tagú csapatát nevezhetnek be. A szakmunkástanulók és a középiskolások külön versenyeznek. Az iskolai vetélkedőkön osztályonként, tanulócsoportonként legalább egy-egy csapat vehet részt, s az iskolákat a további fordulóban csak egy csapat képviseli. Minden megyéből egy szakmunkástanuló és két középiskolai csapat jut az országos területi döntőbe. Az ország nyolc részében sorra kerülő területi döntőből összesen 16 csapat jut tovább a két országos döntőbe, ezeket 1982. április 11-én, vasárnap tartják.

IFJÚ GÁRDA-SZEMLE. A sorrendben tizenegyedik országos Ifjú Garda-szemle fiataljait péntektől Nyíregyháza fogadja. Szabolcs-Szatmár székelyén 690 gardista veri fel taborát, valamennyi megyét egy-egy, a fővárost három szakasz képviseli, és jelen lesznek az eseményen az NDK-ban dolgozó KISZ-es fiatalok gardaszakaszának tagjai is.

GITÁRHANGVERSENY. A Békéscsabai városi Tanács székelyházának udvarán adott hangversenyt kedden este az szertermő nemzetközi fesztivál négy művészvendége: a spanyol Carlos Bonell, az NDK-beli Monica és Jürgen Rost, valamint a Liszt-díjas Szendrey-Karper László. Klasszikus és modern gitárszámokat hallhatók a közönség.

GEPELTERÍTÉS. Kedden délután gépeltérítést kísérelt meg a LOT egyik menendrszerű járatán egy Andzej Szymczyk nevű férfi. A LOT lengyel légitársaság szövívőnek tájékoztatása szerint a Katowice-Varsó-Gdansk útvonalon közlekedő AN-24 típusú repülőgépen megkísérelt gépeltérítést megkísérelt. A 18 utas és a személyzet sérülést szenvedett.

NYELVFORGÓTÓ NYELVEK. Amerikai nyelvtesztológusok számításából kiderül, hogy a leggyorsabban a franciák beszélnek, akik anyanyelvükön percenként 350 szóttagot tudnak kimondani. Utánuk a japánok következnek, percenként 310 szóttaggal, majd a harmadik helyre a német anyanyelvűek kerültek, akik percenként átlagosan 250 szóttagot mondanak ki. A leglassabban Polinézia, Melanézia és Mikronézia lakosai beszélnek, akik percenként csupán 50 szóttagot ejtenek ki.

HÁZGYÁRI TECHNOLÓGIA. Kedden megkezdtek a próbatelést a Borsod megyei Allami Építőipari Vállalat miskolci házgyárának új csarnokában, ahol csoportszaluzással, az eddiginél korszerűbb módszerrel — nem vízszintes, hanem függőleges öntéssel — készítik a válaszfal- és földemeleket. A függőleges öntéssel csaknem asztallap simaságú felületeket kapnak.

ELEKTRONIKUS SZOTAR. Egy japán cég, a Sharp Corporation olyan automata elektronikus készüléket szerkesztett, amely egyszerűen többnyelvű változatban villámgyorsan tud fordítani. A „szótár” 2500 szót és 175 mondatkombinációt tartalmaz. A Sharp Corporation 14 különböző változatban gyártja a szótárt, többek között turisták, egyetemi hallgatók, középiskolások, üzleti eladók, vasúti kalauzok, stewardessek stb. részére.

ARVIZÉK. Az NDK déli részét sújtó áradások kedden újabb két emberéletét követelték, s velük összesen negyven emelkedett az árvíz áldozatainak száma. A Thüringiai Gera város külterületén egy ánkéntes túzólt vízszelést, miközben megpróbált kimenteni egy asszonyt és egy gyermeket elöntött házukból. Ugyanebben a körzetben, Gerabergben, egy asszony fült vízbe.

CSÖTÖRÉS UTÁN. Kedd reggelre a Vízművek szerelői kijavították a budapesti Római-parton, a Kossuth Lajos útdűlőpartron szombat éjszaka eltört 1200 milliméteres nyomóvezetékét. A csőtörés miatt felbontott útburkolatot helyreállítását — a Vízművektől kapott tájékoztatás szerint — ma délig befejezik. A nyomóvezeték hibája sem a vizelátásban, sem a közlekedésben nem okozott fennakadást.

KAZALTÜZ. Kedden a hajnali órákban sikerült megfékezni a Fejér megyei ZÖLDÉRT Vállalat dunaujvárosi nyílttéri szalmatörőjén hétfőn délután — eddig ismeretlen okból — keletkezett kazaltüzet. A szűrőn tárolt, s a dunaújvárosi papírgyár ellátására szánt 375 vagonnyi szalmának a fele elégett. A kár — az első becslések szerint — hét-nyolcmillió forintba tehető.

LIPTA-LIPTAL. A gyulai Tószinpadon vendégzerepelt tegnap a Fehér-Kárpátok északnyugati lejtőin települt kisváros, Vsetin Lipta-Liptál népi együttese. A csehszlovákiai együttes táncosai, énekesei és zenészei az OKISZ vendégeként egy hetet töltenek hazánkban; részt vesznek a mezőkövesdi matyó-fesztiválon, s Békés megyében — szerdán este a tötkomlósi művelődési házban — végzik bemutató sorozatukat.

ÚJ ETELBART adtak el rendeltetésének Győr nádorvárosi negyedének központjában. Ezzel befejeződött az új lakónegyed kereskedelmi, kulturális és szórakozási centrumának kialakítása. Győrnek ebben a sűrűn lakott körzetében az utóbbi években több mint 10 ezer új lakást épült.

A LEGNEPSZERÜBB NYELVEK. Az ENSZ adatai szerint a világ legelterjedtebb nyelve a kínai, amelyet több, mint félmilliárd ember beszél. Ezt követően a nyelvek listáján a második helyet az angol nyelv foglalja el, amelyen mintegy 280 millió ember tud beszélni. A hindi és a bengáli nyelvet körülbelül 250 millió ember ismeri, az orosz nyelvet több mint 200 millió. Ezenkívül még eléggé elterjedt a spanyol nyelv (150 millió), és a német is (120 millió).

A TESTVÉRE HELYETT? Belfast központjában kedden a déliórákban egy ismeretlen fegyveres agyonlőtt egy polgári személyt. A rendőrség jelentés szerint valószínűleg az áldozat fivérért akarták megölni, aki tartalékos rendőr, és már több alkalommal volt sikertelen merénylet célpontja.

AKÁCMÉZET HORDANAK Dél-Baranyában ismét a méhek. A Szársomlyó-hegy lejtőjén ugyanis másodszor borultak virágba a fák. A nagy kánikulai hőség hatására tömegesen jelennek meg a tavaszit idéző fehér fűrtök. Valamivel kisebbek és farkosabbak, mint a májusi virágok voltak, de nektár, természetesen, ezekben is van. Az akácvirág több kilométernyi távolságból is a Szársomlyóra csalogatja a méheket.

EGK LEG-EK. A Közös Piac tíz tagállamának lakossága a világ összlakosságának meg a 7 százalékát sem teszi ki, s részaránya csökken — erre a megállapításra jutott az EGK egyik tanulmánya. Az EGK lakossága az 1979 közepén 289 millió volt. A közösség legszaporább tagállama Irország, ahol egyébként a válaszok száma is a legkevesebb volt. A legtöbb választ Nagy-Britanniában jegezték fel. A halálozási arányszám Hollandiában volt a legalacsonyabb. A hollandok élnek legtovább az EGK tagországok között: a férfiak átlagos élettartama 71,9 év, a nőké — 78,5. Dánia a házaságon kívüli születések számában vezet, a legkevesebb ilyen születést viszont Görögországban jegezték fel.

DÁRDÁKKAL, IJAKKAL és nyílakkal felfegyverzett bennszülöttek támadtak meg a Bengáli-öbölben egy 16 ezer tonnás panamai teherhajót. Az Andaman-szigetek partjainál zátonyra futott Primrose kapitánya kilenc nappal ezelőtt kétségbeesett rádióüzenetben kért légi úton fegyvereket, mert a legénység csak üggyel-bajjal tudta elhárítani a kenekből a fedélzetre kapaszkodó bennszülöttek rohamát. Két vonatolt is kiküldtek a Primrose-ért, hogy levontassák a zátonyról, de ezek a környéken tomboló monszunviharak miatt kénytelenek voltak visszafordulni. Azóta nincs hír a hajóról.

MÉRÉSI SZABVÁNYOK. Genfben megkezdte munkáját a geodéták 16. nemzetközi kongresszusa. A rendezvényen 50 ország összesen másfél ezer képviselője vesz részt. A tiznapos tanácskozás során a mai térképészet, topográfia, továbbá a mérések nemzetközi szabványosításának kérdéseit vitatják meg.

ÚJ OLAJÁRAK? A kőolajexportáló országok szervezete, az OPEC bécsi titkársága megerősítette, hogy a szervezet olajügyi miniszterei augusztus 19-én Genfben találkozót tartanak. A találkozóhoz, amely várhatólag egy napig tart, nincs előzetes napirendje, és lehetséges, hogy azon új ármegállapodás jön létre.

AMATOR FAFARAGOK táborozása fejeződött be a budapesti Szabadság-hegyen. Borsod díszítőművészetét ápoló miskolci fafaragók — közöttük szakmunkás, mérnök, asztalos, nyugdíjas és tanuló egyaránt megtalálható —, a XII. ker., Böszörményi úti (Tanácsépület mögött) játszótérre készítettek gyermekjátékokat, melyeknek ma lesz az ünnepélyes átadása.

ILLATOS FARM. Mandulavirág-, viola- és rózsákkal lengi körül John Bennett angliai farmer Worcester város közelében levő birtokát. A lelkiismeretes farmer megunta a város lakóinak sármait, és, hogy elnyomja 200 tehene és az erjedő silotakaromány okozta szagokat, felszerelt 18 levegőtisztító farmja határán. Ezek automatikusan bekapcsolnak, és a város felé lengedező szélbe válogatott virágillatokat porlasztanak.

OMAR TORRIJOS REPÜLŐTER. A panamai kormány határozatot hozott a főváros nemzetközi repülőtérének névváltoztatásáról. Mostantól kezdve a repülőtér Omar Torrijos nevével viseli, a néhai elnökét, aki július 31-én egy légi katasztrófa során vesztette életét.

VÁLÁS SPANYOL MODRA. A spanyol bíróságok 40 év óta először hajlandók váloperes keresetet elfogadni. Barcelonában a bíróságok eddig 29 váloperi keresetet veittek fel, Madridban pedig kettőt. A spanyol parlament ez év júniusában fogadta el a válopiról szóló törvényt, amelyet Franco diktátor törölt el hatalomra kerülésekor. A hatóságok arra számítottak, hogy hamarosan felmüllőnyli váloperi keresetet nyújtanak be.

TERRORISTÁK FOGTAK EL. Nálpy közelében tegnap letartóztatták a Vörös Brigádok elvezésű olasz terroriszervezet egyik tagját, a 24 éves Antimo Petronét. Petrone, akinél orizetvevelektor két pisztolyt találtak, részt vett Ciro Cirillo kereszténydemokrata politikus elrablásában. Az ügygel kapcsolatban még további 14 személyt keres a rendőrség.

JUGOSZLÁV ATOMERÖMŰ. Augusztus 15-én kezd meg működését Jugoszlávia első atomerőműve — közölték Belgrádban. A krskói (Zágrábtól 40 kilométerre északnyugatra, a Száva partján fekvő), 666 megawattos atomerőmű építését 1975-ben kezdték meg az amerikai Westinghouse cég segítségével. Egy második, 1000 megawattos atomerőmű építését is tervezik.

SIRKUTATO SZPUTNYIK. A pénteken hajnalban felbocsátott Bulgária-1300 jelzésű szputnyik által készített felvételek megkönyítik az ősi trak sírok feltárását. Minthogy a műholdon elhelyezett berendezés nagy pontosságú képet ad a vizsgált objektumok tartalmáról — a földfelszín alatt 30 méter mélységig érzékeli a kőfalakat, a fém- és egyéb tárgyakat — a régészek kíváncsian várják a Lovecs közelében levő hat nagyméretű trak sír, s a 43 más bulgáriai régészeti helyszínről készített fényképeket.

HUSZONÉGY ÉMBER MEGHALT, és több mint harminc megsérült hétfőn Izraelben, amikor egy, a gazai övezetből — túlnyomóan arab — munkásokat szállító autobus összeütközött egy izraeli páncélozott katonai járművel. A rendőrség szerint a szerencsétlenség oka valószínűleg az volt, hogy a katonai jármű nem adta meg az elsőbbséget.

MELYHÜTÖTT BROKKOLI. Az idei szezon huszadik termékeként kedden megkezdtek a Miskolci Hűtőházban a brokkoli feldolgozását. A karfiolhoz hasonló, méregzöld növényből az idén mintegy négyszáz tonnát tartósítanak gyorsfagyasztással.

Életmentő kitüntetés

A Minisztertanács Életmentő Emlékéremmel tüntette ki Boros Sándorné budapesti lakost, aki a XII. kerületi Virányos utca 19. számú házában élete kockáztatásával egy égő lakásból kimentette az ott tartózkodó idős, súlyosan beteg asszonyt. A kitüntetést Szépvölgyi Zoltán, a Fővárosi Tanács elnöke, kedden, a Városházán adta át.

Kertészeti napok Hajdúszoboszlón

Kertészeti napok kezdődtek kedden Hajdúszoboszlón, s az augusztus 16-ig nyitva tartó kiállításon nagyüzemek, kutatóintézetek, kertbarátkörök és szakcsoportok mutatták be legszebb termékeiket. A Kereskedelemben pedig kertészeti eszközöket és anyagokat, növényvédő szereket és szakkönyveket állított ki.

A kertészkedés kedvelői előadásokat hallgatnak. A hajdúszoboszlói kertészeti napok idején több alkalommal bemutatják az érdeklődőknek a legkorszerűbb kertművelő eszközöket és kiegészítőket is.

Szeptember 1-től

Emelkednek a nemzetközi postai díjak

A Nemzetközi Egyetemes Posta Egyesület kongresszusának határozata alapján a világszerte tartozó posták 1981. július 1-től folyamatosan felemelik a nemzetközi küldemények díját. Hazánkban ez év szeptember 1-től emelkednek a nemzetközi postai díjak. A díjemelés egyaránt érinti a levelestíli és a csomagküldeményeket. Az emelkedés mértéke átlagosan 123 százalékkal. Ezen belül például a 20 grammal nem súlyosabb levelek díja 100 százalékkal — 4 forintról 8 forintra —, a nyomtatványoké 250-tól 500 grammig, több mint 200 százalékkal — 10 forintról 32 forintra, a levelezőlapon díja pedig 67 százalékkal — 3 forintról 5 forintra — emelkedik.

Nem változnak a külföldre szóló pénzesutalványok és utánvételek küldemények, továbbá a szocialista országokba küldött, 20 grammal nem súlyosabb levelek, valamint levelezőlapok és képes levelezőlapok díjai. Egyszerűsödnek az általában csökkent a légipostai pótdíjak, mert az eddig ötféle pótdíj helyett csak kétféle lesz; Európába 1 forint, Európán kívül pedig 2 forint.

A megváltozott díjakról és feltételekről a postahivatalok adnak részletes tájékoztatást.

JAPAN MUHOLD. A Japan Űrhajózási Hivatal (NASDA) kedden a tanszögishalmi űrközpontról felbocsátotta az ország második meteorológiai műholdját. A 35 méter hosszú és 140 tonna, háromképes N-2 hordozórakétát Japánban fejlesztették ki. A 292 kilogramm súlyú, Himavara-II. (Napraforgó-II.) elnevezésű, geostacionárius műhold felbocsátásakor tragikus esemény történt: a tengerbe zuhant az indítást figyelő helikopter, amelynek hatfőnyi személyzete életét vesztette.

Jelöltjeink az űgétőversenyekre

1. Emu (8) — Arnold (5) — Fay Will (9) — Enekesz (6).
2. Hadrian (7) — Hurrikán (3) — Havasi gyopár (1) — Huligán (5).
3. Gránátalma (1) — Dácia (11) — Golyáur (8) — Family (2).
4. Fény (4) — Gino (3) — Cédrus (7) — Felvonás (6).
5. Cerberus (10) — Georgikon (9) — Gardony (11) — Előny (8).
6. Dúdoló (10) — Cantata (8) — Zuárd (6) — Verőfény (2).
7. Gizella (4) — Dálnok (5) — Déryné (7) — Fékón (9).
8. Concurrent Will (1) — Fagyal (8) — Bojtár (2) — Dzsúdo (4).

A versenyeket 16.30 órakor kezdik.

(X) A „SZTARCSINALOK” című rockoperával vendégzerepel Budapestén augusztus 15-től 31-ig a ROCK-SZÍNHÁZ. Az előadások helye: Jbudai, hajógyári sziget, Május 9. park. Közlekedés: a 6-os, 55-os és 36-os autobusszal a Miklós téri végállomásig, onnan a 142-es autóbusz a szigetre visz. Kezdés előtt az előadás után sürített kerétki A Bathany tórtól HÉV-vel is elérhető, lezállás a Mozaik utcai megállónál. Gépkecsval is megközelíthető, a szigeten parkoló van! Jegyek válthatók: a Színházak Központi Jegyirodájában, a Thália Színház szervezési osztályán, a Vörösmarty téri jegyirodában, és a következő mozikban: Corvin, Szikra, Puskin, Bartók, Uránia, Kőbánya és Obuda.

Egy hét a világgazdaságban

Támadásban a dollár

A dollárnak a hét folyamán be-következett újabb erősödése a vezető tőkés valuták többségével szemben fokozza az idegességet és a bizonytalanságot a devizapiacokon és az érintett országokban. Kedden az NSZK-ban bejelentették, hogy a munkanélküliek legújabb száma csaknem 30 éves rekordot döntött meg. A hét eleje óta tanácskozik az ENSZ tengerjogi konferenciája, amelyen a legélesebb vita a tengerfenék hatalmas ásványi kincseinek a kiaknázásáról folyik.

A Reagan-effektus

Az augusztusi tömeges szabad-ságolások ellenére nincsen holt-szezon a nemzetközi pénzügyvilágban. Tovább folytatódik a dollár diadalmenete, miközben a márka, a francia és a svájci frank, valamint a lira árfolyama egyre gyorsabban zuhan az amerikai valutához képest. 1977-ben volt utoljára olyan erős és szilárd a dollár, mint ezekben a napokban. Pedig a világpolitikában és a világgazdaságban nem történt semmi olyan jelentős esemény, amely a héten mért árfolyamzuhanásra adhatna okot. A magyarázatot máshol kell keresni.

Az óceán túlsó partján születő következetes és határozott bel-gazdasági intézkedések világszer-te növelik a dollár iránti bizalmat. Az úgynevezett „Reagan-effektus” lényege az, hogy Washington a gazdasági élet felpozí-títása érdekében habozás nélkül veti be a monetarista gazdasá-gpolitika eszközeit, és sorra váltja valóra a választási kampányban beharangozott intézkedéseket. A dollár izmosodása persze nem kis mértékben köszönhető a magas kölcsönkamatszinteknek is. (Az USA-ban jelenleg 20 százalék körüli alakul a hitel „ára” a bankoknál. A hallatlanul magas amerikai kamatok átcsalogatják a jó befektetés és busás profit remé-nyében a fölös nyugat-európai tő-kéket. A nemzetközi tőke tehát a dollárba „menekül”, s ez a tény már önmagában is felhajtja az árfolyamot, hiszen óriási kereslet támadt az amerikai valuta iránt.

A betegeskedő valutájú nyugat-európai országok viszont csöppet sem örülnek az erős dollárnak. (Bár korábban ők követelték az USA-tól a dollár megszilárdítá-sát a világgazdasági fellendülés érdekében, de arra nem gondoltak, hogy ez a művelet ilyen „jól” sikerül. Ráadásul a vilá-gazdasági fellendülés is várat magára. (A tőkék átáramlása az Egyesült Államokba, tovább ké-kezi az amúgy is igen lanyha be-ruházási tevékenységet kontinen-szünk nyugati felén, s ezen ke-rezéstől — a legújabb előrejelzések szerint — a jövő évre tologat ki a remélt és várt fellendülés kezdete.

A nyugati valuták árfolyamá-nak csökkenése a dollárhoz ké-pest hatással van a külkereske-delemre is. Az értéket vesztő nemzeti valuta elősegíti az expor-tot, ugyanakkor megdrágítja a be-hozatalt. Ezek a hatások persze átmenetiek, de a dollár erősö-dése már az év eleje óta tart, te-

hát nem lehet őket figyelmen ki-vül, hagyni. S hiába csökkennek az olajárak, hiába esett vissza a fejlett tőkés államok kölaj-importja, az OPEC részére dollárt kell fizetni a „fekete aranyért”. A szükséges dollármennyiség előte-remtése pedig manapság csak egyre több márka, frank, stb. árán lehetséges. A francia pénzügyminiszter már egyenesen egy újabb olajsokkrol beszélt nemrégiben egyik nyilatkozatában, de ezt a megrázkódtatást most nem az olajár emelkedése, hanem az erős dollár okozza.

Szinte naprakészen kell figyel-niük az árfolyamok alakulását azoknak az országoknak, ame-lyek külkereskedelmi ügyleteiket dollárban, vagy a most éppen gyengélkedő valutákban kötik. Szeret lehet tenni ugyanis jelen-tős árfolyamnyereségre, de a nem megfelelő „manipulálás” veszte-ségeket okozhat. A márkaiban, frankban lebonolyított kivitel és behozatal, valamint a dollárban kötött külkereskedelmi ügyletek közötti várható nyereség és vesz-tesség összevetése, illetve a nyere-séget eredményező valuta megvá-lasztása érthető módon ismét elő-térbe került.

A nyugatnémet gazdaság foko-zódó gyengélkedésének újabb je-le — az ipari termelés, valamint a beruházások visszaesése mel-lett — a munkanélküliek táborá-nak jelentős gyarapodása. Az el-múlt hónapban a munkaképes korú lakosság 5,3 százaléka, vagyis egy és negyed millió fő volt állástalan. (Érdemes megjeg-yezni, hogy ez az arány a többi fejlett tőkés állam munkanélkü-liségi mutatójához képest visz-onyilag kedvező, de az NSZK-ban ez szinte kivételes jelenség.) Utoljára 1952-ben volt ilyen ma-gas a munkanélküliségi mutató.

Tengerjogi vita

Több mint másfél száz ország folytat tanácskozást tengerjogi kérdésekről az ENSZ keretén be-lül. A legtöbb vitás kérdésben az elmúlt években sikerült már meg-állapodásra jutni, az újabb tár-gyalási forduló fő kérdése a ten-gyer mélyének hasznosítása. A vil-ágtengerek és -óceánok mélyén az előzetes, korántsem teljes kutatói adatok szerint — részöl ti-zenötzör, nikkeltől pedig négyezer-szor, mangánból pedig négyezer-szer nagyobbak a készletek, mint a szárazföldön, s a „tengertelkek” még sok egyéb ásványt és ércet is tartalmaznak. Összességében mintegy 10 milliárd tonnára tes-zik azt a jelenlegi ismert érc-rögmennyiséget, amelynek felszínre hozatala ma megfelel a gaz-daságosság követelményeinek.

Az ENSZ azt javasolja, hogy hozzanak létre egy úgynevezett Nemzetközi Tengerfenék Hatósá-got a víz alatti bányászat irányítá-sára azzal a céllal, hogy min-den ország egyenlő feltételek mel-lett jusson hozzá a tengerfenék kincseihez. Az USA kétségbe von-ja az ENSZ illetékességét a kér-désben, mert sértné érzi a „sza-bad vállalkozás” elvét.

Gonda György—Szentgáli Péter

Vezetői közelképek

Érdek az ösztönzéshez

Egy igazgató elégedetlen — Kénytelen volt zordon apává válni

— Elégedetlennek tűnik, pedig úgy vélhetnénk: az ellenkezője volna indokolt. Végül is a napokban elkészült az a műszaki központ, amelynek kialakítását 1969-ben határozták el, folyamatosan érkeznek a korszerű műszerek; az ön által vezetett intézet, a Földmérő és Talajvizsgáló Vállalat előbbre léphet...

Dr. Gabos György igazgató:

— Valóban: elégedetlen va-gyok. Ez a tizenkét évig tartó beruházás, és az iránta — vagy, ha úgy tetszik: a jobb minőség, a takarékoság, az ésszerűbb energiagazdálkodás iránt — megnyilvánuló közöny ismét rá-világított gazdasági életünk né-hány ellentmondására. Nem túl-zok, ha azt mondom: erre a fej-lestésre legkevésbé a mi vál-lalatunknak volt szüksége. Anya-gi hasznunk nincs belőle, számot-tevő itthoni konkurrenciánk sincs, tehát se több, se kevesebb mun-kánk nem lesz emiatt — a nép-gazdasági haszon pedig egyetlen rubrikában sem számszerűsíthető. Legalábbis a mi intézetünk és partnervállalataink év végi mér-legében nem.

Nem kérték tőlük

— Mennyibe került és miért kellett ez az új épület? A beru-házás kezdetekor felmérték, hogy megtérül-e?

— Az épület harmincmillió fo-rintba került, a műszerek tizen-ötmillióba. Az épületre azért van szükség, mert az energia- és anyagtakarékos, viszonylag olcsó beruházások előkészítéséhez nélkülözhetetlenek a korszerű, ma már zömmel elektronikával vezérelt laboratóriumi műszerek. E műszereknek viszont megfelelő hely kell. Előzetesen nem mérték fel, hogy a vállalatnak mi-korra kerül meg a negyvenöt-millió beruházás... de ezt igazá-ban nem is kérték tőlünk. Hadd tegyem hozzá: 1969-ben még szó nem volt negyvenötmillióról. Am ami a népgazdasági megtakarítást illeti, konkrét számokkal is példálózhatok. Nekünk kell el-döntenünk, hogy egy tízzintes panelház alapját nyolc-tíz méter mélyre kell-e levinni, vagy elég a másfél-két méter is. A ta-laj teherbírást csak korszerű műszerekkel ítéltethetjük meg, azok híján — ha bármilyen kétség támad — az épület biztonsága túlbizto-sításra ösztönöz. Az indokoltnál mélyebb alapozás pedig lakáson-ként tizenöt ezer forintot többlet-kiadást — pazarlást! — is jelent-het. Ez se a mélyépítőknél, se a magasépítőknél nem növeli az anyagi terheit: annyit számláz-nak, amennyibe a munka került.

A tényleges költséget a beruhá-zó is tudomásul veszi... de egyet-len százalékos szalagháznál más-fél millió forintot kótyavetyél-hetünk el! S ez az összeg vala-hol, ha másutt nem, hát az or-zszág év végi költségvetésében, je-lentkezik.

— Hasonló a helyzet a korró-zióvédelemmel is. Az ipari üze-mek ugyancsak fokozott bizton-ságra törekednek, ám a legkor-szerűbb műszerek hiányában mégsem látható előre a szerkezet-ek tartóssága. Az elemeket, a csöveket gyakran már három-

öt évi használat után, üzem köz-ben, fel kell újítani. Egy kor-szerűen felszerelt laboratórium-ban, modellkísérleteken, két-há-rom hét alatt tíz-tizenöt éves folyamatok játszhatók le. Így megakadályozhatják azt is, hogy a talajba kerülő elektromosság kilyukassza a gázcsöveket. Már-pedig az útfelbontásoknak ez a gyakori oka...

Magad uram...

— Tizenkét évvel ezelőtt, ami-kor fejlesztési javaslatokkal elő-álltam, kétségbe vonták-e érvei-kezt, vagy az anyagiak hiányoz-tak?

— A műszerezés fontosságát senki sem vitatta, saját forintból sem volt hiány... csak éppen a malmok lassan örölnek. Tíz évbe telt, amíg pecsét került az utol-só engedélyező íratra is. Igaz, ehhez az kellett, hogy egy hét-re kölcsönadjuk egyik gépirónő-kezt, mert az engedélyező ható-ság gépirónő-hiányra hivatkozva nem tudta elkészíteni az ok-mányt. Nem túlzok, amikor azt állítom: ennek a beruházásnak szinte egyetlen fázisa sem ment simán, szabályosan. Amikor kez-dünkben volt minden papír, nem akadt generálkivitelező építővál-lalat. Hiába vagyunk az összes építőipari vállalatnak mindnap-pos partnerei, hiába terveztük meg előre gyártott elemekből ezt a már-már típusházat, miniszte-ri engedéllyel, nagyrészt házila-gos kivitelezésben, magunknak kellett tető alá hoznunk. Külső szakiparosokra, persze, szüksé-günk volt, de az egyik vállalat talán még ma sem látott volna munkához, ha az ottani vezető fia nem udvarol a lányomnak. Kény-telen voltam zord apává válni, és tudtára adni: nem engedélyez-tek több randevút, ha nem bez-szél érdekünkben az apjával. A fiú jó protektornak bizonyult...

— Tíz év kellett az engedé-lyezéshez, tizenhét hónap a ki-villezéshez, a műszerek kivá-lasztásához és beszerzéséhez vi-szont — jöllehet, a hitel és a de-veziza rendelkezésünkre állt — az utóbbi másfél év is kevés volt. Igaz, a műszerek döntő többsé-gét, minőségi okok miatt, nem tudtuk hazai vállalatoktól vagy a KGST-országokból beszerezni. Így szilveszterig is eltart az épü-let berendezése és belakása.

— Ha minden a helyén lesz, s a korszerű műszereket immár napi munkára fogják, akkor sem hoz hasznát e beruházás a vállal-atnak?

— Anyagi hasznát nem, sőt azt is mondhatnánk: az elektronikus műszerek használata, az épület üzemeltetése évente három-öt millió forinttal növeli kiadásainkat. De nem ez zavar. Sokkal inkább az, hogy e többletköltsé-g a vállalat számára közömbös. Egy-egy tervért, vagy szakvéle-ményért a jövőben sem kérhet-ünk többet, mint korábban — de nem is érdekünk, hogy többet kérjünk. Nem vagyunk ösztönöz-ve a többletjeljesítményre, és ez-által a nagyobb árbevételre, s ez zavar.

— Mi e többszörös érdektelen-ség oka?

— A tervező- és a kutatóvál-lalatok érdekeltségi rendszere el-

tér a termelővállalatokétól. Ne-künk akkor sem marad számot-tevően több pénzünk, ha többet, vagy jobbat produkálunk. Szinte semmi előnyünk nincs abból, ha évi árbevételünk meghaladja a kétszázötvenmillió forintot... az viszont előadódhat, hogy jövőre nagyobb lesz a bázisunk, s az már számunkra hátrányos. A há-rom-öt millió forintos üzemel-tetési többletet pedig könnyű-szerrel „kigazdálkodjuk”. Ennyi tartalék van a vállalatban, sőt talán még több is.

— A korszerű műszerekkel lét-számot sem takaríthatnak meg?

— Létszámot megtakarítha-tunk... de a jelenlegi bér-gazdálkodás erre sem ösztönöz be-nünket. A Minisztertanács által előírt létszámcsökkentést mi is végrehajtjuk, a korábbi ezer munkatársunk közül száztól már elbúcsúztunk, s 1984-ig még öt-venen mennek el. Am a száz em-ber elmentele után is ugyan-azt a teljesítményt hoztuk — sőt, valamivel még többet is —, mint korábban, s ennél radikálisabb létszámcsökkentést sem éreznénk meg. Legfeljebb véget vetnénk az általános tohonyaságnak, s akik többre képesek, egzisztenciális megfontolásból is többet-jobbát akarnának produkálni.

A vállalat és a népgazdaság

— S ez nem volna már ma a vállalatnak előnyös?

— A népgazdaságnak igen — a vállalatnak nem! Ekkor sem jutna lényegesen több fejleszté-re, bérézésre, premizálásra. Al-tételesen, persze, volnának elő-nyeink: csökkenne a laboratóriu-mok és az irodák szűfoltósága, jobb munkakörülményeket teremthetnénk, és az önmegvaló-sításhoz nagyobb teret adnánk a színvonalasabb teljesítményt ma is igénylő szakembereinknek. Mellesleg szólva: számunkra ta-lán ez az egyetlen kézzelfogha-tó haszna a műszaki központ megépítésének. Ott kulturáltabb körülmények között, igényesebb-kvalifikáltabb feladatnak tesznek eleget az elektronikus műszerek-kel dolgozók. Arról viszont nem vagyok meggyőződve, hogy a pon-tosabb terveknek és szakvéle-ményeknek lesz-e legalább erkölcsi elismerésük? Akad-e majd bárki is, aki észreveszi, hogy az épít-kezések helyszínén csökken az anyagpazarlás, hogy egy-egy be-épített cső vagy fémszerkezet élettartama meghosszabbodik?

— Milyen erkölcsi elismerés-re gondol? Újabb oklevélre?

— Az egyéni érdekelttség vala-milyen formájára. Akár egy kö-zszönőre, akár egy készpénzre. Arra, hogy egy vállalat igaz-gatója, tervezője, kutatója ösztö-nözve legyen a jobb minőségű munkára, s ne csupán közvetve legyen érdeke az, ami népgazda-sági érdek. Vagyis, ki-ki a ma-ga munkaterületén érzékelhesse a gazdálkodás törvényszerűse-gét. Enélkül aligha tapasztalhatja munkája hasznát, aligha lehet jó a közérzete.

— A közérzete rossz tehát. S milyen az egészségi állapota?

— Most éppen lázam van, nyá-ri influenza gyötör. De ne gon-dolja, hogy emiatt van melegem... Földes Tamás

Hullámvölgyben a márka

A devizák helyzete

Zürich, deviza svájci frankban —	Párizs	6,0200 — 6,0250
1981. augusztus 6-i állás szerint	Frankfurt	2,5240 — 2,5255
USA	Milánó	1246,00 — 1247,00
Anglia	Amszterdam	2,3040 — 2,3050
Kanada	Tokió	239,90 — 240,10
NSZK	1 angol font értéke USA-dollárban	
Hollandia	London	1,7975 — 1,7985
Franciaország	1 SDR értéke USA-dollárban	
Belgium	Washington	1,11694
Olaszország	Nemzetközi arany dollár/finom uncia	
Ausztria	Zürich	392,000 — 393,00
Japán	London	393,25

1 USA-dollár az egyes országok pénznemében	
Bécs	17,594 — 17,694
Brüsszel	41,35 — 41,41

Lengyel gabonatermés

Augusztus első hetére a lengyel gabonatermés negyven százalékát takarították be. Az országban az idén csupán néhány tízezer hektárral több a négy fő gabonafajta vetésterülete a tavalyinál és ez megfelel az 1976—1980 közötti átlagnak — állapítja meg a lengyel statisztikai hivatal által nyilvánosságra hozott összefoglaló. Az előzetes számítások szer-int az idén 20,3 millió tonna ga-bona betakarítására van reális lehetőség. A két évvel ezelőtti 26 millió tonnás termés, vala-

HORIZONT

mint az ezt kiegészítő import, to-vábbá a magas burgonyatermés sem volt képes akkor az igények kielégítésére. Az idén kisebb te-rületen vetettek burgonyát, rep-cét és cukorrépát. Az 1980. jú-lius eleje óta eltelt esztendőben az ország 8,7 millió tonna ga-bonát importált, amiből 3,8 millió tonna takarmánygabona volt — mondotta a Rolimpex lengyel külkereskedelmi vállalat igazga-tója.

Csehszlovákia

a nemzetközi vásárokon

Az idei év második felében mintegy tucatnyi külföldi vásá-ron képviselteti magát Csehszlo-vákia gépipara és a fogyasztási cikkeket gyártó ágazatok.

A csehszlovák gépipar, amely kivitelét a jelenlegi ötéves terv-időszakban 45 százalékkal tervezi növelni, egyebek között Algírban, Bukarestben, Damaszkuszban, Iz-mirben, Lipcsében és Teherán-ban állít ki.

Kiszabadult egy szellem

Az utóbbi hónapok egyik legnagyobb könyvsikere egy esszé, Miskolci Miklósnak a Magvető Kiadó Gyorsuló idő sorozatában napvilágot látott kötete, amelyet röviddel első megjelenése után a Rákéta Regényújság is közölt. Ahogy egyik kritikusa, Tornai József költő írja, ez a könyv, témáját „beemelte tudatunkba, és így, gondolkodhatunk róla”. A házasságban élők „törvényen kívüli” kapcsolatairól szóló, Színelni boldog szeretőt utóéletéről, az esszé hatására felszínre kerülő jelenségekről beszélgettünk a szerzővel, Miskolci Miklóssal.

— Azt szokták mondani, hogy egy könyv lehet nagyon jó, nagyon fontos, nagyon okos, de nem változtat meg semmit. Mintha az ön esszéje mégis képes lenne rá. Sokan állítják — környezetükben szerzett tapasztalataikra hivatkozva —, hogy az írott szó súlyának hatására kevesebb a képmutatás, sokan pedig felszabadultabbnak érzik magukat, változtatni akarnak életükön. Számított rá, hogy ilyen érdeklődést kelt munkája, hogy kisebbfajta földrendést okoz?

— Nem az én könyvem okozott földrendést, a föld már rengett... Csak nem vettük tudomásul, azt gondolva, hogy amiről nem beszélünk, az nincs. A házasság hagyományos kötelekeit lazító sokféle kapcsolatról végre szólni kellett, és én azért írtam meg ezt a könyvet, mert ezzel kapcsolatos gondolataim kívánczok belőlem. Nem a külső kapcsolatok elfogadása volt a célom, ezek létezéséről előbb-több tudomást kell amúgy is venni — azt akartam beláttatni, hogy a házasság válságainak megoldására alkalmatlan módszer a sok külső kapcsolat. Nem tudom, hogy valóban kevesebb-e a képmutatás? Talán nem szívesen illel kapcsolataikat az emberek, mert azt gondolják, most kiderült, mások is így élnek. Az is igaz, hogy a korábbinál talán szalonképebb ma ez a téma. Az emberek beszélgetnek kapcsolataikról, házasságuk gondjairól. Sokan velem szeretnének ilyen problémáikról beszélni, tanácsot kérnek. Zavarba hoznak, amikor szakembernek tartanak, hiszen nem vagyok sem pszichológus, sem szexológus. Újságíró vagyok. Rengeteg e téren a tanácsatlanság, és az emberek nem tudják, kihez forduljanak jó szöveget, segítségért. Könyvem nem földrendést okozott, inkább azt mondanám, hogy kiszabadított egy szellemet a palackból. Az, hogy valaki megszólalt erről a kényes témáról, csak az első lépés volt.

— Könyve hátoldalán ön azt ígéri, hogy a szerelem társadalmi rangjáról, a házasságban élők külső szerelemhez való jogáról fog szólni. Valójában ez a szándék kevésbé jut érvényre a könyvben; sokak szerint ezt az esszét azok érzik igazolásnak, akik könnyen lépik át a hagyományos szexuális morál határát. Mi erről a véleménye?

— Az a szöveg a könyvkiadó által kiemelt idézet, így hát azt is mondhatnám, hogy rosszul választották ki éppen ezeket a sorokat. Lehet, hogy így van, de valóban az volt a célom, hogy reklamáljam a szerelem tekintélyét. Amikor — két éve — a

a véleményem, hogy legyünk megfontoltak. Azóta eltelt egy kis idő, és most azt gondolom, éljünk bátran, vállaljuk önmagunkat.

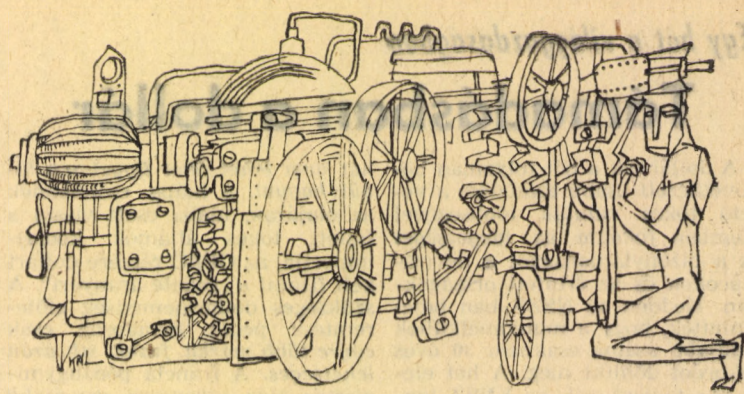
— Az emberek vágyódnak rá, hogy valakihez tartozzanak. Hogy mi mindent tesznek ennek érdekében, azt ön eseteken át érzékelteti. De a jelenség, sokszor szomorúan mulatságos leírása, lényegében nem világítja meg azt, ami végül is a legfontosabb: a háttér. Mi okozza azt a magányosságérzést, ami szüntelen kapcsolatkeresésre készíti korunk emberét, úgyis, mint kétnemű lényt, férfit és nőt?

— Sok minden. Az okok feltárása nagy feladat lenne, én a sok összetevőből csak kettőt említek, azokat, amelyeket igen lényegesnek tartok. Az egyik az ember teljesítményre orientáltsága, a másik, hogy csak kapni akar, elfogadni szeret, önmagával képes elsősorban azonosulni. Miért akar csak kapni? Kialakult a társadalom és az egyén között egy adok-kapok viszony. Kapni akarunk iskolai bizonyítványt, állást, lakást — nekünk minden jár. Járjon a barátság, a szerelem is... Másrészt a teljesítményre orientált ember önmagára koncentrálna, önmegvalósulásán munkálkodik, s e közben aztán magára marad. Egy idő után — amikor feltámadó hiányérzete erőse válik — elindul társat keresni, s meglepi, hogy az igazi érzélem megtalálása nem elhárítható, döntés kérdése. Időt, figyelmet, gondoskodást kell áldoznia... Számolni kell az érdekek ütközésével, amit csak akkor lehet megszüntetni, ha képesek vagyunk az értékesítésre. Minél több értéket adunk-kapunk, annál gazdagabb a kapcsolat; de mert nem akarunk adni — csak kapni, az egyensúly hamar felborul. Én sem adok semmit, inkább te sem adj semmit. Örüljünk annak, amit nem kell adni, elégedjünk meg azzal, amit ennek ellenére kapunk...

— Többször említette, hogy a könyv megírása óta már más a véleménye. Egyáltalán, ma is vállalja esszéjét? A félreértéseket, a nem mindig kívánatos hatást? Nincs olyan érzése, hogy a palackból kiszabadított szellem rossz, hogy most még nagyobb a zűrzavar e téren, mint a „Színelni boldog szeretőt” előtt volt?

— Vállalom a könyvet, sőt, jó érzés, hogy megírtam, megjelent, hat. Nem hiszem, hogy most nagyobb zűrzavar lenne, mint korábban; az a régebbi helyzet elrendezett látszat volt. A rend nem egynemű: ellentmondásokból áll. Tartósabb, előremutató tartalmú közélet alakulhat ki, ha a rend látszata helyett az őszinte zűrzavart vállaljuk. Mindenkinek akarni kell a boldogságot, tudni, hogy élményekkel kell élnie, s belátni, hogy az élmény csak akkor tesz boldoggá, ha azzal éljük meg, amit szeretünk.

VIRÁG F. ÉVA

Kertész N. László rajza

A hetvenes évek zenei élete (2.)

Operakultúra

Az elmúlt évtized operai életét vizsgálva, nem beszélhetünk olyan egységes, jól kidomborodó tendenciákról, mint a hangversenyéletben. Más a kép, ha a repertoár felől közelítünk, és más, ha az előadásokat magukat vizsgáljuk. Es gyökeresen különbözik az Állami Operaház 70-es évekbeli portréja a vidéki operaegyesületekétől.

Az évtized elején megfigyelhető már, hogy a repertoár inkább a „futó” operák felújításával gazdagodik, semmint új művek bemutatásával. A felújítások rendszeressége tétele — különösen a népszerű, gyakran játszott darabok esetében — önmagában véve nagyon helyes; bár itt meg kell jegyeznünk, hogy azóta is várat magára néhány olyan mű teljes felrészítése, amely állandóan szerepel a műsoron, de vagy a színpadi kép, vagy a rendezés, vagy a zenei megoldás elavult. Ilyen, hogy csak két példát említsünk, a Tosca és a Sevillei borbély.

A baj ott kezdődik, amikor a futó darabok felrészítése elveszi az időt, a pénzt és a műszaki kapacitást az újdonságok elől. Pedig a repertoárra bizony ráférne az újdonságokkal való gazdagodás. És főleg ráférne volna a 70-es évek elején, amikor még rendelkezésre állt a két színházépület, és volt még pénz is bőven. De hát akkoriban, Lukács Miklós igazgatása alatt, egy nagyon téves és káros jelszó uralkodott: „Nem szabad kísérletezni.” (A kísérletezésre még visszatérünk...) Ennek az elvnek „köszönhető”, hogy az Operaház műsora igen tradicionális, sőt kifejezetten konzervatív volt. Es hogy egy ilyen konzervativizmusnak milyen káros hatása van a közönségizlésre, azt talán nem kell bővebben fejtegetni.

Nézzük, mi történt ebben a vonatkozásban. 1970 és 1979 között, tehát a Lukács-éra utolsó kilenc évében, századunkbeli művek közül a következők kerültek színpadra: 1970-ben a Porgy és Bess (igazán nem modern opera, nem is nagyon opera), 1972-ben Britten Szentivánéji álomja (ez is hagyományhiű, és néhány színpad után lekerült a műsorról). 1973-ban végre igazi esemény történt: Alban Berg Lulujának bemutatása (a nagyszerű produkciót mindössze két évadon át játszották). 1975: Prokofjev buffája, a Három narancs szerelmese (vagyis fél évszázados késés, és megint egy vagy két színpad). A nemzetközi modern operairodalomról ennyi, és nem több, és ilyen életűttal. Ehhez, természetesen, hozzá kell számítani az új magyar operákat. Ránki: Az ember tragédiája, Petrovics: Lysistraté, Szokolay: Sámson, Szabó: Légy jó mindhalálig, Durkó: Mózes, Balassa: Az ajtón kívül; látszólag igen tekintélyes és szép lista — csak éppen egyiket se játszották már.

A repertoárbővítés, persze, kétoldalú. Mit tett az Operaház a klasszikus irodalom terén? Bemutatta, majd néhány év után levette a műsorról Britten Koldusoperáját, Monteverdi Odüsszeuszát, Strauss Elektráját, Csajkovszkij Pikk dómáját, Giordano André Chénier-jét. Műsoron maradt Verdi Lombardokja, Rossini A török Itáliában című operája és Bellini Normája...

Ennyi talán elég is a reper-

toárról. Az Operaház bezárása csak súlyosbította a helyzetet.

Az előadások színvonala meglehetősen változékony volt. Az évtized kezdetén még a régi nagy gárda számos kiválósága működött, majd az élet törvénye szerint átadták helyüket a fiataloknak. És itt megint több probléma merült fel. Egyre inkább megfigyelhetővé vált egy olyan elv, amely idő előtt „munkanélküliségre” ítéli a nem is öregek, hanem középkorúakat, és előnyben részesíti a nem minden vonatkozásban beérett fiatalokat. Pedig az „öreg” még nagyon is hasznos tagjai lehetnének az együttesnek, és a fiataloknak sem használna — nagyon nem használna — a sok idő előtti nagy feladat.

És amennyire „nem kísérletezett” az Operaház a repertoárbővítés terén, annyira kísérletezett, sajnos, a fiatalokkal. A sok-sok kínos és káros eset felsorolása helyett hadd utaljék inkább egy elvi színhezvezető hibára: kevés károsabb dolog fordulhat elő egy operaházban, mint az egy fiatal művészetet szerepkörből szerepkörbe dobálnak. Itt aztán bőven megéltünk kísérleteket: hallottunk Mozart-tenort olasz drámai hősként, bel canto mezzoszopránt Verdi-hősként, lírai szopránt ugyancsak drámai szerepkörben, karakterének lírai ban és a többi, és a többi. Nem csoda, ha szinte évenként voltunk tanúi fiatal művészek hanyatlásának.

Ugyanakkor szerencsére tanúi voltunk számos kiugróan nagy tehetség érvényesülésének. Itt már említsünk „neveket”: hangfajok szerint, abécésorrendben, a teljesség igénye nélkül, és azzal a megjegyzéssel, hogy az ő esetükben sem beszélhetünk mindig konzekvensen megválasztott szerepkörökről: Kincses Veronika, Kukulcsy Júlia, Sass Sylvia, Tokody Ilona; Takács Klára; Gulyás Dénes, Kelen Péter, Nagy János; Gáti István, Miller Lajos; Gregor József. Sokan közülük megérdemelten európai hírű művészek már.

1978 őszén vette át Mihály András az Operaház igazgatását, de csak a következő évtől érvényesülhetett koncepciója. A nagyszerű indulást derékba törte az Operaház bezárása. Így nem méltányos, hogy az új vezetési elvekről, azok sikeréről vagy sikertelenségéről beszéljünk. Az mindenesetre világos — és maradéktalanul helyes —, hogy az új igazgató a „legsúlyosabb keresztmetszet” pontján akar újítani: a karmesterek és rendezők vonalán. Nem tehet ő róla, ha az évtized első felének vendégművész-áradata a minimálisra csökkent. A vendégművészekről rengeteget lehetett tanulni, de végül soron nem ők rajzolják meg egy operaház életének, képét.

A vidéki — szegedi, debreceni, pécsi és bizonyos mértékben győri — operaegyesületek problémája egészen más jellegű. Kis számú társulattal, szűk repertoárral és néha ellenállásokkal küzdve — vagy nem tudva leköszödni — kell dolgozniuk. A 70-es évek jó részében az Operaház elszívó hatása is negatívan befolyásolta működésüket. Ily módon minden dicsőreget megérdemelt hősies helytállásuk, amely néha a létért való küzdelemmel egyenlő.

Várnai Péter

Káldi Judit metszete

Kiss Attila rajza

Amerikai segélypolitika

Megfordul a szél

Új segélyezési szövetség, vagy inkább laza gazdasági társulás van kialakulóban az Egyesült Államok vezetése alatt a közép-amerikai és a karibi térség országainak megnyerése érdekében. A Reagan-kormány beiktatása óta nagy érdeklődést mutat az USA-hoz közel eső államok iránt, hiszen nem mindegy számára, hogy ezek az országok a jövőben milyen társadalmi és gazdasági orientációt követnek. (Az érintett földrajzi övezetbe mintegy 20 kisebb-nagyobb állam tartozik, köztük Nicaragua és Panama és az Antillák szigetvilágának mini-államai.)

Az első változat

Az idei év első hónapjaiban született meg az új segélyezési politika alapelvei, azzal, hogy a fejlett tőkés országok a gazdasági erejük igénybevételével is kíséreljék meg útját állni a térségben mind jobban terjedő baloldali eszméknek. A „mini Marshall-terv” megvalósításába Washington Kanadát, Japánt, a Közös Piacot is be kívánja vonni, s számít még Brazília, Mexikó és Venezuela részvételére is.

Az eredeti washingtoni elképzelés szerint az átfogó csomagtervnek össze kellett volna kapcsolni a gazdasági és katonai segélyt, valamint a magánberuházásoknak nyújtott kedvezményeket.

A „mini Marshall-terv” 1 milliárd dollár járulékos segélyt helyezett kilátásba. Az USA 300 millió dollárt szándékozik nyújtani, Japánra és a Közös Piacra 250-250 millió esne, míg a különböző nemzetközi gazdasági szervezetek részesedése 200 millió dollár lenne.

Az amerikai politikai és gazdasági vezetés nagy súlyt helyezett arra, hogy a segélyezési programban két tekintélyes olajállam, Mexikó és Venezuela is részt vegyen. A jelek szerint azonban Mexikó bevonásával Washington „törököt fogott”.

Mexikó közbelép

A fejlődő világban mind nagyobb politikai és gazdasági súlyllyal rendelkező Mexikó ugyanis nem ért egyet, sőt, ellenzi a feltételekhez kötött segélynyújtást, a katonai és gazdasági segélyezés összekapcsolását. Mexikónak sikerült elérni, hogy a gazdasági segélyekben a térség országai a katonai megfontolások és politikai előfeltételek figyelmen kívül hagyása mellett részesülhessenek. Elfogadta azt az álláspontját, hogy a segélyező államok (tehát Mexikó is) szabadon választhatják meg, mely országoknak nyújtanak segélyeket. Ugyancsak nem határozható meg központilag a

segélynyújtás módja. Eszerint nemcsak közvetlen pénzügyi segélyekről lehet szó, hanem többek között közös beruházásokra, kereskedelmi kedvezményekre is van mód. Hosszas tárgyalások eredményeként sikerült elérni, hogy Nicaragua, Grenada és Kuba lekerült a segélyben részesíthető országok előzetes tilalmi listájáról.

Az Egyesült Államok az erőteljes mexikói fellépés láttán kénytelen volt segélyezési tervét még inkább „nemzetköziesíteni”. Ma már széles körű nemzetközi fejlesztési alap felállítását javasolja a térség gazdasági fejlesztési terveinek finanszírozására, s nemzetközi konferenciát akar összehívni a segélyezés megvalósítására. A nagy összegű — eredetileg különböző nem gazdasági jellegű feltételekhez kötött — pénzügyi segélyek helyett inkább a kereskedelmi és beruházási oldalról látja újabban a térség gondjainak megoldásának lehetőségét. Rövid idő alatt tehát a központi, költségvetési segélyezésről inkább a vállalati együttműködési szférára tolódott át a hangsúly.

Az amerikai vállalatoknak így nyíltabban meg kell azonban küzdeniük a Közös Piaccal, illetve a nyugat-európai gazdasági integráció érdekeivel. Néhány karibi ország ugyanis tagja az úgynevezett Loméi Konvenciónak, amelynek keretein belül a Közös Piac — saját nyersanyag-ellátása, valamint termékeik piacának biztosítása érdekében — segélyez mintegy 60 fejlődő államot.

A pénzügyi oldal

A mintegy 20 térségbeli ország abban reménykedik, hogy a különböző kedvezmények mellett 3 milliárd dolláros pénzügyi segélyben is részesedik. Az erre vonatkozó kifutások azonban nem kedvezőek: miután az Egyesült Államok nem tudta keresztülvinni eredeti, egyáltalában nem politikamentes elképzeléseit, ma már a Reagan-adminisztráció nem tartja szívügyének a közvetlen pénzügyi támogatást.

A folyamat azonban elindult, a segélyezés kérdését már nem lehet levenni a napirendről. A tárgyalások az utóbbi időben kétségtelenül lelassultak, de annyi bizonyos, hogy előbb-utóbb megállapodás születik a segítségnyújtás konkrét módozatairól. (Az érdekelt országok képviselői még az év vége előtt újabb egyeztető tanácskozást tartanak.) Az Egyesült Államoknak tudomásul kellett vennie, hogy az évszázados „hagyományos munkamegosztás” — vagyis a latin-amerikai országok nyersanyagraktár és felvevőpiac szerepe — mind kevésbé tartható fenn.

G. Gy. — Sz. P.

A Minisztertanács napirendjén

Érdemes kutatni

A kőolaj- és a földgázipar fejlesztése — Korszerűbb eszközökkel

(Folytatás az 1. oldalról)

helyeket kutató geofizikai mérések és a fúrások „hozták” a tervezett mértékű készletnövekedést, ami gyakorlatilag majdnem „pótolja” az időközben kitermelt mennyiségeket. Ez nem kis részben annak az eredménye, hogy nem maradt el a kutatásnak a bonyolultabb geológiai viszonyokhoz alkalmazkodó fejlesztése.

Majdnem pótolja

— Milyen változások történtek a gázzolgáltatásban?

— Az öt év alatt 514 kilométer szállító- és 854 kilométer elosztóvezeték építettünk, s ennek köszönhető például, hogy a tervezett 110 ezer helyett 139 ezer lakás kapott földgázt. Vezeték épült egyebek mellett Zsámbok és Pünkösdfürdő között Budapest biztonságosabb gázellátása érdekében: a szanki mező és Baja között létesített távvezeték pedig 1980-tól kezdődően szolgáltat a városnak gázt. Jelentősen javult az ellátás propán-bután gázból, a tervezett 2 millió helyett 1980 végéig mintegy 2,2 millióra nőtt a „palackos” fogyasztók száma.

— Korábban sok szó esett a föld alatti gázárólokról...

— A téli, illetve a nyári gázigények közötti különbség áthidalására Kardoskúton, Pusztadericsen és Hajdúszoboszlón létesítettünk ilyeneket, korábban már kimerült földgáztelepekben. E tárolókba nyáron besajtoljuk a gázt, télen pedig kitermeltjük, így módon mind a termelés, mind az import egyenletesebb. Ez számos előnnyel jár, nem utolsósorban termelőberuházásokat takarítunk meg vele.

Új lelőhelyek

— Milyen termelési célokat szolgálnak a most jóváhagyott beruházási előirányzatok?

— A VI. ötéves tervidőszakban évente 2 millió tonna kőolajat és 6,0-6,5 milliárd köbméter földgázt kell felszínre hoznunk. Ez ugyan gyakorlatilag a jelenlegi termelés mértékével egyenértékű, azonban a súlypont változatlanul a már régebben

termelő dél-alföldi mezőkre esik; mind a kőolaj-, mind a földgáz-termelés felét az algyői mező adja. Így, amellyel, hogy termelésbe állítsunk új lelőhelyeket, a régiekre is gondolnunk kell. A szénhidrogéntelegek ugyanis ha-

gyománys termelési módszerekkel viszonylag gyorsan kimerülnek, hiszen — főként kőolajból — a föld mélyében rejlő kincsnek csak bizonyos hányadát tudjuk kitermelni. Ez a hányad azonban az úgynevezett másodlagos és harmadlagos módszerekkel jelentősen növelhető. Víz- és gázbesajtolással például az olajat tároló rétegek „átmoshatók” — az ilyen és hasonló eljárások kiterjesztése azonban többletberuházást igényel.

— Mely területeken várható új mezők bevonása a termelésbe?

— Mai ismereteink szerint az endrődi gázmezőt, valamint a Nagykőrű, Fegyvernek, Kisújszállás környéki, összefoglalóan közép-alföldinek nevezett gáztelepeket fogjuk termelésbe. Az utóbbiakból lakossági ellátásra nem alkalmas, sok éghető, úgynevezett inert összetevőt tartalmazó gázt fogunk termelni, amelyet 1983-tól a Tiszai Hőerőmű hasznosít majd, évente mintegy 200 ezer tonna értékes fűtőolajat helyettesítve.

— És a további, új lelőhelyek?

— Öt év alatt összesen 35 millió tonna kőolajjal egyenértékű, kitermelhető szénhidrogénvagyont felkutatása a feladat. Mindehhez egyebek mellett, például évente 200 kilométer kutató-, és 150 kilométer feltárófúrást kell mélyíteni. A könnyebben fellelhető telepeket azonban már korábban

megtaláltuk, a bonyolultabb geológiai képződmények vannak soron. E munkához mind a kutatási, mind a fúrási eszközöket folyamatosan korszerűsíteni kell. A célcsoportos beruházásokon belül tehát különös figyelmet kell fordítani mind a termelést, mind a kutatást fejlesztő-beruházásokra.

— Föltehetően sokakat érdekel: a felsoroltak eredményeként mennyien kaphatnak vezetékves vagy palackos gázt?

— A tervidőszakban Pécs földgázellátása kezdhető meg, Baja és Pécs között ugyanis szállítóvezeték épül. Emellett a gázzolgáltató vállalatok mintegy 50 ezer vidéki fogyasztót kapcsolnak be a hálózatba. Mindehhez hozzászámolandó még, hogy a Fővárosi Gázművek 56 ezer új fogyasztó ellátását tervezik. Propán-butánt mintegy 300 ezren kaphatnak. E számok egyben azt is bizonyítják, hogy az öt év alatt jelentősen javul a helyzet, az indokolt igények nagy részét kielégítjük.

Több benzín

— A célcsoportos állami beruházásokon kívül milyen fejlesztést terveznek még?

— A most jóváhagyott 14,3 milliárd forintos program mellett nagyszámúban lényegében ugyanakkora vállalati beruházást valósítunk meg ebben a tervidőszakban. Főlegül egyebek között a katalitikus krakküzem Százhalombattán, amely lehetővé teszi majd, hogy a hazai és import kőolajból a mainál lényegesen több, úgynevezett fehérarut, tehát például benzint, gázolajat nyerhessünk. Hasonló célokat szolgál majd a tiszai kőolajfinomítónál megvalósuló „visbreaking”-üzem, és sorolhatnám még.

— A távolabbi feladatok?

— A hazai szénhidrogéniparnak hosszabb távon is arra kell törekednie, hogy a termelés jelenlegi szintje — amely ma az ország energiaigényének mintegy harmadát fedezi — ne csökkenjen. Ezért már ebben a tervidőszakban feladatunk, hogy a VII. ötéves tervre is gondoljunk, s megteremtjük a két tervidőszak közötti zökkenőmentes átmenet feltételeit.

Tröbbszky Péter

Mai kommentárunk

Újság a boltban

Ezúttal szívesen vállaljuk a szakmai elfogultság vádját. Bizonyára nemcsak a kommentár írója van így — hiszem, hogy kollégáimnak is szívbéli kívánsága ez a döntés, amely a közérdekkel egyezik. A Belkereskedelmi Minisztérium felhívást tett közzé, miszerint mindennapi bevételeink színhelyén is kaphatók legyenek a napi- és hetilapok.

Külföldön jól ismert ez, csakúgy, mint egyes balatoni, nagyobb vidéki ABC-áruházakban. Jó lenne az elszórt példákat általánossá érlelni, annál is inkább, mivel az újságspavilonok — néhány kiemelt helytől eltekintve — összevissza tartanak nyitva.

Ahhoz, hogy a boltok újságot árussítsanak, jogszabályok módosításra szorulnak. Mint megtudtuk, a területileg illetékes

postaigazgatóságok vállalták, hogy a lapokat az üzletbe szállítják, a remittendát visszavevő, az árusítással megbízott dolgozóval elszámolnak. Hírlapállványokkal is segítik az újságok ily módon való terjesztését. És ami különösen fontos: a posta 11 százalékos jutalékot kínál ezért, s ebből az eladók anyagilag ösztönözhetők.

Jó a javasolt ötlet is: nagy forgalmú üzletekben pénzbedobó szekrényeket felállítani — így is hozzájuthatnánk négy-öt fontos napilaphoz. Az idegenforgalmi szezonban több turista vehetné ily módon kezébe a Daily Newst, vagy a Budapesti Rundschau.

Reméljük, mi, újságírók, jó partnerekre találunk — ezúttal a kereskedőkben.

— elek —

Jó az anyagellátás

Lakásépítés Vas megyében

Megyei tudósítónktól.

A Vas megyeiek az év elején még a tavaly megkezdett lakások befejezésén szorgoskodtak. Sőt, január-februárban úgy látszott, hogy az állami célcsoportos építkezések átadása az év végére todlódik át. Nos, a félelmi mérleg szerencsésen alakult. Az idén állami beruházásban 283 lakásnak kell megépülnie a megyében, ebből 223 már felépült, sőt a használatbavételi engedélyt is kiadták, a tulajdonosok folyamatosan beköltözhetnek.

Időarányosan viszont nem teljesült az OTP és a MESZÖV által tervezett építkezés. Az OTP 404 lakást kíván az idén értékesíteni, ezek közül azonban eddig csak 186 készült el. A megyében az idén 600 családi ház épül, többnyire falun, kálkában. Az év első felében 169-be költöztek be tulajdonosaik.

Az építők mondják, hogy talán még soha nem volt ilyen jó az anyagellátás, mint az idén. Szinte mindent megkapnak a TŰZÉP-telepeken.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Drága turistaélet Franciaországban

A francia turistáiparnak tíz napon belül önként csökkentenie kell magas árát, amennyiben el akarja kerülni az állami árellelőrzés bevezetését. Ezt Jacques Delors gazdasági és pénzügyminiszter jelentette be, miután az elmúlt néhány napban — főként a dél-franciaországi kempingekben — csillagászati magasságba szöktek az árak. Helyenként a díjtételek emelkedése elérte a 300 százalékos mértéket is. Az elkövetkező napokban országszerte felülvizsgálják az árakat, s ha hatás nélkül marad az önkéntes árcsökkentésre felszólító felhívás, részlegesen ismét bevezetik az állami árellelőrzés rendszerét.

Házi naperőművek

A görög főváros közelében megkezdődött az első olyan település építése, amelynek lakásaiiban a fűtőtesteket és a melegvízszolgáltató berendezéseket napenergia működteti majd. A görög és nyugatnémet kormányzati képviselői által Athénben aláírt megállapodás értelmében a következő két és fél évben Athén környékén olyan, 435, 100, 80 és 60 négyzetméteres különle-

ges lakásokat építenek, amelyekben a háztartás energiaigényeinek forrása közvetlenül a Nap lesz. Az építési költség 1 milliárd 100 millió drachma, a különleges energiaátalakító berendezések pedig 900 millió drachmába kerülnek. A két kormány megállapodott abban is, hogy Görögország és az NSZK fokozza együttműködését az energia új forrásainak feltérásában.

Szaúdi vasútervek

Az egyetlen meglévő vasút felújítását és több új vasútvonal építését tervezik Szaúd-Arábiában, hogy így tehermentesítsék a légi és a közúti forgalmat. A sivatagi királyság mostani, harmadik ötéves tervidőszakában kerekén 5 milliárd rialt szándékoznak vasútfejlesztésre fordítani. Ettől azt várják, hogy 1985-ig 7 millió tonnára növekszik a vasúton szállított áruk mennyisége, a tavalyelőtti, mindössze 1,4 millió tonnáról. A fővárost, Rijadot a Perzsa-öböl partján fekvő Damammal összekötő vasutat a terv szerint kétvágányúra bővítik, és közvetlen vonalat építenek Hofuf irányában, így négy órával lerövidítik a két város közti utazás időtartamát.

Karcsúak a kórok

Aratják a kendert

Hazánk legdélibb vidékén, Csongrádban kezdték meg elsőként a kender aratását. A megye legnagyobb rostonvénytermelő gazdaságában, a mártélyi Fürst Tsz-ben, csütörtökön már négy speciális, szovjet gyártmányú kéveket arató berendezést állítottak munkába. Az idén a szokottnál korábban kezdték meg a betakarítást, mivel a kánikula előbbre hozta a kender érését. Az országos hatáskörű szegedi kendertermelési rendszer központjának tájékoztatása szerint a terveknek megfelelően folytatták a termelés koncentrációját Csong-

rád, Békés és Hajdú-Bihar megyére, hogy a termőterületek közelebb kerüljenek a feldolgozó iparhoz. Így egyrészt csökkentik a szállítási költségeket, másrészt korábban érkezik a földekről a gyárakba a termés. Ugyanakkor fokozatosan megszüntetik a rostnövény termelését a dunántúli megyékben, ahol nincsenek feldolgozó telepek.

A száraz időjárás ellenére kedvező képet nyújtanak az ültetvények: a kórok több mint két méter magasra nőttek, karcsúak, jó minőségűek. Így már eleve könnyebb az aratás, jó ütemben haladhatnak a kenderkombájnok.

Ezüstrúd-díj

Karikaturistáink nemzetközi sikere

Ebben az esztendőben is megrendezték az olaszországi Anconában a nemzetközi sportkarikatúra-biennálét, a sport az élet öröme címmel. A pályázatra 73 ország karikaturistája mintegy 1200 művet küldött be, közöttük Dallos Jenő és Kesztyűs Ferenc, a különböző lapokból és kiállításokról ismert két magyar karikaturista is. Ők ketten az Ezüstrúd díjat nyerték, a különböző sportágakat népszerűsítő munkáikkal. Zengő-Sztankovits Mihály képzőművész pedig a zsüri ítélete alapján diplomát kapott.

A Nemzetközi Karikatúra Szervezettség Kesztyűs Ferencnek

karikatúraalbumot is adományozott. Az Olasz Köztársaság elnöke, Sandro Pertini, táviratban üdvözölte a kiállító művészeket, és megköszönte azt, hogy részt vettek a VI. nemzetközi sportkarikatúra-kiállításon.

Az anconai tanács, a CONI, valamint a „Riviera del Conero” sportcentrum e kiállítás megrendezésével jó szolgálatot tett a népek közötti barátságok és a sport világméretű népszerűsítésének. A magyar művészek kiemelkedő alkotásai ezzel a szép elismeréssel is öregbítették karikaturistáink hírnevét a világban.

(Kopré)

Sportpálya, park

Hasznosítják a hansági ösgyepet

A hansági ösgyep hasznosítására vállalkozott a Győri Városi Gazdálkodási Vállalat: szerződést kötött a farádi Felszabadulás Termelőszövetkezettel. Kitermelik, meghatározott méretre vágják, és hazai, valamint külföldi felhasználóknak szállítják a hansági ösgyepet. Az idén eddig már több mint 300 ezer harmincszoros hatvan centiméteres táblát szállítottak el egy dél-hansági ös-

gyepes területről. Játzóterek, parkok, diszkertek, sportpályák zöldterületét építik meg a hansági gyepkockákból. A Hanságból áttelepített fü zöldell a budapesti Gundel étterem kertjében, s az Ozdi Kohász labdarúgó-stadionjába is e vidékről telepítik át a gyepszöveget a bajnoki rajtra. Az exportszállítmányok rendeltetési helye Ausztria.

PECH. A rádió közlekedési szolgáltató műsora már vasárnap délután öttől ontotta a jó tanácsokat. A hallgatók megtudhatták, hogy a kánikulai hétvége zároakkordjaként *fronthelyzet várható a balatoni sztrádnán* a főváros felé. Lélekben mindenki fölkeszült az úgynevezett harmónika-, azaz ráfutásos balesetekre, száznyi koccanásra. A Trabanttal — a valóban meleg szitu ellenére — *épségben hazáért* az alig feléves jogsítvánnyal rendelkező „mazsola” és családja. A csendes kis budai lakóegyedbe teljesen elpillelve, csigatempóban kanyarodott be, amikor a jobb-kézzabályt semmibe véve, *felibe kapta* őket egy Lada. Nem jött az sem nagy sebességgel, talán csak egy koccanás lett volna az ügyből, ha nem Trabant a szénvédő alanya. A műanyag karosszéria azonban rosszul tűrte a találkozást, a bennülőknek viszont szerencsére — semmi bajuk sem lett. A trabcsi ifjú gazdája kiugrott a roncsból, s a pillanatok alatt összegyűlt bábósz se regnek a *valamikor görög színeszek átélésével*, az okori Athén Dionüszosz színházához is méltó agálással előadta: „Fonyódról jövök, a vasárnapi csúcsban. Megúsztam hazáig, s most a házunk kapujánál jön belém ez a marha állat, egy hatpupú teve, miniaigyú életfánt, százdioptriás vakondok...” A nem kívánt rész törledő.

MESZARSZEK. Az ifjú hentes a lakótelepi ABC-ben mostanában kisse morózus. Minden olyan más lett, vége a szép időknek, amikor még a rövid karaj helyett középsőt, hosszút — urambocsá! — sovány tarját mérhe-

Pesti pillanatok

tett. A combhoz hozzacsaphatott egy kis lapockát, ahhoz meg láb-szárt. Arról már nem is beszélve, hogy ugyan, ki nézte a mérleget, meg a húsdarab alá begyűrt kisebb zsíros fecniket? Néhány hete minden vásárló precíz, kimért lett. A hentesnek már a munkától is elmegy a kedve. Régebben minden arany beképését helyeslő hahotá kísérte. Teszem, az ilyeneket: „Egy kiló? Aranyoskám, az ilyen szépen fejlett asz-szonyka családijában elfogy a másfél kila is! Le nem vágok ebből a csodadarabból!” Vagy: „Másfél kilót tetszett mondani? Oh, ez kettőhöz, legközelebb nyolcvan dekát kérjen, az én kezem már csak ilyen szaporán jár.” Most meg? Dekátat kérnek, szemeznek a mérleggel. Mástkor ő volt az arany pistasanyijóska drága, ha egy kis bélszint adott a pult alól. És tessék, *hetek óta rá se néz senki a vesepecsenyére*, százhetvenért. Na, meg is kapja mindenki a beosztását! Vele így nem bánhatnak. Itt van például a lakótelepszerte ismert háromgyerekes fiatalasszony, aki nem áttal őt szelet vékony, sovány tarját kérni az egykori kiló combok, dagadók, hátszinek helyett. És még azt is hozzáteszi, hogy szép legyen, a *Nagykarnokban* ugyanis olyan tarját látott, majd megszólalnak. — *Hát akkor talán, ott tessék vásárolni!* — mondja nekikeseredve. — Igaza van — replikázik az asszony —, útha esik hazafelé, holnap majd oda megyek. Ez mindennek a teteje. Bosz-szúból a várakozók a hús mellé még epés megjegyzéseket is kap-

Három estén át

Népművészek ünnepe

Hazánk tájegységeinek folklórjáról kaphatnak áttekintést a budapestiek augusztus 20-án, s az azt követő két napon, a népművészeti ünnepi napok rendezvény-sorozatán. A fővárosban első ízben sorra kerülő programot a Népművelési Intézet kezdeményezéséeként az Országos Idegenforgalmi Hivatal támogatásával rendezik meg a budai Parkszínpadon.

Három estén át mutatkoznak be a szabadtéri színpadon azok a falusi amatőr ének- és táncsoportok, zenekarok, amelyek ösz-szevont együttesként lépve a közönség elé, egy-egy magyarországi vidék, illetve népcsoport dala-it, táncait, főleleventett népszokásait tolmácsolják műsoruk-ban.

Nemcsak a Feneketlen-tó melletti színpad, hanem a környező park is számos érdekességet, látványosságot kínál majd ezekben a napokban a látogatóknak, népművészeti kirakodó vásárt is rendeznek, ahová a népművészet mesterei és ifjú mesterei hozzák a portékáikat. A fazekasok, fagaragók, bőrsők és más népi iparművészek alkotásai szűkebb hazájuk formakincsét, hagyományos motívumait dolgozzák fel.

Pásztortűz és kolomp

Vaddisznóriadó

Lehúzódtak a hegyekből a vad-disznók, s a héten föltűntek Borsod megye alföldi jellegű vidékén, így a dél-bükki részeken, Szin, Szinpetri környékén csakúgy, mint a Bodroglókban. A már érő kukorica, valamint a burgonyaföldek csábítják a dűvadakat erdei otthonuk elhagyására. Az idén már olyan helyeken is megjelentek, mint például Tisza-luc, Aróktó környéke, ahol a korábbi években nem mutatkoztak. Kártételük megakadályozására most „riadót” rendeltek el a vadászársaságok. A vadjárások mentén éjszaka tüzet gyújtanak, kolompolással igyekeznek távol-tartani a hivatlan vendégeket.

nak. Különösen az, aki húsz deka — egék, húsz deka! — marha-felsált kér. Nincs kegyelem. — *Vendégeket is hívott rá?* — No-de kérem, egyedül vagyok, s a maliciózus megjegyzései miatt nem veszek kilókat, hogy rám romoljon. Az elképedt vevőt a mögötte álló csitítja. — Hagyja, ma nem lehet vele beszélni. A maliciáról is azt hiszi, hogy egy marhabetegség.

KUTYAKOMÉDIA. Berci származását és csodaszép kiállítását tekintve a német juhászok büszke, méltóságjeljes fajtájához tartozna. Am a gének valamiféle bohócokadásának köszönhetően, semmi németes és juhászos nincs benne. Erre csak egy példa: a gazdicsalád Bercicának becézi őt, ugyanis mindenkire törleszkedik, nyalja-falja az embereket. Ki tudja miért? Merthogy nem érdeklődik, az szentigaz. Berci számára azonban minden kétlábú jól fejlett nyalóka, s ezt nyom-ban hizelegve be is bizonyítja. Csakhogy előfordul: a teljesen ismeretlen, ám hön szerett alany nyalókaként egy szakadt zakót visel, s mire a gazdinó elő-kerül, a ruhadarab atomjaira hullik. A remült zakótulajdonos azt még csak-csak elhiszi, hogy ez a kutya egy macska, de kabátja újjávarázsolásában már nem reménykedik. *Rgaszkodik némi kézpénzhez*. A vita tárgyat csupán az képezi, hogy a szóban for-gó ruhadarab a tangóról, avagy — mint rendszerint állítják — a *Luxus Aruházból* származik-e. A szócátát mindig a nagy-hagy szerettel megrágottak nyerik: Bercicica drága kutya. (borbás)

Dunaújváros

Augusztus 19-től termel az új acélmű

Tudósítónktól.

A Dunai Vasműben a konverteres acélmű első egysége elkészült. Tegnap Szilágyi Lajos építészeti és városfejlesztési miniszterhelyettes és Soltész István ipari miniszterhelyettes helyszíni szemlét tartott az építkezésen.

Megállapították, hogy a fontos gyárreszleg üzemképes állapotban van, és augusztus 19-én sor kerülhet az első ünnepélyes csapolásra. A fontos üzemrész ettől kezdve folyamatosan termel. A második egység jövőre készül el.

Benzinfogyasztás-csökkentő betét

Rövidesen árusítják

Eddig már 40 ezer gépkocsiba szerelték be azt a benzinfogyasztás-csökkentő betéteket, amelyet a pécsi EPFU szabadalma alapján az Elelmiszergazdasági Mezőgazdasági Ipari Műszaki Szolgáltató Társaság fejlesztett tovább és gyárt az elmúlt év szeptemberéig. Az eddigi tapasztalatok szerint a betét segítségével 5—8 százaléknyi üzemanyag takarítható meg. A betét, melyet a motor üzemanyag-porlasztójának csatlá-

kozásához kell szerelni, lehetővé teszi, hogy a hengerekbe levegődúsabb keverék jusson. Ezáltal *tökéletesebb lesz az égésfolyamat, nő a teljesítmény, csökken a benzinfogyasztás.*

Egyelőre 26 autószerző forgalmazza az üzemanyag-csökkentő betéteket, amely rövidesen már az AUTOKER és a Mobil szakszetteiben is kapható lesz. Egyre nagyobb az érdeklődés iránta külföldön is.

Fórum az energiagazdálkodásról

Újabb állomásához érkezett a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság és a Hazafias Népfrent együttműködése. A mozgalom országos tanácsánál az MTI tudósítójának elmondották, hogy hat megyében és Budapesten megkezdtek azoknak a *társadalmi vitáknak a szervezését*, amelyeken az energiagazdálkodási és -racionálizálási intézkedések és azok megvalósítása kerül napi-rendre.

A téma a KNEB 1981. évi programjában szerepel, s a népi ellenőrök e hónap végéig elkészítik a *kezdvező, illetve a következőre méltó példák* elemzéseit, az összegezéseket. Ezek az anyagok kerülnek majd szeptember első felében Borsod, Heves, Komárom, Pest, Szolnok és Tolna megyében, illetve a fővárosban megrendezendő társadalmi fóru-

mok elé. Ezzel tehát szakmailag megalapozott, objektív felmérésekről, a népi ellenőrök adta, a laikusoknak is érthető információkról nyithatnak vitát. A fórumokra meghívják az MTE SZ, a SZOT és a KISZ területi szerveinek képviselőit is, tehát valóban a legkülönbözőbb foglalkozási rétegek, korosztályok véleményét summázhatják majd. Ugyancsak bekerülnek az összegzésbe azok az észrevételek, amelyek a Hazafias Népfrentben az *energiagazdálkodás* kérdéseiről már megtartott szakmai tanácskozáson kristályosodtak ki.

A társadalmi fórumok állásfoglalásait, indítványait is felölelő KNEB-jelentés — amelyet a népfrenttal közösen az idén már három nagy vizsgálat előzőtt meg más témában — végső állomás-ként a *Minisztertanács elé kerül.*

Rába-parti esték

Több rangos esemény színhelye lesz Győr-Sopron megye az év második felében. Augusztus 20-án nyílik meg Sopronban a *III. országos érembiennálé*. A hazai éremművészet seregszemléjén, a lábasház műemléki környezetében 183 alkotást vonultatnak fel. Októberben Győr ad otthont az országos *popdzsessznapok* programjának, amelyen az ország különböző részeiből érkező neves együttesek lépnek pódiumra. Ugyancsak a Rába-parti városban tartják meg novemberben a *költészeti biennálét*, a kortárs költészet ünnepét. Vele egy időben kerül sor a *Radnóti Miklós-ról* elnevezett országos felnőtt versmondó versenyre, és az *Auróra* '81 elnevezésű művészeti fesztiválra.

A kulturális programot több országos érdeklődésre számot tartó kiállítás gazdagítja. Szeptem-

berben nyílik meg a Győr-Sopron megyei festők együttes kiállítása, a hagyományos *kisalföldi tárlat* a győri Xantus János Múzeum képtárában. Ugyanott láthatják az érdeklődők októberben a magyar képzőművészek észak-dunántúli területi szervezetének második grafikai és kispasztikai bemutatóját. Erre a kiállításra öt dunántúli megye alkotói hozzák el munkáikat. Novemberben pedig a Fertő-táj régészeti emlékeit tárja a közönség elé az tárlat, amelyet a győri és az Eisenstadti múzeum együttesen rendez. Ez lesz az első ilyen jellegű közös vállalkozása a két szomszédos országbeli közgyűjteménynek, amelyre a Győr-Sopron megye és a burgenlandi tartomány közötti kulturális kapcsolatok keretében kerül sor. A tárlat anyagát előbb Győrött, a későbbiekben pedig Eisenstadttban mutatják be.

A tagság adta össze

Százmillió kölcsön a közösnek

A mezőgazdasági termelőszövetkezetek tagjai a TOT összeállítás szerint mintegy 100 millió forintot adtak eddig kölcsön saját gazdaságuknak ahhoz, hogy a jelenleg viszonylag szűkös fejlesztési, beruházási lehetőségeiket némileg bővíthessék. A föld és más vagyontárgy bevitelén túl ugyanis — a fennálló rendelkezések szerint — a tag a közgyűlés által jóváhagyott közös fejlesztési célok megvalósításához az alapszabályban meghatározott feltételekkel a szövetkezet tevékenységéhez *anyagilag* is hozzájárulhat. *Ezzel a lehetőséggel mind többen élnek.* A megállapodásokat minden esetben írásban rögzítik és a szerződéses feltéte-

leket az jó vonatkozó pénzügyminiszteri rendelethez igazítják. Különösen élénk az érdeklődés azóta, hogy a Pénzügyminisztérium, amely e kérdésben állásfoglalásra illetékes, közölte: *nincs jogszabályi akadály annak, hogy a tagok hozzájárulása után a takaréklevelelre fizetett kamat mértékének megfelelő részesedést fizethesse a szövetkezet.* Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy ha a tag 5 ezer, 10 ezer, 20 ezer, illetve 50 ezer forint összegű hozzájárulást ad a szövetkezetnek, akkor az átadott összeg után például *ötévi lekötés esetén 7 százalékos, háromévi lekötésnél 6 százalékos* részesedés illeti meg.

Román gazdaság

Szerényebb lépések

A világgazdasági rendszer tornyosuló gondjai közepette a román gazdaságban felszínre került néhány hiba is napirendre tűzte az alkalmazkodás, a minőségjavítás, a fokozottabb versenyképesség és a nagyobb hatékonyság kérdését. Mindezek a súlyponti témák fontos helyet kaptak Románia új ötéves tervében, amely a nyár elején emelkedett törvényre.

Az elmúlt öt éves tervperiódusban, a legtöbb gazdasági jelzőszámot figyelembe véve, a KGST-tagállamok közül Románia gazdasága növekedett statisztikai értelemben a legdinamikusabban. Öt esztendő alatt az egy főre eső nemzeti jövedelem mintegy 35 százalékkal növekedett. Az ipari termelés évi átlagos növekedési üteme 9,5, a mezőgazdaságé pedig 4,8 százalékos volt. A beruházásokra fordított összegek éves emelkedése meghaladta a 10 százalékot, a munkatermelékenység pedig 1976-80 között összesen 35 százalékkal növekedett.

A nagy ütemű fejlődésről tanúsító statisztikai adatok azonban önmagukban nem mutatnak rá azokra a gondokra, amelyekről az utóbbi egy évben mind több szó esett az országos szintű termelési konferenciákon. Az öt éves terv néhány célkitűzését nem sikerült teljesíteni, egyes ágazatok növekedése alacsonyabb volt a tervezettnél. Az okok egy része belgazdasági eredetű. Az első számú probléma az exporttermékek gyenge minősége, amelynek következtében nem sikerült teljesíteni a kiviteli tervet. Ugyanakkor nem sikerült stabilizálni az import növekedését, így romlott az ország kereskedelmi és fizetési mérlege, kedvezőtlenül vált az egyensúlyi helyzet.

Románia számára is nehézségeket okozott a cserearányromlás, valamint az energiahordozók és nyersanyagok világgazdasági árának emelkedése. (Szomszédunk a tervidőszakban évi mintegy 11 millió tonnás olajimportjának döntő részét az OPEC-országokból szerezte be.) 1980-ban például az áremelkedés következtében 1,5 milliárd dollárral többet fizetett ki olajimportra, mint egy évvel korábban.

A növekvő olajszámla kiegyenlítéséhez a tervezettnél nagyobb agrárkiviteltre volt szükség, s ez a termelés szerkezeti problémáival párosulva több esetben felzúszásokat okozott a hazai élelmezésben. Az új ötéves terv alapvető célkitűzése az extenzív fej-

lesztésről az intenzív fejlesztésre való áttérés. A tervtörvény fogalmazása szerint 1985 végéig egy mélyreható agrárforradalom megvalósítása szükséges, s kiemelt feladatként szerepel a külkereskedelmi egyensúly megteremtése, valamint az energia-takarékosság. A növekedési előirányzatok alacsonyabbak, mint az előző tervidőszakban voltak: a nemzeti jövedelem évi 7,1, az ipari termelés 7,6, a mezőgazdasági össztermelés pedig 4,5-5 százalékkal emelkedik. A beruházások emelkedése 5,2 százalékos lesz évente, a külkereskedelmi forgalom pedig öt év alatt 75 százalékkal emelkedik.

Átalakulás indul meg az ország energiafelhasználási mérlegében. Visszafogják a szénhidrogén-fogyasztást, s ösztönzik a vízi erőművek, nukleáris centrálek építését, valamint az új energiaforrások — hévizek, biomassza, napenergia — felhasználását. A gépiparban kiemelten fejlesztik a szerszámgyártó, az elektronikai és a finommechanikai ágazatot.

A mezőgazdasági és az élelmiszeripari termelés növelése úgyszintén kiemelt feladat. Javítják a mezőgazdaság műszaki-anyagi bázisát, a műtrágyaellátást, fokozzák a gépesítést. Korszerű módszerek alkalmazásával jelentősen növelik majd a terméshozamokat.

A nehéz helyzetben Romániában szükséges az új gazdaságipénzügyi mechanizmus működésének tökéletesítése. A terv megállapítja: „intézkedünk arra vonatkozóan, hogy minden egyes gazdasági egység a munkás-önigazgatás és önálló eszköz-és pénzgazdálkodás elvei alapján fejtsék ki tevékenységüket, saját bevételi és kiadási költségvetése keretein belül, saját erőforrásaiból biztosítsa a kiadások fedezését, a maximális nyereség elérését”. A termelésre és a külkereskedelemre tehát igen fontos feladatok várnak az új tervperiódusban. Az export az ipar és a mezőgazdaság első számú feladata. Az állam és a pártvezetés nemrégiben elhatározta — közölte július elején az RKP lapja —, hogy Románia a jövőben semmilyen körülmények között nem folytatódik külföldi kölcsönért. (Nem vonatkozik ez a Nemzetközi Valutaalapra, amelyről Románia — tagország lévén — az első félévben csaknem másfél milliárd dollár kölcsönt kapott.)

G. Gy.—SZ. P.

Vált egy vállalat

Pécsett még mindig kevés az építőmunkás — Tanácsi beruházók gondjai

Kevesebb a beruházás — változott az építőipar helyzete. Ennek kedvező hatása is van: gyorsabban befejeződhetnek a megkezdett munkák, csökkenhet az építetők kiszolgáltatottsága. Am a kép nem általánosítható — erről győződhetünk meg Baranyában, ahol korántsem a „nagy-könyvből előírtak” szerint alakult a helyzet.

A Pécs-Baranyai Beruházási Vállalat a VI. tervidőszakban mintegy 25 százalékkal kevesebb megbízásra számít. Miként hat ez a vállalat tevékenységére, hogyan próbálja a várható árbevétel-csökkenést enyhíteni? — erről kerdeztük Gódor András igazgatót.

Ami nem megy

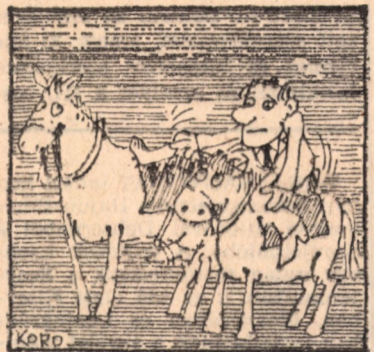
— Munkánk legnagyobb részét eddig a városi tanács beruházásai adták. A pécsi beruházások csökkenése miatt azonban ebben a tervidőszakban nagyobb részarányt képvisel a vidéki tanácsok, valamint a vállalati megbízások lebonyolítása. Mivel az intézmények megrendelése kevesebb — új vállalkozásba is kezdünk: telepszerű családi házakat építünk. Ezekhez a tanács ad területet. Szolgáltatásainkat akarjuk bővíteni azzal is, hogy ezentúl mi készítjük majd a beruházásokhoz nélkülözhetetlen hálótérveket is. Eddig tervezővállalatokat kellett megbízunk a feladattal. Fővállalkozói tevékenységet is tervezünk, sajnos, a feltételek hiánya miatt ezt nem vagyunk képesek megvalósítani...

— Mi akadályozza a vállalatot abban, hogy fővállalkozói tevékenységet folytasson?

— Már megkaptuk az első megbízást, előkészítettük egy vágóhid szennyvízkezelésének mintegy 200 millió forintos beruházását. De kapacitáshiány miatt az egészről le kellett mondani. A megyében ugyanis — az országos tendenciákkal ellentétben — nincs elegendő építőipari vállalkozó. Számos 1984-85-re tervezett létesítményt csak a he-

tedik ötéves tervben tudunk megvalósítani. Ilyen helyzetben nem lehet fővállalkozni.

A baranyai beruházásokat hátráltatja az is, hogy rossz az építőipar ellátása. A pécsi Domus Aruházat emiatt nem adtak át időben. Keves a kis méretű tégla, hiány mutatkozik előre gyártott szerkezetekből, burkolóanyagokból, a szereléshez nélkülözhetetlen különböző idomokból. És

hiába kötbérezik a szállító vállalatokat, előfordult, hogy a monopóliumhelyzetben levő cégek retpolitikát nem fogadták el később a megrendeléseket.

Pincebeomlás ellen

— A csökkenő feladatokkal milyen arányban építik le a munkaerőt?

— A központi szervek 15 százalékos létszámcsökkenést írtak elő, amelyet 1983 végéig akarunk megvalósítani. Elsősorban az adminisztratív létszámot szeretnénk csökkenteni — ezért például másológépet szereztünk be. A növekvő adminisztrációs feladatok, sajnos, nem teszik lehetővé szándékunk megvalósítását. Ugyanis egy új rendelet értelmében azt az engedélyt, amit eddig egy hatóság adott ki, ezentúl öt-hat helyről kell beszerezni. Eddig egy óvoda építéséhez csak a Művelődési Minisztérium engedélye volt szükséges, ezen-

túl külön-külön kell igazolást kérni a pénzügyi fedezethez a víz, a villany, a fűtés, a bevezető út létesítéséhez. Ez nemcsak a papírmunkát növeli, de az előkészítés idejét is megnyújtja.

— Melyek a legnagyobb munkák?

— Ebben a tervidőszakban 7045 lakás építtetését vállaltuk, eddig igen kedvezően alakult a helyzet. Az első félévben már az idei évre tervezett lakások 51 százaléka átadtuk, szemben az előző esztendő 30-35 százalékaival. Általában jóval kevesebb energiát kell fordítanunk most az elhúzódó beruházások pótlására. Míg az ötödik ötéves terv első két esztendejében szinte csak a lemaradásokkal vesztöttünk, most néhány kivételtől eltekintve már naprakész feladataink. Ennek egyik legnagyobb munkálata a pécsi belváros rekonstrukciója. Ez egyúttal a pincék betemetésével, megerősítésével, a közművek korszerűsítésével, és megkezdődik a lakások tervszerű felújítása. Eredeti állapotukban állítjuk helyre a patinás házak külső falait, a lakásokat komfortosítjuk. A belvárosban sétálóutcák lesznek, ily módon nemcsak kényelmesebb lesz a pécsi lakosoknak, hanem a járművek kitiiltásával védeni akarják az utakat is, hiszen korábban számos pincebeomlás okoztak. A korábbinál kevesebb új létesítményhez fogunk, ugyanakkor nagyobb a felújítási munkálatok aránya. Erre a sokkal kevésbé mutató tevékenységre viszont fel kell készülni.

Több munkával

— Ahhoz azonban, hogy a vállalat árbevétele a beruházások 25 százalékos mérséklése mellett, 1980-as bázishoz viszonyítva, emelkedjen, a hagyományos feladatok mellett keresni kell az új utakat, bővíteni kell a szolgáltatásokat. El kell vállalni a kényelmetlenebb, a több munkával járó megbízásokat — alkalmazkodni kell az új feltételekhez — fejezte be válaszáat az igazgató.

B. Mezei Éva

Golfok Japánban?

Áttörésnek minősítette a Volkswagen cég képviselője a japán hatóságoknak azt a döntését, amelynek értelmében a cég Golf gépkocsijaira — a külföldi autók közül elsőként — nem vonatkoznak az importautókra kiszabott szigorú behozatali előírások.

A VW Golf személyautóra, amely tavalyi 12 ezer darabos forgalmával messze a legsikeresebb importautónak bizonyult Japánban, ezentúl ugyanazok a vizsgálóirok érvenyesek, mint a hazai gyártmányokra. A többi külföldi autót forgalomba állítás előtt egyenként kell vizsgárra bocsátani, ami igen megrágtatja érdekesítésüket.

Bábel-üzlet

A logikai játékok gyártására, exportálására néhány hónapja alakította meg a Skála-Coop és a Fok-Gyem Szövetkezet az S-Logic gazdasági társaságot, amely Bábeltorony elnevezésű játékkár megkötötte az első üzletét. Angliából, Franciaországból és az NSZK-ból az idén összesen százmillió forint értékben rendeltek ebből a játékból.

A Bábeltorony — egy leendő négytagú játékcsoport első tagja — egy hatemeletes csónka kúp. Az emeletet saját tengelyük körül elforgathatók. A toronyban hat különböző színben 36 golyó is mozog, s némi ügyességgel s logikus gondolkodással az emeletet, illetve a golyók vízszintesen és függőlegesen egy sorba hozhatók.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Válságban a belga parasztgazdaságok

A belga parasztgazdaságok felét a megszűnés veszélye fenyegeti az elkövetkező években. A statisztikai hivatal felmérése szerint tíz év múlva már csak 47 ezer gazdaság alkotja a belga mezőgazdaságot a jelenlegi mintegy 90 ezer helyett. Az elmúlt harminc évben 12,5 százalékkal csökkent a gazdaságok száma, vagyis minden nyolcadik „eltűnt”. A gazdálkodók szövetsége a Közös Piac mezőgazdasági politikáját hibáztatja ezért, azt a politikát, amely a tökeeres nagyobb gazdaságoknak és az élelmiszeripari trösztöknek kedvez. A Közös Piac által évenként megállapított garantált felvásárlási árak nem biztosítanak kellő jövedelmet a kisparaszti gazdaságoknak — hangoztatja a belga gazdaszövetség —, ugyanakkor a termeléshez szükséges eszközök, gépek ára és az adóterhek egyre emelkednek. Ma a paraszti jövedelem már legfeljebb 55 százaléka a többi ágazatban meglévő béreknek és jövedelmeknek.

Energiatermelés Indiában

Indiában április és július között az előző év azonos időszakához képest 17 százalékkal növekedett az elektromos energia termelése — közölte a United Press of India hírszolgálati iroda. Jelentősen megnőtt a legnagyobb vízi és hőerőművek termelésének hatékonysága. A kormány, egyik legfőbb célja az ipar és mezőgazdaság növekvő elektromosenergia-szükségletének kielégítése. Különösen nagy jelentőséget tulajdo-

nítanak az erőművek építésének az ország északkeleti, valamint déli államokban, mert ezek az államok még elmaradnak a keleti és nyugati országárszektől.

Segítség a francia mezőgazdáknak

A francia kormány ez év végéig 200 millió frankot fordít azoknak a mezőgazdáknak a megsegítésére, akik pénzügyi nehézségekkel küszködnek. Az érő szőlő rendkívüli intézkedéseket Edith Cresson mezőgazdasági miniszter jelentette be.

Venezuelai tervek

Az olajbevételek csökkenése és a gyenge gazdasági konjunktúra miatt a kiadások lefaragására és az ország hatodik ötéves tervének felülvizsgálatára kényszerül a venezuelai kormány. Az eredeti tervek az olajbevételek évi 12 százalékos növekedésével számoltak, caracasi kormánytisztviselők azonban attól tartanak, hogy több tervelőkötést eltörölnék, illetve elhalasztanák. Így például nem építenek meg egy acélhengerművet, egy hajóvívítő műhelyt, kárt szenved a villamosítási és a lakásépítési program, valamint a caracasi földalatti vasút építése.

Nyugatnémet-kínai kereskedelem

Stagnál az NSZK Kínába irányuló exportja: az év első öt hónapjában a nyugatnémet export mindössze 0,2 százalékkal növekedett az elmúlt év hasonló időszakához képest. Gyorsan nő ezzel szemben az NSZK-ba irányuló kínai export: értéke — egy negyedével — 711 millió márkára nőtt.

Mai kommentár

Fúrják a rendet

Nem is olyan régen az INTERAG vállalat Shell-kútjai más minőséget jelentettek, mint az AFOR-é. Több szolgáltatás, udvariasabb kiszolgálás; ez jellemezte a sárga kagylós kutakat. Csak nemrég tudtam meg, hogy e kezdetben tapasztalt különbség lehetett volna nagyobb is, hiszen az INTERAG házirendje szerint — kérés nélkül — jó néhány olyan szolgáltatást köteles adni a kutas (ablakmosás, levegőbeállítás stb.), ami ingyenes, tehát ráadás. (Nemrég a Nagyító című lap részletesen azt is megírta, hogy a kutasok számára nagyon szigorú „tízparancsolatot” adtak ki a tanúsítandó magatartásról, a vásárlók érdekében végzendő szolgáltatásokról.)

Mostanában nemhogy az „interágos mosoly”, de még az alapvető rend is veszni látszik a Shell-kutaknál. Mind több „lezserséget” tapasztalni a kiszolgálásnál, arról nem is beszélve, mily gyakran felfedezni itt is a hibás levegő-

pumpákat. — Ne kérje, nem működik! —, egy korábbi időszak emlékeiként. A folyamat egyik legújabb állomása, úgy tűnik, az INTERAG belvárosi parkolóháza alatt működő Shell-kútnál figyelhető meg. Tábla hirdeti, hogy a beálló autók csak a kútoszlop bal oldalán tankolhatnak. Felszólítás olvasható arról, hogy jobb oldalon senki se várakozzon, ne akadályozza a szerviz forgalmát stb. Ezt, a működés szempontjából egyébként valóban fontos szabályt maguk a kutasok „fúrják”, amikor ismerősnek, üzlettársnak jobb oldalon is kiszolgálják üzemanyagot, mit sem törődve azzal, hogy aki komolyan veszi az INTERAG tábláját, és végigállja a sort bal oldalról — mérgeledve várakozik.

Apróság, tudjuk. Csak hát ezek azok az apróságok, amelyek összeadódva végül is nemcsak bosszúságokkal érnek fel. Önön szándékaink és rendünk semmibevételével.

Matkó

Fájdalomcsillapító

Az idős ember itt, a szomszédunkban, fájós lábával bejárta a környék összes patikáját. Hiába, nem kapta meg a keresett gyógyszert. Másnap már nem vállalkozott a gyaloglásra. Taxi-ba ült, és a távolabbi patikákat kezdte sorra járni. Hasztalan. Mindenütt „sajnos, nincs” választ kapott. A gépkocsivezető meglegte az utazást, s így szólott: „Most hazaviszem a bácsit, és holnapra megszerzem a fájdalomcsillapítót.” Másnap délelőtt csöngött az idős ember ajtaján. A gépkocsivezető volt. Hozta a gyógyszert.

Az idős ember szaggató fájdalom enyhült. S azt mészeli, nemcsak azért, mert hozzájutott a napi 3-szor 1 tablettához. Talán ennél is jobbat tett neki az, ahogyan hozzájutott.

— v. a. —

Elszabadult rakéták

Jack Anderson, az ismert amerikai újságíró, az ABC amerikai rádió- és tévéársaság *Jó reggelt, Amerika* című műsorában kijelentette: „Annak az esélye, hogy valami előre nem látható, tragikus dolog történhet az atomfegyverekkel, napról napra reálisabbá válik.” Közölte, hogy a múlt hónapban egy torpedórombolóról, tévedés folytán egy Harpoon típusú rakéta elszabadult, és csak a szerencsés véletlennek köszönhető, hogy egy sziget mellett a tengerbe zuhant. A Harpoon típusú rakétán nincs atomrobbanófej — hangsúlyozta a kommentátor —, de ugyanilyen kilövőszerkezetek szolgálnak az atomtöltött robbanófejjel ellátott hordozórakéták indítására is.

Anderson emlékezett arra, hogy a múlt év szeptemberében robbanás történt egy Titán-2 interkontinentális ballisztikus rakétával szerelt indítóállásban, amelynek következtében a 10 megatonna teljesítményű atomrobbanófej 200 méter magasra repült. A robbanás során egy ember meghalt és 22 megsebesült.

Az eset korántsem egyedi, mivel 1975 óta a Titán-2 rendszerrel kapcsolatban több tucatnyi baleset történt, amelyek során összesen 56 ember halt meg. Az újságíró emlékezett arra, hogy ellenőrzés és karbantartás céljából az atomfegyvereket sűrűn lakott körzeteken keresztül rendszeresen szállítják ide-oda, Washington körül pedig több mint tíz katonai nukleáris létesítmény van.

A nukleáris balesetek esélye Anderson szerint azért is emelkedik, mert sok, atomfegyverrel foglalkozó amerikai katonai kábítószert-fogyasztó. Csupán az utóbbi öt évben 3 ezer katonát bocsátottak el a rakétaegységek kötelező kábítószert-fogyasztás miatt.

Ma: Tévébörze

A Tévébörze ma délután 17 óra 55 perckor az egyes programon kezdődő adásában az ELEKTER-FEM Ipari Szövetkezet mutatózik be és kínálja termékeit, valamint a közületek részére a szolgáltatásait. A szövetkezet központja Nyíregyházán van, de szívesen állnak az ország bármely részéről érkező érdeklődők rendelkezésére. Termékeik közül megrendeléseket várnak lakatos-szerkezetekre, elektromos kapcsolókra, vezérlőkre, valamint világító lámpatestjeikre. A börzében egyebek közt szó lesz a galvanikus felületkezelésről, valamint a különféle fémfelületek függesztett technológiával történő nikkelezéséről, krómozásáról, horganyzásáról és kadmiumozásáról.

Napos, meleg idő

Várható időjárás ma estig: derült, száraz, meleg idő. Az északi-keleti, keleti szél napközben megélnék. A hőmérséklet kora délután 30 fok körül alakul.

Új tanév, új oktatási eszközök

Az Arany-diasorozat és a hullámzó ingasor

Szeptemberre az iskolákban lesz a megrendelt taneszközök, berendezések zöme — mondják az Országos Tanszergyártó és Ertekesítő Vállalatnál. Az év elejétől augusztus végéig 230 millió forint értékű taneszközt és 250 millió forint értékű bútort adtak, illetve adnak át az iskoláknak, oktatási intézményeknek. Köztük van az új nevelési-oktatási tervek alkalmazásához szükséges újabb nyolcféle eszköz is.

A tanév kezdetén az általános iskolai oktatók, tanulók rendelkezésére áll például az úgynevezett szerelőkészlet, amely 55-féle elemet és kilencféle szerszámot tartalmaz, és amelyet a III. osztályban, a technika tantárgy tanításához használnak a nevelők. Útnak indítják a hangosított diáképszorozatot, az írásvetítő transzparenst, a munkalapokat, a szó-kártyákat, a grafikus diaképeket tartalmazó csomagot a VI. osztályos tanulók főnévtanulásához, s a nagyméretű színes reprodukciókat a VII. osztályosok rajzóráihoz.

A környezetismeret, az énekzene, a magyar nyelv és irodalom és a történelem tanítását segítő hatféle új eszközt a tanév kezdete után, az év végéig juttatja el az iskolákba a vállalat. Néhány taneszköz — például az Arany Jánosról szóló hangosított

diasorozat, néhány fali térkép és hangszalag — gyártása késik, ezeket a tanév második felében kapják kézhez a pedagógusok, a tanulók.

Tovább gyarapszik a középfokú iskolák szemléltető eszközeinek száma is: a TANÉRT fénytani kísérleti készletet, a hullámmozgás demonstrálására ingasorozatot, rugós erőmérőt, dinamómetert és más eszközöket gyártott. Rendre teljesítette az 1978-85. évi tanszerellátási terv első felére előirányzottakat; 83-féle új taneszközt forgalmazott az utóbbi négy esztendőben. Ugyanakkor a hagyományos, ma is használatos taneszközökkel is ellátta az iskolákat.

JUHÁSZ FERENCCEL közöl terjedelmes interjút legújabb számában a *Literaturnaja Gazeta* című szovjet irodalmi hetilap. M. Malszimov, a hetilap különtudósítója, elsősorban költészetéről, saját alkotói elgondolásairól kérdezte Juhász Ferencet. A beszélő több részletet is közöl Juhász Ferenc verseiből.

BEKAHIÁNY. A békaembert kedvelő nyencnek szenvedélye az ökológiai egyensúly felbomlását okozta Bangladesben. A békák, tudniillik, előnyös exportcélú állatok. Tömegével fogdoszák össze őket, ami viszont azzal járt, hogy katasztrófális méretekben elterjedtek a rovarok, amelyekkel a békák táplálkoztak. Több rovartípus nem kis kárt okoz a vetésekben, a parasztoi kénytelenek több rovarirtót szert és más vegyszert alkalmazni. Ez azonban fertőzi a talajt és a talajvizet.

TELNEK A HŰTŐKAMRÁK, naponta több száz tonna zöldséget, tököket és uborkát dolgoznak fel és fagyasztanak a székesfehérvári hűtőházban. A hazai háziasszonyok körében igen kedvelt sárga hüvellyű zöldséget a feldolgozásával már végeztek, négyezer tonnányit raktároztak el a gyorsfagyasztó kamrákban a tél hónapokra. Hozzáálltak a gyálult tök és az őszibarackkrémnek szánt gyümölcs tartósításához is. Az utóbbiból 500 tonnát fagyasztanak.

(X) Halálozás: Fájdalommal tudatjuk, hogy drága édesanyánk, özv. Luib Zoltánné sz. Polyák Mária, augusztus 4-én csendben elhunyt. Bücszútátása augusztus 6-án 14 órakor, a rákoskeresztúri Új köztemetőben lesz. Temetése augusztus 19-én, 10.30 órakor ugyanott. Gyászolják gyermekei családjukkal, rokonai, barátai.

(X) A „SZTARCSINÁLOK” című rockoperával vendégszerepel Budapesten augusztus 15-től 31-ig a ROCK-SZÍNHÁZ. Az előadások helye: Obuda, hajógyári sziget, Május 9. park. Közlekedés: a 6-os, 55-ös és 86-os autóbusszal a Miklósi téri végállomásra, onnan a 142-es autóbusszal a sziget vízsz. Kezdet előtt és előadás után 'sűrített' járatok! A Batthyány tértől HEV-vel is elérhető, leszállás a Mozak utcai megállónál. Gépkecsival is megközelíthető, a sziget parkoló van! Jegyek válthatók: a Színházak Központi Jegyirodájában, a Thália Színház szervezési osztályán, a Vörösmarty téri jegyirodában, és a következő mozikban: Corvin, Szikra, Puskin, Bartók, Uránia, Kőbánya és Obuda.

Kína: megbilincselte anyák a ketrecben

Népesedéspolitikai terrorkampány

Kuangtung tartomány tíz megyét, a nagyvárost magában foglaló Hujang prefektúrájában súlyos túlkapasokat követtek el családtervezés címén.

Sajtójelentésekből és olvasói levelekből az derül ki, hogy a prefektúra pártbizottsága elhatározta: könyörtelenül végrehajtja a pártközpont családtervezésre vonatkozó utasítását, és 100 ezerrel 47 ezerre csökkenti a második vagy a harmadik gyermeküket váró nők számát. Ennek az elhatározásnak a végrehajtása érdekében abortáló munkacsoportokat szerveztek, szabadították rá a falvakra és a városokra, és a rossz emléktű kulturális forradalomból ismert módszerekkel kezdték meg az egész prefektúrára kiterjedő, általános hadjáratot az állapotos nők ellen.

A munkacsoportok tagjait eleve biztosították: bármilyen módszert alkalmazhatnak, mert mentesek mindenfajta felelősségre vonás alól. Ennek megfelelően a falusi kommunákban és a városi lakónegyedekben erőszakkal összegyűjtötték, elszigetelték és válogatott fizikai és lelki kínzásokkal kényszerítették a nők ezreit az abortuszra. Szentanuk beszámolója szerint a közbiztonsági szervek emberei által letartóztatott nők egy részét megbilincselve, vagy a sertések szállítására szolgáló ketrecekbe zárva vitték a kórházakba, hogy megfosszák őket születendő gyermeküktől.

A kéthónapos terrorkampányban azokat a családokat, amelyeknél nem sikerült megakadályozni a második vagy a harmadik gyermek megszületését, 840

júan (egy kínai munkás egész évi keresete) azonnal kifizetendő pénzbüntetésre ítélték, s fizetésképtelenség esetén lefoglalták a családok ingatlanát és ingóságait, de megbüntették a férjeket és a nagyszülőket is. A helyi lakosság által „vágóhídkciónak” elkeresztelt kampány során számos, a terrorista módszerekkel végrehajtott „családtervezés” ellenző kádert kizártak a pártból megbüntették, felfüggesztették állásából, vagy elbocsátották.

A legújabb jelentések szerint a tartományi hatóságok leállították a prefektúra „balos” vezetőinek sajátos értelmezett és a kulturális forradalom módszereivel folytatott „családtervezési kampányát”. Akról azonban nincs hír, hogy bárkit is felelősségre vontak volna.

ÚJ PARADICSOMFAJTÁKAT mutattak be a gyakorlati szakembereknek tegnap Kecskeméten, a Zöldségtermesztési Kutató Intézetben. Ezek egyike az ipari célra nemesített „Korall”, amely minden eddigi fajtánál keményebb húsú, s a 10-15 dekás bogók törődés nélkül szállíthatók konténerben.

KOZMIKUS ELSŐSEGÉLY. Nemrég szokatlan kísérletet végeztek: egy londoni klinika és egy nyugat-ontariói (Kanada) falu között műhold segítségével televíziós kapcsolatot létesítettek. Magas képzettségű szakorvosok e hatalmas távolságból kérdéseket tehetnek fel a betegeknek, és diagnosztikát állapítottak meg. A „kozmius gyorssegély” nagy szerepet fog betölteni a távoli és elszigetelt vidékek orvosi ellátásában.

KOMPBALESET. Bangladesben az elmúlt hét végén a Meghna folyón viharba került és elsüllyedt egy komp. A fedélzeten tartózkodó kétszáz utas — többségükben vallási ünnepekről hazatérő muzulmánok — fele eltűnt. A hatóságok közölték, hogy eddig sem az eltűntek holttesteit, sem pedig mázát a kompot nem sikerült megtalálni.

JERMAK NYOMÁBAN. Szibéria egykori feltedezője és meghódítója, Jermak és korszakai nyomán geológusok és turisták némes csoportja indul Nyugat-Szibériába, hogy megismételje a nevezetes út egy részét. Jermak, aki Oroszország számára főrészt birtokba vette Szibériát, pontosan 400 éve, 1581 szeptemberében indult utnak. A mostani expedíció célja az, hogy hidrológiai, meteorológiai és környezetvédelmi megfigyeléseket végezzenek.

ÚJ KONYHA ÉS ETTEREM készült el a komlói Zobák-bányán. Az üzem szocialista brigádjai több mint 9 ezer óra fáradsálmunkával járultak hozzá a 8 millió forint értékű létesítmény megvalósításához, s így a tervezetthez képest fél évvel hamarabb megkezdhetette a működését.

MEGFEKEZTEK A TOZEGTŰZERET. Mint a Pravda hírül adja, sikerült megfékezni a Moszkva környéki tözevidéken a nagyob tüzeket, amelyek veszélyeztettek több települést, és nagyob erdőterületeket. A tüzek megfékezésére a tűzoltóság mellett igénybe vették a hadsereg és a polgári védelem alakulatait, a helyi lakosság és az egyes üzemek polgári védelem egységeit is. Szeiti a tüzek elfojtását, hogy az elmúlt napokban csökkent a hőszék, és néhány alkalommal eső is volt.

Életmentő kitüntetése

A Minisztertanács Életmentő Emlékéremmel tüntette ki Vezényi Gábor révészét, szentendrei lakost, aki ez év május 26-án Szentendrén, a Somogyi-Bácsópart hajóállomásánál kimentett a Dunából egy ötéves, fuldokló kistűt. A kitüntetést Vágólygyi József, a Pest megyei Tanács elnökhelyettese szerdán adta át.

HALÁLOZÁS

DERECSKEI KÁROLY, a Szocialista Hazáért Erdemrend kitüntetettje, aki 1939 óta volt a párt tagja, 88 éves korában elhunyt. Temetése augusztus 10-én, délután 2 órakor lesz a Parkasréti temetőben — közli az MSZMP XII. kerületi bizottsága.

GYARMATI JÁNOS, az Építőipari Gépesítő Vállalat zygalmazott igazgatója, az MSZMP XX. kerületi bizottságának tagja, a Hazafias Népfrent XX. kerületi bizottságának alelnöke, volt országgyűlési képviselő, 1972-től 1980-ig az országgyűlés építési és közlekedési bizottságának elnöke, több magas kitüntetés — közte a Szocialista Magyarorszáért Erdemrend — tulajdonosa életének 57. évében rövid betegség után elhunyt. Temetése a Pesterzsébeti temetőben augusztus 14-én délután 3 órakor lesz — közli az MSZMP XX. kerületi bizottsága, az Építészeti és Városfejlesztési Minisztérium, a Hazafias Népfrent XX. kerületi bizottsága, és az Építőipari Gépesítő Vállalat.

Az évszázad fúziója

A hatalmas amerikai vegyipari konszern, a Du Pont lett a győztese annak a versenynek, amely az eddig kilencedik legnagyobb amerikai olajvállalat, a Conoco részvényeinek megvásárlására irányult. A Du Pont részvényenként 98 dollárt, összesen pedig 7 és fél milliárd dollárt, minden idők legnagyobb vételárát fizeti ki majd a Conoco részvényeinek 60 százalékaért.

A Du Pont a Conoco bekebelezésével fő tevékenységéhez, az olajvegyészethez szeretné a nyersanyagellátást biztosítani, s a fúzióval létrejött új „óriás” nagyságrendileg a hetedik legnagyobb vállalkozás az Egyesült Államokban.

Jelöltjeink a galoppversenyekre

1. Leila (7) — Memoria (2) — Dominika (4) — Joker (5).
2. Tantalus (10) — Vándor (9) — Bogaras (1) — Pasztilla (5).
3. Köves (1) — Királyrozsza (3) — Watt (4) — Madonna (6).
4. Georgikon (3) — Gizike (4) — Rangidós (5) — Adoma (6).
5. Gltár (3) — Rosso (4) — Mátyás (7) — Autostop (3).
6. Gelka (2) — Garnizon (3) — Karmazsin (4) — Ladylike (1).
7. Bánka (1) — Zsvajk (2) — Latelgató (3) — Tatársánc (6).
8. Tyrannós (2) — Quid novi? (4) — Titanilla (7) — Violetta (5).

A versenyeket 16 órakor kezdik.

Ügetőverseny-eredmények

1. Giusto (2) — Darvas (1) — Frigyes (6) — 22, 14, 31, 28 — Bef.: 124, 110. Hármask bef.: 1898.
2. Helios (9) — Hamlet (6) — Hátvéd (3) — 101, 49, 71, 19 — Bef.: 543, 276.
3. Azért is (4) — Cunctator (6) — Enekszóló (7) — 44, 17, 21, 38 — Bef.: 52, 129. Hármask bef.: 1887.
4. Fót (8) — Teofil (6) — Vates (5) — 13, 11, 17, 13 — Bef.: 40, 19.
5. Deborah (1) — Andor (11) — Cerebus (7) — 19, 17, 60, 27 — Bef.: 125, 45. Hármask bef.: 1833.
6. Fakereg (9) — Briganti (7) — Gabin (1) — 10, 15, 20, 14 — Bef.: 79, 28.
7. Tétova (9) — Cselszövő (3) — Dingó (7) — 636, 88, 32, 32 — Bef.: 4323, 2654.
8. Gerbera (1) — Gagliano (9) — Fagyál (6) — 30, 14, 11, 11 — Bef.: 32, 47.

A VILÁG LEGDRÁGÁBB TELKE. Egy hongkongi konzorcium 2,8 milliárd hongkongi dollárért (470 millió USA-dollár) vásárolt meg egy telket Kowloon turistaközpontjában. A vevők 5467,6 dollárt fizettek a telekért négyzetlábanként (1 négyzetláb = 929 négyzetcentiméter), s szakértők szerint ez volt a világ egyik legrágább telekvásárlási ügylete. A telken lévő szálloda helyére az új tulajdonosok kereskedelmi központ építését tervezik.

Görög gazdaság

Nehéz közösség

Több mint fél esztendő telt el Görögország közös piaci csatlakozása óta, s a dél-európai ország gazdasága egyelőre még nem érzékeli az integrációs tagságtól várt előnyöket. A nyugat-európai gazdasági közösség tizedik, s egyik legszegényebb tagja számára pedig szinte létkérdés az „europaizálódás”, annál is inkább mert novemberben nagy jelentőségű választások lesznek.

Természetesen a görög gazdaság sem tudta kivonni magát a tőkés recesszió negatív hatásai alól. Meglehetősen kedvezőtlen képet mutatnak a gazdaság legfontosabb jelzőszámai, s az előrejelzések szerint nem várható rövid időn belül lényeges javulás. A bruttó hazai termék (GDP) tavaly 1,9 százalékkal növekedett, idén és jövőre 1 százalék körüli növekedést várnak. Az infláció továbbra is meghaladja a 24 százalékot, a legmagasabb a közös piaci tagállamok között. Viszonylag kedvezően alakul a munkanélküliségi mutató, a munkaképes lakosság 5 százaléka állástalan.

Az elmúlt évek során lanyha volt a beruházási tevékenység mind a magán-, mind pedig az állami szektorban. Az OECD idén és 1982-ben némi javulást jósol a beruházási kedvben, s ez lehetőséget nyújt Görögország külkereskedelmi partnereinek is a szállítások növelésére. A tervek szerint energetikai beruházásokra kerül sor (kazánok, turbinák), új berendezések vásárlásával korszerűsítik a közlekedési hálózatot, s továbbra is jó értékesítési lehetőségek kínálkoznak mezőgazdasági gépek és berendezések számára. Minden bizonnyal felfigyelnek a piacbővítésre a közös piaci társországok, valamint az integráción kívüli államok is, görögországi piaci munkájuk során.

Az ország hatalmas kereskedelmi deficitje — általában 6 milliárd dollár felett van évente — a fizetési mérlegben kétharmadrészt eltűnik az úgynevezett láthatatlan bevételek következtében. A 2 milliárd dolláros fizetési mérleghiány azért nem több, mert az idegenforgalom évi 1,7, a hajózás 1,5, a vendégmunkások hazautalásai pedig 1,2 milliárd dollárral javítják az egyenleget, vagyis ennyi bevételt eredményeznek.

Továbbra is gyengélkedik a drachma, s várható, hogy értéke tovább süllyed a dollárhoz képest. A bérharcok országszerte folytatódnak, mert az áremelkedés mértéke meghaladja a bérek növekedését. Valamelyest csökken majd az olajbehozatal, mivel új hazai olajmezőket vontak művelés alá, s így 8 százalékkal kisebb olajimportra lesz szükség. (Görögország havonta 350 millió dollárért importál olajat a Közel-Keletről.)

Erthető módon nem megy egykönnyen az alkalmazkodás a közös piaci szabályokhoz, s nehézségekbe ütközik az illeszkedés a többi tagállam gazdaságához is. Ennek okait a görög gazdaság szerkezetében, valamint a többi tagállamhoz képest megmutatózó fejletlenségben kell keresni. 1979-es adatok szerint az egy főre jutó bruttó hazai termék a Közös Piacon 9190 dollár volt, ugyanez a mutató Görögországban 4189 dollár. Az egy főre jutó ipari export évi 74 dollár, a közös piaci átlag pedig 1710 dollár.

Görögországban szinte teljesen hiányzik a nagyipar, az üzemek 95 százaléka tíznél kevesebb dolgozót foglalkoztat. A Közös Piac ipari hatalmainak tehát igen hosszú ideig nem kell tartaniuk a görög ipar versenytől, hiszen a vámentes körülmények között sem versenyképes a fejlődésben levő hellászi ipar. Hosszabb távon viszont azt várják Athénban, hogy a közös piaci ipar húzóerőt fejt majd ki a hazai feldolgozóiparra, s a külföldi tőke segítségével a Közös Piac „hátn” sikerül majd ütöképes ipari szektort létrehozni. Ez persze még a távoli jövő zenéje. S Brüsszelnak nem kevés erőfeszítést kell tennie mind anyagi, mind pedig műszaki szempontból, hogy a görög ipart „felhúzza” az integrációs átlag közelébe.

Addig viszont a mezőgazdaság kedvező értékesítési lehetőségekre számíthat a több mint 250 millió fős piacon. A fokozódó gyümölcs-, zöldség- és borkivitel nem kevés gondot és fejtörést okoz az integráció többi, agrárjellegű országának, elsősorban Olaszországnak és Franciaországnak. A néhány mezőgazdasági termékre kiszabott ötéves átmeneti időszak hivatott csillapítani a várt görög agrárkiviteli áradatot. Egyelőre azonban a görög mezőgazdaság még nem tudta igazán kihasználni a Közös Piac nyújtotta előnyöket, a kisparaszti gazdaságok ugyanis nem eléggé versenyképesek.

Görögország az utóbbi hónapokban mind nagyobb figyelemmel fordul a Közel-Kelet felé. A jövőben szeretné a hid szerepét betölteni a Tizek és a térség között, s földrajzi fekvésénél fogva nem kizárt, hogy a tranzitforgalom központjává váljék. A terület az évi jelentős Görögország számára, mert az arab országok a Közös Piac után a második legnagyobb kereskedelmi partnerei, ide irányul idén a kivétel 20 százaléka. Ráadásul a libanoni háború kitörése óta egyre inkább Athén válik a térség üzleti és pénzügyi központjává, Bejrút helyett.

G. Gy. — Sz. P.

Az új recept

A vendéglátás ármechanizmusának korszerűsítése — Önállóbb üzletvezetők

A magyar vendéglátás reformjának csupán egyik fejezete volt a szerződéses forma bevezetése. A forgalom jelentős részét produkáló, szoros elszámolású éttermekre legalább ennyire ráfér a megújulás, a kereslethez való rugalmasabb alkalmazkodás.

— Főnök, nem fogy a bakonyi. — Mennyiért is adjuk? Igen, negyvenkettőért... No, akkor elő a ceruzát, javítsátok ki az étlapot! Harmincért jobban ízlik majd!

Ez a beszélgetés nem is olyan régen még utópiának tűnt a szoros elszámolású vendéglők tájkán. 1980 őszén hét étteremben — kísérletképpen — az üzletvezetők hatáskörébe került az árak megállapítása.

Nem az igazgató

Tulajdonképpen magától értetődő elv vált ezeknél gyakorlattá, hiszen csak a helyi vendéglőrt jól ismerő szakember állapíthatja meg, mi mennyiért kél el. Eddig az volt a szokás, hogy a vállalat igazgatója vagy a szövetkezet elnöke határozta meg az üzletekben érvényesíthető haszonkulcsokat, az esetlegesen nyújtható engedményeket, a felárakat. Az ételek fogyasztói árát (rögzített haszonkulcsokkal), a nyersanyagértéket, a beszerzési árát figyelembe véve számolták ki — a központban.

A vendéglátóipari ármechanizmus korszerűsítése régóta váratott magára. A kérdés több évtizede foglalkoztatja a szakmát. Annak, hogy előre lehessen lépni, egyik feltétele a szabad ár szélesebb körű bevezetése volt. Az új árképzés — amely még csak kísérlet — a vállalati irányításon és ellenőrzésen kívül lehetővé teszi a rugalmas és a kereslethez igazodó üzleti árpolitika érvényesítését, egyúttal módosítva a leltári felelősség és az ügyvitel szisztémáját is.

Mi az újfélé árképzés lényege? Elsősorban: megváltozik a haszonkulcs szerepe. A vállalat igazgatója csak közvetett módon befolyásolhatja a konkrét árakat; olyképpen, hogy egy-egy üzlet esetében csak az éves árbevételi tervet, valamint az árrésszint alsó és felső határát állapítja meg, továbbá az egyes étel-, italfélék-nél alkalmazott üzletpolitikát (például, hogy az étterem ne változzon kocsmává).

Az új rendszerben is kapcsolódik a fogyasztói ár valamely fogás nyersanyagértékéhez, illetve a beszerzési ár forint-filléjéhez, de nem ez a döntő. Az ár az üzletvezető állapítja meg a keresletre, a vendégek értékítéletére apellálva. Figyelembe veszi a fogyasztás módját (például utcán át), a munka- és energiaigénységet, a szezonáltságot. Minden ételhez-italhoz (a megadott árrésszintemen belül) eltérő hasznót kalkulálhat. Sőt, ugyanazon a napon belül is változtathatja az árát, vagy egyes napokon, hétköznap és hét végén is.

tehát. Nem mellőzhető a kérdés — megéri-e neki? Hogyan alakul anyagi érdekeltsége?

Kedvező tapasztalatok

Az üzletvezetők hagyományos értelemben vett leltári felelőssége az új elszámolási móddal megszűnik, mert az árrésből ezután nem szűrhető ki az esetleges hiány vagy többlet. Nem mutatható ki az anyagfelhasználási túllépés és a megtakarítás sem — ez is beleolvad az árrésbe. A vezetők jutalékelszámolásának alapja a forgalom és az anyagfelhasználás közötti különbség, a tiszta bevétel. A jutalékkulcs megállapításánál az ösztönző jutalék-rendszereket célszerű bevezetni. De nemcsak a nyereségtömegben érdekelt a vezető, hanem abban is, hogy tartsa a központ által előírt árrésszintet. Egy-egy étel esetében szabadon kalkulálhat, de még élénk kereslet mellett sem tornáztatja föl az árakat a csillagos égit. Ugyanakkor nem lehet túlságosan olcsó sem, mert az évi árbevételi terv teljesítése prémiumfeladatnak számít.

Nem akarjuk untatni olvasóinkat a további részletekkel, az alkalmazottak anyagi érdekeltségének, valamint a leltári felelősség módosulásának szabályaival, hiszen ezt ügyis megtanulják majd, akiknek kell. A lényeg, hogy az iparhoz hasonlóan, a vendéglátásban is megszűnőben van az önköltség típusú ár. Ezután a kereslet—kínálat szabja meg az ételek summáit és az üzlet nyereségét.

Egy évvel ezelőtt hét üzletben kezdődött a kísérlet. A vállalatok szabad kezét kaptak az új árképzés részleteinek, mikéntjének kidolgozására, ezért az eredmények is eltérők. A Belkeres-

kedelmi Minisztérium szakemberei szerint kedvezőek a tapasztalatok. Ezért a Szófia, az Abbázia étterem, a Vigadó, a Gundel, a Duna Intercontinental, a Rákóczi, valamint az Erzsébetgyöngye étterem után további 60 —70 üzletben adnak nagyobb önállóságot az üzletvezetőknek.

Beszélgettem több vendéglátós szakemberről. Volt, aki még így is soknak tartotta az adminisztrációt, hiszen valamennyi ételről, cukrászkesztyűméről és italtól árkiszámítási lapot kell készíteni, feltüntetve azon a felhasználni anyag mennyiségét, beszerzési árát, értékét. Igaz, hogy a nyersanyagérték kiszámításánál a fűszerek és az ízesítők egységára és értéke elhagyható, de hogy milyen fűszert használtak, azt jelezni kell. Az árkiszámítási lapon szerepeltetni kell a fogyasztói árát, az ármegállapítás keltét, az esetleges árendeményt is, amelyet az üzletvezető köteles aláírni.

Mások nehezen barátkoztak meg azzal a gondolattal, hogy megszűnik az üzletvezetők leltári felelőssége, és csak az önálló, saját raktárral rendelkező üzlet tartozik leltári felelősséggel — az ilyeneknél az étel- és italraktárosok felelnek a ki- és bevételekért. Mindez korántsem jelenti, hogy megszűnne a pénztárgéppel rendelkezők, illetve ahol az üzletvezető ellenőrzi az úgynevezett franciablokk, vagy a másolatos számlák kiállítását).

Jó néhány üzletvezető szerint még ezzel is gúzsba kötik a kezüket, alig jelent ez valami lazítást — az árbevételi terv, ár-és tömegszint stb. maradt, az adminisztráció sem csökkent eléggé.

Vége: verseny!

Hogyan vélekednek a felszolgálók? Ők is kulksemberek, hiszen velük találkozik a vendég. Nos, mivel a jutalék felosztásába vontak köre a vezetőkkel csökken, a beosztott dolgozók jutalékkulcsát is módosítják. Bár — amint az egyik pincér ismerősöm mondta — ettől nem fog egyik vendég sem több borravalót adni, márpedig manapság is ez a fő jövedelmi forrás.

Végleges mérleget csak akkor vonhatunk le, ha nap mint nap tapasztaljuk azt a rugalmasságot, amelyhez zöld utat adott a tárcsa. Szinte mindegyik jelentősebb első- és másodosztályú, szoros elszámolású üzlet „kiszéretli nyúl”. Csak így maradhatnak ugyanis versenyképesek a szerződések, bérelt vagy magánéttermekkel, cukrászdákkal szemben. Tehát ha nem is azonos „súlycsoportokról” van szó, legalább reménykedhetünk abban, hogy végre kialakul az egészséges konkurrencia.

Elek Lenke

Csökken a megtett út

Tejipari szállítási rekonstrukció

A tej szállításában, az áru átmeneti készletezésében és terítésében egyaránt érezeti már a kedvező hatását a Tejipari Szállítási, Szolgáltató és Készletelő Vállalat járműparkjának és műszaki felszereléseinek fejlesztése, rekonstrukciója.

Az öt évvel ezelőtt megkezdett nagyobb arányú műszaki fejlesztés nyomán a szállító járművek egy részét kicserélték. A teherautók alvázára 130 nagy befogadóképességű, rozsdamentes tartályt szereltek fel. Az 5 ezer literes tankok mellett rendszerezítették a 10 ezer literes tartályokat, és több gépkocsi fut már 20—22 ezer literes tejtárolókkal. A termosz gépkocsik száma öt év alatt százról hatszázra nőtt, és ez is hozzájárult ahhoz, hogy az áru jó minőségben érkezik meg utolsó állomására, a boltokba. A járműpark korszerűsítése jótékony hatással volt a szállítás gazdaságosságára is: az elmúlt öt évben 0,6—0,7 millió ki-

lométerrel csökkent a tankautók által megtett út. A nagyobb tartályok ugyanis lehetővé tették a járatok gazdaságosabb kihasználását. A fuvarozással eltöltött órák száma is 200 ezerrel esett vissza, holott a vállalat által szállított áru mennyisége öt év alatt 40 ezer tonnával nőtt.

A vállalat telepeit is korszerűsítették. Öt év alatt mintegy 150 millió forintot fordítottak új létesítmények építésére. Új kirendeltségeket adtak át egyebek között Szegeden, Keszthelyen, Egerben, Balatonszárszón és Tamásiban. Ez a beruházási program a VI. ötéves terv időszakában folytatódik. Már épül a tejszállítók új jászberényi kirendeltsége, ezenkívül új létesítménnyel gazdagodik Dunaújváros, Sopron, Békétyóújfalú és Bácsbokod. Folyamatosan cserélik ki az elavult szállító gépkocsikat is új, korszerű járművekre.

Deficités a brit vasút

A brit államvasutak az év első hat hónapját mintegy 37 millió font sterling veszteséggel zárták. Londoni megfigyelők rámutatnak, hogy a vasúttársaság nagyarányú vesztesége nem egyedi jelenség — elsősorban a Thatcher-kormány monetarista politikájának, s az állami szektor támogatásának megnyirbálása következtében —, válságban van az egész brit közlekedési hálózat.

Kubai cukoripar

Kubában a jelenlegi ötéves tervidőszakban 927 millió pesót fordítanak a cukoripar fejlesztésére. Ötször annyit, mint az 1976—80-as tervperiódusban — közölte Dioces Torralba Gonzalez, a Kubai KP KB tagja, miniszterelnök-helyettes, cukoripari miniszter. A pénzt a cukornád-ültetvények bővítésére, a cukornád-feldolgozó üzemekhez vezető vasútvonalak létesítésére, öntözőrendszer létesítésére, cukor-

HORIZONT

nád-feldolgozó vállalatok korszerűsítésére, az iparágban dolgozók életkörülményeinek javítására fordítják.

A kínai modernizálás haszonélvezője

Valamennyi fejlett tőkés ország közül az Egyesült Államok profitálhat a legtöbbet a kínai vezetés által 1978-ban meghirdetett „modernizálási” programból — erre a következtetésre jutott jelentésében a Bank of America egy kutatócsoportja. A két ország közti diplomáciai kapcsolatok 1979-ben történő felvételét követően ugrásszerűen megnőtt a kínai—amerikai kereskedelmi forgalom. Míg 1977-ben az USA mindössze 171 millió dollár értékben adott el árucikkeket Kínának, tavaly az export értéke 3,75 milliárd dollárra nőtt. Ugyanezen időszakban a Kínából

származó amerikai import ötszöröse, kétszázmillió dollárról 1 milliárd dollárra emelkedett.

Növeli olajtartalékait az USA

Az Amerikai Egyesült Államok az elkövetkező öt év folyamán összesen 110 millió hordó mexikói olajat vásárol olajtartalékainak növelésére. A bejelentés szerint az USA szeptember 1-től az év végéig 200 000 hordó olajat vásárol Mexikótól naponta, majd ezt követően 1986. augusztus végéig napi 500 000 hordót. Mexikó az olajat az állami olajvállalat, a Pemex hivatalos árán adja.

Villamosítás Indiában

Az indiai állami elektromos-társaság több mint 80 millió rúpiát irányzott elő India nyolc állama mintegy 900 falujának villamosítására. Az elektromos árammal való ellátottság fokozását a kormány az ország modernizálása elengedhetetlen feltételének tekinti.

Kényes kérdésekről

A tapintat határa

Ki ne hallott volna mostanában a színházi előadások „fantomnézőiről”: minden jegy eladva, elvileg telt ház van, s közben egész széksorok tátonganak üresen...

Önkéntelenül ez jutott eszembe, amikor a minap az egyik fővárosi kerületben a lakóterületi munka néhány sajtós gondjáról beszélgettünk. Mert akár hiszi valaki, akár nem, a közéletben is létezhetnek fantomok. Egy elhangzott, konkrét példa keltette ezt a különös képzetársítást.

A tanács tag tanácsal: a nagy bérházban papíron működik ugyan a szabályosan megválasztott lakóbizottság, gyakorlatilag azonban nem létezik; a lakók minden apró-cseprő panaszuikkal hozzá vagy egyenesen a hivatalhoz szaladgálnak. Az ok? A tisztségek betöltői korban előre haladtak, betegesek, legjobb szándékuk ellenére sem képesek már törődni a lakók tengernyi ügyes-bajos dolgával. Tegyük hozzá: ez nem is kívánható meg tőlük.

De hát akkor miért vállalták, hiszen társadalmi munkára senki sem kötelezhető? S itt igen kényes kérdéshöz érünk. Amint azt az újonc, tavaly posztjára került tanács tag elmondotta: a jelölésért felelősök már a legutóbbi, két év előtti lakóbizottsági választásoknál is eltöprengtek azon: fiatalítani kellene, s lenne is önkéntes, tettekre kész vállalkozó. De, mint tudjuk, ilyenkor a régi tagokat is illik megkérdezni: kívánják-e tovább csinálni? S ha igennel válaszolnak, többnyire elmarad a to-

vábbi — pedig igen fontos — tudakozódás, hogy bírják-e majd, nem megy-e az egészségük rovására?

Elmarad, nyilván valami furcsán értelmezett tapintatból. Ami esetleg érthető, hiszen talán éppen a lakóhelyi társadalmi munkát végzőkre a legjellemzőbb, hogy idősebb korukban sem szívesen hagyják abba, körömszakadtig ragaszkodnak tisztségükhöz, amelyben évtizedekig önfeláldozóan helytálltak — jóformán ez köti őket az élethez. Olyan jelenség ez, amelyet mindenkor csak meghatott örömmel, a hála és elismerés érzésével vehetünk tudomásul.

Am — s ez talán könnyörtelennek ható igazság — a tapintatnak vannak határai, az soha nem mehet a közösség érdekében a rovására. „Fantomposztokkal” nem jutunk sokra. Bizonytalán meg lehetne találni annak a módját, hogy — akár az esedékes újjáválasztás előtt vagy időközben — szót értsenek a láthatóan megfáradt, komoly és nehéz feladatok teljesítésére már aligha alkalmas idősökkel. Eppen az irántuk érzett tiszteletből, a közéletért bennük élő felelősség ismeretében tarthatjuk valószínűnek, hogy hajlanak majd a józanul érvelő szóra, minden sértődés nélkül megértik, hogy jó kézbe kerül tőlük tovább a féltett stafétabot.

S hogy valóban így legyen, az már csak egyedül rajtunk, a lakóhelyi közösségen múlik.

G. Sz. L.

A leltározástól a vezetői székig

Álmok, fokozatok, nemzedékek

MANAPSÁG sokat beszélünk a nemzedékváltásról, és ez alól az államigazgatás sem kivétel. Tudjuk, hogy szinte nincs olyan fórum, szakmai megbeszélés, amelyen egy-egy napirendi pont ne foglalkozna az ifjú tanács dolgozók munkakörülményeivel, szociális helyzetével, vagy ne esne szó arról: miként lehetne megkönnyíteni a pályakezdő fiatalok beilleszkedését az apparátusba?

Az, hogy a tanács szervezett megkülönböztetett figyelemmel kíséri a 35 év alatti generáció helyzetét, aligha véletlen. Mert ha megannyi szakmában, hivatásban általános fiatalodási folyamatról beszélünk, akkor a tanácsoknál szinte a robbanásszerű nemzedékváltás a helyes meghatározás. Még óvatos becslések szerint is az elkövetkezendő esztendőben a tanács vezetőgarnitúra mintegy fele meg nyugdíjba, és helyüket fiatal szakemberek foglalják majd el.

A nemzedékváltás azonban — és erre nem egy példa is akad — sok olyan buktatóval, gonddal jár, amelyeket nem hagyhatunk figyelmen kívül. Ezeket tulajdonképpen két csoportra oszthatnánk. Az első: a munkahelyi (illetve a tapasztaltabb kollégák, vezetők által kiváltott) nehézségek, míg a másodikba a pályakezdők (illetve közvetve az iskola) irreális elképzelései vagy beleplántált téves felfogásai állnak, mint olyanok, amelyek megnehezítik a beilleszkedést.

FÓRUMUNKBAN a minap éppen a fiatal tanács dolgozók közérzetét, útkeresését vizsgáltuk, megannyi véleményt adva közzé e témában. Elhangzott — mégpedig nem is pályakezdő, hanem nagy tapasztalatú, közmegebecsülésnek örvendő nyugdíjas tanács vezető szájából — hogy nem minden esetben kapták meg azt a szakmai támogatást, az ifjú munkatársak az idősebb kollégáktól, amire az induláskor szükségük lenne. Szakmai feltékenység vagy egyszerűen csak a „boldoguljon

mindenki, ahogy tud” szemlélet ennek az oka? A másik visszatérő gondja a pályakezdőknek az, hogy hiába a négy-öt év egyetem, főiskola — tehát a diploma —, olykor rövidebb-hosszabb ideig csak apró-cseprő feladatokat bízhatnak rájuk munkahelyükön, olyanokat, mint például a leltározás, amihez — panaszolják — igazán nem szükséges felsőfokú iskolai végzettség...

A MÁSÍK problémakör lényege — és ez legalább oly gyakori, mint az előbbi —, hogy a pályakezdők, diplomával a zsebükből, nehezen értik meg a fokozatosság, a lépcsőzetes beilleszkedés szükségességét. Természetesen, most nem a „leltározástól a tanácselnöki székig” vezető, mechanikusan értelmezett útra gondolunk, hanem a sokszor hangzott és buzgón követelt „szamárletra” mai változatára; vagyis arra, hogy a fiatal tanács dolgozó — pozíciójának, beosztásának növekedése során — fokról fokra ismerje meg a tanács munka minden területét, elvégre a későbbiekben csak így láthatja el felelősségteljes munkakörét.

Számos tanács vezető véleménye szerint a fiatal diplomásokat sajátos vezetőcentrikus szemlélettel bocsátják útjukra a fel-

sooktatási intézmények, mintha a diploma nemcsak szakképzettséget hitelesítene, hanem biztosítékot is jelentene — természetesen, rögtön pályakezdéskor — egy-egy vezető poszt betöltéséhez. Es ha a fiatal ilyenféle álmódosása nem válik valóra egy-két éven belül, akkor elkeseredik, máris sikertelen embernek érzi magát, és minden munkát rangon alulinak tart.

NYILVÁNVÁLÓ tehát, hogy az említett kettős problémakörből adódó ellentmondások megnehezítik a beilleszkedést, a pályakezdést. A megoldást mindenekelőtt a korszerű és körültekintő szemlézeti munkában, az oktatási intézmények színvonalasabb, az életre jobban felkészítő nevelőmunkájában, nem utolsósorban az idősebb, tapasztaltabb tanács dolgozók és vezetők pedagógiai érzékében kell keresni. Szükség van erre az összefogásra, mert a tanácsokkal szemben megnövekedett követelmények mind több sokoldalúan képzett, magasan kvalifikált szakember alkalmazását igénylik. Az első lépcsőn már túljutottunk: általában ma már a tanácsoknál sem keres kevesebbet egy-egy ifjú mérnök vagy közgazdász, mint más ágazatban. Most arra van szükség, hogy a tanács fiatalokat minél előbb átsegítsük a speciális és nem könnyű hivatás kezdeti nehézségein.

Es ha az államigazgatási dolgozók képzése még jobban kapcsolódik a gyakorlati élethez — a tanácsok legkevésbé sem „tanácsnyvszagú” napi feladataihoz —, bizonyára enyhülnek a nemzedékváltás mai gondjai.

IRÁSUNK ennek megfelelően távolról sem türelmetlenséget kíván sugallni, csupán vázlatosan összefoglaltuk e témakör gyakorlati tapasztalatait. Települése és tanácsa válogatja, hogy hol, mi a fontosabb teendő — erre kívülről aligha lehet javaslatokat tenni. A fiatalítás folyamatának egyengetése azonban összességében a tanácsszervezet holt nap helytállásának alapjait érinti.

Forró Péter

Vak Botyán szobra mellett lépek az árkádsorba, ahonnan befordulok a kuruc generális hajdani kúriájának kapuján. Nem is kell az azóta — 250 éve — felhúzott, késő barokk stílusú, a térre kőkorlátos erkéllyel néző emeletre mennem: az Esztergomi Városi Tanács pénzügyi osztályának vezetőjét, Demény Sándor tanácsost a földszinten találom meg.

Eppen nincs nála ügyfél, beszélgetünk. Mosolygós, alig derecsdó hajú, pedig már idestova negyedszázadot töltött — csak a tanács szolgálatban.

— Munkaköre, a közhiedelem szerint, száraz, unalmas: számoszlopok, adókimutatások, behajtás. Mi vezette mégis erre a pályára?

— Ebben a városban születtem, nevelkedtem; a felszabadulás után induló első nemzedék tagjaként végeztem — munka mellett — közigazgatási szakközépiskolát. Kedvenc tárgyam már akkor is a matematika és a könyvelés volt. Így jegyeztem el magam egy életre a számokkal. Együttal a politika, a közélet is érdekelt, ezért volt első munkahelyem az ifjúsági szövetség dorogi járási bizottsága, amelynek két évig agitációs és propaganda titkára voltam. De utána már pénzügyi vonalra kerültem az egykori Göngyölegelátónál, majd a MÁV-nál. A fővárosba kellett naponta bejárnom. Am nemcsak ezért siettem azonnal, mielőtt 1958-ban meghallottam, hogy a városi tanácsnál pénzügyi szakembert keresnek.

Arcok a tanácsból

Élet a számoszlopok mögött

— Hanem miért?

— Természetemmel és ifjúsági mozgalmi múltamnál fogva is érdekelnek az emberek ügyei, ezért gondoltam, hogy a tanácsnál a helyem. Sokat hallottam addig bürokráciáról, a hivatal „merevségéről”. Nos, az én elgondolásom — ha tetszik: rögeszmém — az, hogy szocialista társadalmunk érvényes jogszabályait az állampolgár érdekeinek messzemenő figyelembe vételével is lehet alkalmazni. Erre törekedtem kezdetől fogva, mint előadó, főelőadó, majd adóügyi csoportvezető, öt éve pedig a legnagyobb létszámú szakigazgatási szerv, a pénzügyi osztály élén. Anélkül, hogy az államkassza károsodna, igyekszem adott esetben az ügyfél szempontjait is méltányolni; örülök, ha törölhetek egy-egy tartozást, avagy lehetővé tehetem a kedvező részletfizetést — amennyiben erre jogszerű indok van. Tudni kell, persze, nem is mondani, de csak azután, hogy az illetőt meggyőztük: nincs igaz! Mindehhez meg kell találni a megfelelő hangnemet, tárgyalási stílust. Szerintem talán ez a legfontosabb a tanács munkában.

A tanács vezetőinek, s az ügyfelek túlnyomó többségének a véleménye is arra vall, hogy Demény Sándor e hivatali beosztá-

sában is elismert, megbecsült, népszerű ember; szeretik igazságérzetéért, következetességéért, emberségéért. Ő maga erről, érthetően, nem szívesen beszél. Inkább másra terelné a szót, de ezzel sem kerülheti el, hogy a témánál maradjunk.

— Munkakedvetem fokozza, hogy úgy érzem: mindinkább sikerül megvalósítani a tanács dolgozók megfelelő erkölcsi és anyagi megbecsülését. Tudtommal nálunk mindenki jól érzi magát a munkahelyén, s ennek megfelelően hűségese is az apparátushoz. Szerepe van ebben természetesen az utóbbi években végrehajtott bérrendezéseknek is, amelyek folytán egyre kevésbé csábítják a képzett szakembereket a másutt kínálkozó munkaalkalmak. Az ügyvitelt újabban — a központi iktató-, majd leíróiroda megalakítása révén — az elektronika is segíti, de véleményem szerint elsősorban mégsem ez javíthatja a tanács munka színvonalát, hanem az emberi hozzáállás. Engem például az utcán is minduntalan megszólítanak a lakosok, és nemcsak panaszos ügyeikben. Inkább az elismerést érzem ki szavaikból, hogy a tertszzerű, takarékos, ám sohasem fukarkodó gazdálkodással mennyit fejlődött, iparosodott, gyarapodott az utóbbi évti-

zedekben az egykori „álmos kisváros”.

— Ez nem utolsó sorban az adómorálnak, az állampolgári feyelemnek köszönhető — folytatja kis töprengés után. — Ilyenkor mindig eszembe jut a felelősségem: rajtam is múlik, hogyan sáfárkodik a város a rendelkezésére álló összegekkel. Örülök annak, hogy a tanács felügyelete alá tartozó intézmények, vállalatok hajlottak a szóra: célszerűbben bánnak pénzükkkel, körültekintőbben leltároznak, selejteznek, s ügyelnek a gépek, berendezések gondos karbantartására. S ami az ösztönzéssel kapcsolatban engem illet: nagyon jól esett még 1973-ban, hogy a minisztérium a Pénzügy Kiváló Dolgozója címmel tüntetett ki, alig két évre rá pedig — akkor még csoportvezetőként — az apparátusnál a tanácsosi rangot nyertem el.

Óramra pillantok: régen letelt a hivatali munkaidő, s mi még mindig itt ülünk. Sürgősen szedelőzködnék, ám Demény Sándor még visszatart, működésben fiókjából tetemes aktafüzetet emel ki:

— Ezeket úgyis át kell még böngészniem; ha elfáradok, kiadós séta után otthon folytatom. Hiába jöttem be ma is egy órával korábban, fél hétre, nem tudtam velük végezni. Így talán megéri a feleségemet, aki gyakran ezzel ugrat: vigyem be magammal a rekamiét is...

G. Szabó László

Kontárok?

A népfront egyik kerületi titkárával beszélgettem a minap, s szóba került az is: milyen a népfrontszervek kapcsolata a tanácsokkal? Hallanak-e olykor megjegyzéseket, hogy „belekontárkodnak” a tanács dolgába? A néhány másodpercig tartó kínos csend között az volt az érzésem: kényes ez a téma, ilyesmire nem „illik” rákérdezni... Am a rövid töprengés után adott válaszból kitűnt: szó sincs illetlen kérdésfelvetésről. Sőt, jó, ha nyíltan beszélünk olyan témákról is, ahol vannak parázs viták, ahol nincs mindig és mindenben egyetértés.

Ezeknek a vitáknak azonban soha nem érdekellentétek állnak a háttérben — magyarázta a népfronttitkár: hiszen a tanácsnak és a népfrontnak azonosok az érdekei. A viták kereszttüzében soha nem az áll, hogy netán merőben mást akar a tanács, és máskor a népfront szándékai. A két szervezet közötti munkamegosztás zökkenői okozzák az esetenkénti nézeteltéréseket. Előfordul ugyanis, hogy a tanács hol illetéktelenséggel, hol túrelmetlenséggel „vádolja” a népfrontot; szemérem bányájuk, hogy nem veszi számba a lehetőségeket, holott pontosan ismeri a tanács anyagi korlátait.

„Mi azonban úgy látjuk — folytatja beszélgető partnerem —, hogy előfordul, amikor nem a pénz hiányzik, hanem a tanács apparátus készsége, jóindulata, bizalma kevés... S mi mást tehetünk, ha ilyesmit tapasztalunk? En úgy vélem, ilyenkor kötelességünk szólni, vállalunk kell a vitát. Akkor is, ha bennünket ezért látszólag kontároknak tartanak. Ezek ugyanis fontos és egészséges viták, semmiképp sem nélkülözhetők. Különösen akkor, ha vannak érveink...”

E. V.